

A MAGYAR NÉPKÖLTÉS REMEKEI.

**SAJTÓ ALÁ RENDEZTE ÉS
BEVEZETÉSSSEL ELLÁTTA
VIKÁR BÉLA**

**ELSŐ KÖTET
SZERELMI DALOK**

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA, 1906.

TARTALOM

A MAGYAR NÉPKÖLTÉS RŐL.

Mi a népköltés? Viszonya Petőfihez és Aranyhoz. Népköltés. Műköltés.
Nótafák. Nótabokrok. Dalvidékek. Változatok.
Kollektív költés; innen a népdalok szépsége.
A népdal mint eszköz Petőfi megértéséhez.
A párosság, mint alaptörvény. Hatása.
Képnyelv. A párosság fajtái. Reális képek.
Symbolumok (jelképek). Újabb irodalom.
A pároskép hiánya.

I. SZERELEMVÁGY.

LEVÉL A KEDVESNEK.
BÁRCSAK ÉN MÉG EGYSZER...
ALIG VÁROM...
NE UGORJ - NE KÖSZÖNJ.
HÁROM ÉV MULVA.
AZÉRT A KENDTEK LÁNYÁÉRT.
A KEDVES ZÁLOGBAN.
A KÉT VIOLA
ÁROK, ÁROK, TELE VAN TISZTA VIZZEL.
AZ EKE MELLETT.
BARNA CSÓKA, BARNA LÁNY.
SUBA, CSIZMA, KALAP ÁRA.
VÁRJ MEG
A GALAMB.
NINCSEN NEKEM...
VÁGY.
SZIVFÁJDALOM.
A MOLNÁR.
SZŐLŐTŐKE, VENYIGE...
CSAK BESZÉLHETNÉK!
SZIVEDET ADD!
TAVASZKOR.
MINDEN UJJOMRA...
TUDJA.
HAJA, HAJA, HAJNAL AKAR LENNI...
HÁROM BOKOR SALÁTA...
PEST MELLETT...
DEBRECZENBEN...
A BENNE LAKÓÉRT.
MINT A ROZMARIN.
FÉRJHEZ MEGYEK.
HAZA, HAZA!
KÉK ERES A SZŐLŐLEVÉL.
RÓZSAVETÉS.
GÓGÁNFAL FALUVÉGEN...
TISZA PARTJÁN...
HEJ, HUJ, BAZSALIK...
ITT AZ IDŐ!
VAGY SZERELEM, VAGY HALÁL.
ROZMARINGNAK CSAK AZ A SZOKÁSA...
FEKETE SZEM, KÉK SZEM.
KIS GYERMEK, NAGY GYERMEK.

RÉTEN USZIK A HARIS.
ERDŐ, ERDŐ!
MADÁRSZÓ.
SZIV ÉS SZEGFÜ.
MICSODA FALU EZ...
PÁVA LENNI: PÁRJA LENNI.
A NÉMET ELVITTE.

II. TALÁLKOZÁS.

A FÉNYES CSILLAG IS...
FEHÉR RÓZSA, PIROS RÓZSA.
ZÖLD ERDŐBEN...
A VIOLAVETÉS.
VETETTEM VIOLÁT...
MAJORÁNAVETÉS.
FÉLTÉM AZ URADTÓL...
A PÁPAI UTCZÁN.
A RÉGI UTÁN.
A RÉGI.
JÖN A SZERETŐ.
A SZÁLLÁST KÉRŐ LEGÉNY.
MÁS FALUBA LAKIK...
GYERE BE, RÓZSÁM, GYERE BE!
GYERE BE, VIOLÁM!
RÓZSAPIACZ.
KORCSMÁBA, SZŐLŐBE!
JÖN A TANYÁRÓL.
JÖJJ EL!
ÉRIK A CSERESNYE...
ELMENNÉK TEHOZZÁD.
CZIFRA SZÜRÖM.
HOL FEKSZÜNK?
FEHÉR SZOKNYA.
VÉGIGMENTEM A CSÖKÖLI GYÖNGYUTCZÁN.
OTT A PUSZTÁN...
TEMPLOM ÉS KORCSMA.
SZÉP A CSIKÓ, SZÉP A LEÁNY.
HOGY JÖTT IDE?...
MOST JÖVÖK A KAPOSVÁRI FOGSÁGBÓL...
LEÁNYKÉRÉS.
KISDERGECSI KASTÉLY ELŐTT...
A GUBA ALATT.
AZ EVEZŐS.
A PÉCZELI PIACZON.
KEDD HELYETT SZERDA.
BARACZKFA, SOMFA, REPCZE.
DE CSAK UGY, HA LEHET.
A KEDVES KEDVÉÉRT.
HID.
BÁCSKAI MENYECSKE. A)
BÁCSKAI MENYECSKE. B)
UCCZU KIS LÁNY!
TALÁLKOZÓ.
TALÁLKOZÓ A KERT ALATT.
EGYIK KÜLÖMB A MÁSIKNÁL.

III. A SZERELEM NAGYSÁGA.

A HATÁRTALAN SZERELEM. *A)*
A HATÁRTALAN SZERELEM. *B)*
MEGHALOK ÉRTE.
MEGHALOK CSURGÓÉRT...
MEGHALOK AZ ÉJTSZAKA.
MEGHALOK ÉN MAGÁÉRT...
CSAK AZ Ő KEDVÉÉRT.
MÍG A VILÁG VILÁG LESZ.
NINCSEN OLYAN ARANYVÁR...
MI NAGYOBB A SZERELEMNÉL?
A KIT ÉN SZERETEK...
JAJ DE ÉDES!
SOK CSÓK.
SOKAT ÉRŐ CSÓK.
JÓ ESTÉT.
EGÉSZ ÉJJEL.
ZÁPORESŐ ESIK, MÉGIS FÖLKERESEM.
FOLY A DUNA ZAVAROSAN.
HÁZASODJAM, NE HÁZASODJAM?
A SZERELEM MÉRTÉKE.
HAJNALIG.
A SZERELEM VISSZATART.
NÁLAD NÉLKÜL...
CSAK A TIED VAGYOK.
HA ÉN RÓZSA VOLNÉK...
NE KÜLDJ, RÓZSÁM...

IV. BOLDOG SZERELEM.

PIROS, SZŐKE LEGÉNY.
MIVEL TAKARSZ BE?
A RAGYÁS KIS BARNÁ.
A VIOLA.
SZABAD...
MINK VAGYUNK A RÓZSÁK.
SZÁRAZON IS, MEGÁZVA IS.
VAN KÖKÉNYFA, VAN RÓZSAFA.
SZEMBE, HA SZERETSZ!
VÁSÁRFIA.
FEHÉR KESZKENŐ, TARKA KESZKENŐ.
NINCS SZEBB VIRÁG...
A TISZÁNAK...
A HAJÓ.
ESZEMADTA, BARNÁ SZŰZ.
MOST AKADTAM EGY HAJÓRA.
NEM ISZOM BORT.
HALLOD, RÓZSÁM...
PÁROS CSÓK.
SZIVÁRVÁNYOS AZ ÉG ALJA.
GALAMBOMNAK KÉK SZOKNYÁJA.
LETÖRÖTT A RÉGI...
HÁZAM ELÓTT EGY ALMAFA...
TITOK!
ÁROKPARTON...
SÁRGÁ DINNYE...
A KEVÉLY BÉRES.
A BOLDOG GERLICZEPÁR.

V. KÖSZÖNET A SZERELEMÉRT.

FEKETE PÁNTLIKÁM. *A)*
FEKETE PÁNTLIKÁM. *B)*
ÁLDÁS A KEDVES SZÜLEIRE.
AZ UJ SUBA.
HÁLA A RÉSZVÉTÉRT.
A HÜSÉG JUTALMA.

VI. SZERELEM LÁNCZAI.

RABOD VAGYOK.
IDE KÉKELLIK A MÁTRA...
SZERELEM RABJA.
ELMÚLT A SZABADSÁG.
TERJED A KÖKÉNYFA ÁGA...
KALITKÁBAN.
SZERELEMNÉL JOBB AZ ÁLOM.
HAJNAL ÓTA...

VII. A KEDVES DICSÉRETE.

A KEDVES HÁZA.
A KEDVESNÉL.
A KEDVES ABLAKA ALATT.
A KEDVES ÁLMA.
KISÜTÖTT...
RÓZSÁM SZEME-SZÁJA.
KICSIKE MÉG AZ ÉN PÁROM...
HAJA, HAJA!
KICSI VAGYOK, MAJD MEGNÖVÖK.
HAJ, RÓZSA.
KERTÉSZKEDÉS A RÓZSA KÖRÜL.
IZENET A KEDVESHEZ.
AKÁRMILYEN SZENES TŐKE.
HA KIMEGYEK A MEZŐRE...
LEGDRÁGÁBB A KEDVES.
A KEDVES SZÉPSÉGE.
A KÉK SZEMÉRT.
SZŐKE IS, BARNÁ IS.
A SZŐKE HIVEBB.
NEM CSERÉLÜNK.
HÁROM CSILLAG.
PIROS ALMA...
FALU VÉGÉN.
AZ ÉN BABÁM TORNYS NYOSZOLYÁJA...
AZ EGYETLEN IGAZI.
MEGTETSZETT.
GYÖNYÖRŰ VIOLÁM.
MINDEN SZÉP RAJTAD.
FAKÓ LOVON.
NINCS PÁROD!
FÉLTŐ SZERELEM.
A FECSKE.
AKÁRMERRE JÁROK...
LEGÉNY A TALPÁN.
LEGÉNY MÓDRA.
EZ AZ UTCZA...
A KEDVES, DISZBEN.
ALMA, KÖRTE, SZILVA ÉS KÖKÉNY.
SEMMISEM VÁLASZT EL.

MUTASD KI MAGADAT!
AZ IGAZ KEDVES.
A DIÁK LEGKEDVESEBB.
IZENET.

VIII. BETEGSÉG.

NEM CSUDA.
NEM VOLTAM ÉN ADDIG BETEG...
ÉRTED VAGYOK BETEG.
NEM VAGYOK ÉN OKA...
NE HALJ MEG!
MEGÉGETT A RÓZSÁM KEZE.
BETEG A SZERETŐM.
EGYÜTT HALUNK.
VAN EGY MALOM...
JAJ, DE BETEG!
KATICZA, GYURICZA

IX. HARAG.

DE MÁR ANNAK VÉGE VAN.
A KEDVES HARAGSZIK.
NE HARAGUDJ!
ZAVAROS FOLYÓ, HARAGOS SZERETŐ.
HEJ, RÓZSA, RÓZSA!
A LEGHIVEBB SZERETŐ.
SZŐLŐ ÉS ALMA.
A KEDVES ANYJÁNAK ÁTKA
A KEDVES ANYJA.
SZEM ÉS SZÍV.

X. HÜTLENSÉG.

PÁRATLAN GERLICZE.
UGRÓ-PRÓBA.
FEKETE VÁROSBAN...
HAMIS MINDENED.
A KUTNÁL.
HADD SÜSSE A NAP.
A HERVADT RÓZSA.
A CSALFA VIRÁG.
SZOMORU HIR.
VOLT SZERETŐM.
LÁTOD-E AMODA...
AZ ÁLNOK.
A MEGCSALT SZIV.
MÁS KARJÁN.
A CSAPODÁR.
A HITSZEGŐ.
ÁTALMENTEM...
MÁS KARJÁN.
HAMIS LEÁNY.
MÉRT VAGY OLYAN SZOMORU?
ABLAKOMBAN...
SZABAD LESZEK.
UGARLEVÉL, EPERLEVÉL.
NEM LESZ MINDÉIG IGY.
HAGYMA, HAGYMA...
HAMIS LEÁNY CSÓKJA.
INKÁBB A MESTER.

XI. KESERGŐ SZERELEM.

ÁRVA VAGYOK.
AZ ÉG ALATT...
A RÓZSA BÚJA.
AZ ÁRVA.
A BÁNAT ÖL.
ROSSZ VÁLASZTÁS.
A DAL FORRÁSA.
A MEGÉRETT BÁNAT.
AZT GONDOLOD...
HA MEGHALOK...
ESTE.
KOMÁROMBAN ÉG A GYERTYA.
HEJ KORCSMÁROS!
ROSSZ FÉRJ MELLETT.
KÉSŐ BÁNAT.
TEMETŐBEN RÓZSA.
HÁROM KEDVES.
HALÁLVÁGY.
ROSSZAT JÓVAL.
AZ ELSZALASZTOTT SZERELEM.
A KEDVES OSTORA.
SÁRGÁ - PIROS.
VOLTAM ÉN MÁR PIROS IS...
BOLDOGTALAN SORS.
POGÁNY KEDVES KARJÁN.
ROSSZ EMBERREL.
A KESZKENŐ.
KÖNNYESŐ.
ZAVAROS HELYZET.
VÉGE VAN.
EGY IS ELÉG BÚ.
GYÁSZ A KEDVESÉRT.
A MENYASSZONYI KOSZORU.
ÁNGYOM, ÁNGYOM.
SOK AZ IRIGY.
IRIGYEIM.
AZ IRIGYEK MŰVE.
MEGINT AZ IRIGY.
A CSILLAGOK...
NE SZERESS...
VÉGIGMEGYEK A TEMETŐN...
ÖSMERETLEN TÁRS.
TISZA-DUNA KÖZBEN...
A TORONYNAK...
TILALOM.
A TE ÉDES ANYÁD...
LASSAN, LASSAN, ÉDES LOVAM...
HA SZERETŐM VOLNA...
TERHES FELHŐ...
MONDTAM, ANYÁM!
KINEK VAN BAJA?
ELÉG VOLT A SIRÁSBÓL.
FEKETE KÖKÉNYNEK...
SZABADSÁG REMÉNYE.
A KEDVEST VÁRÓ.
MI HASZNA...
AZ ELVESZETT ROZMARING.

NEM JÖTTEM VOLNA ÉN IDE...
VÉGE A NYUGALOMNAK.
MEGIZENTEM.
A BOR VIGASZTAL.
ANYA ÉS KEDVES.
TÖVIS KÖZÖTT.
ÁTOK A HÜTLENRE.
MINDIG MÁS.
A HID.
A PAJTÁS MIATT.
HA TUDNÁM, KI LESZ.
LESZ-E MÉG KEDVEM?
A BÉCSI KENDŐ.
EZ AZ EDDE...
INKÁBB A HALÁL, MINT A RABSÁG.
SZERETEM A KÉK IBOLYÁT...
NINCSEN OLYAN LENCSE...
A CZÉDULAHÁZ.
BÁNAT A KEDVES UTÁN.
A CSERESZNYE.
BÚS SZERETŐ.
A FOGOLY MADÁR.

XII. VÁLÁS.

A KEDVES UTJA. *A)*
A KEDVES UTJA. *B)*
A KEDVES UTJA. *C)*
ISTEN GONDOT VISEL.
KIS ANGYALOM, HAGYLAZ AZ ISTENRE.
ISTEN FIZESSEN MEG.
A GYÜRÜ.
ELSZAKADT A SZERELEM.
SÁSAT ESZIK AZ ÖKRÖM...
ÉDES FALUM HATÁRA.
HOSSZU UTRA.
BETEG SE VOLTAM ÉN...
JEGES A SUDÁRFA...
MARADJ, HITETLEN!
ÁROK, ÁROK!
KÉTSÉG.
UTOLSÓ CSÓK.
A BÚNAK PÁRJA.
SOHA TÖBBÉ!
EL KELL HAGYNI ÖT.
VÁLÁS.
ÉN ELMEGYEK...
VÁRTALAK...
CSAK HŰ MARADJ!
CSAK EGY RÓZSA.
ISTENHOZZÁD.
A BUZA.
EGY ÁRVÁT KÜLDÖTTEM...
MONDD MEG, RÓZSÁM, SZÁNDÉKODAT...
VÉGRENDELET.
KÉSŐ LESZ.
IDEGENBEN.
A CSÁRDA AJTAJA...
SZEGED-BUDAPEST.
AZÉRT, HOGY A SZERETŐM ELHAGYOTT...

A HAJNYIRÁS.
UTOLJÁRA.
ELMENT, NEM JÖN.
MIKOR JÓ VISSZA.

XIII. BÚCSÚ.

VAJJON MIT IRJAK RÓZSÁMNAK...
HAJNAL.
VÉGBUCSU.
ÖRÖK BUCSU.
ÉJJELI BUCSUZÁS.
HOSSZAS BUCSU.
ISTEN HOZZÁD...
NINCSEN KEDVEM.
ELMEGYEK, ELMEGYEK.
ELMEGYEK ÉN, MEGLÁSSÁTOK...
ELMEHETSZ!
NÁLAD NÉLKÜL.
SŰRŰ KÖNNYEM...
ÁLDÁS A KEDVES UTJÁRA.
KORÁN.
RITKA A HŰ LEGÉNY.
VOLT!
VOLT SZERETŐM...
SIRFELIRAT.
ÉN LEMENTEM A KIS KERTBE...
NÉZZ KI, RÓZSÁM.
TALÁLOK SZERETŐT.
ISTEN HOZZÁD, KEDVES RÓZSÁM...
HÓ.
HIÁBA JÖN.
AKKOR!
ELMARADTUNK.
ÁRVA MADÁR.
JAJ DE SZÉPEN...
KATONAHIVATÁS.
KATONÁNAK KELL MENNI.
NEM HITTED, HOGY KATONA LESZEK ÉN!
AZT GONDOLTAM, MIG CSAK ÉLEK...
KANIZSAI DOBOGÓS HID ALATT...
EGYEDÜL.
VISSZAVÁROM.
HA TE UGY, ÉN IS UGY.
A TISZÁBÓL A DUNÁBA.
A SZERETŐHÖZ, AKI MÁST VÁLASZTOTT.
EMLÉKEZTETŐ.
HIRE SINCS A KEDVESNEK.
MEGIZENTEM.
A HALOTT KEDVES.
RÓZSAVIZ.
KI GONDOL A LEÁNYNYAL.
SIR A FEHÉRNEMŰ.
NEM VISELTED GONDOMAT...
KIS CSUPOR, KIS SZERELEM.
ELHAGYOTT HÁZ.
KÉT SZIV ELVÁLÁSA.
CSAK MÉG EGYSZER!
AZ IGAZI.
MAJD KINYILIK.

UTOLSÓ ESTE.
SZOMORU UDVAR.
ROSSZ CSERE.
AMERRE ÉN JÁROK.
FEHÉRBEN.
AZT GONDOLTAM, ESŐ ESIK.
AKKOR VESZLEK EL...
SZERENCSES UTAT!
HORGOLT KENDŐ.
CSERESNYEFA PIROSAT VIRÁGZIK.
A KAPOSÍ KANÁLIS...
A HEGYRŐL A VÖLGYBE.
A KÉT KEDVES.
MAJD VISSZAJÖN.
A SIRÁSÓ.
HÁZAD ELŐTT...
KIÖNTÖTT A MARCZAL VIZE.
KIS PEJ LOVAM NEM ESZI A ZABOT.
MÁTÓL HOLNAPUTÁNIG.
GYÁSZOS HETEK.

XIV. SZERELEM ÖRVÉNYEI.

GYERTYAVILÁG.
SZEM ÉS SZÁJ.
A BÖRTÖNBEN.
KESERVES ÓRA.
SZERELEM JUTALMA.
A SZENTGYÖRGYI PIACZON.
AZ ÉN RÁMÁS CSIZMÁM...
SÁRGÁ CSIKÓ...
A PESTI KASZÁRNYA...
A KESZKENŐ.
ADD NEKEM!
FEKETE GYÁSZBAN...
BAJ.
NEM KELL A BOR.
A PÜNKÖSDI RÓZSA...
EL AZ IRIGYEKTŐL.
NEM SZERELEMBŐL.
HA KIMEGYÜNK...
HEJ, VIOLÁM...
AMODA EGY VIRÁG...
OH, TE RAVASZ RÓKA...
JAJ ISTENEM, BEH MEGVERTÉL...
ÁROK, ÁROK...
NINCS SZÉNA, VAN SZÉNA.
NEM KELL A FIA.
SZEGÉNYSÉG.
ŐSZ.
UGYAN BABÁM...
VERD MEG, URAM, AZT AZ EMBERT...
MEGVEREK VALAKIT...

XV. SZERELEM ISKOLÁJA.

A SZERELEM UTJÁN.
JOBBAN ESIK.
LÁGY KENYÉR, KIS LEÁNY.
BUZA ÉS SZERETŐ.
MAGYAR SZÓ, MAGYAR CSÓK.

SZÉPÍTÉS.
HA NEKEM SZÓLTÁL VOLNA...
A KALAP.
SIR A LEÁNY...
KIVEREM A LOVAM...
MINDIG JOBB A SZINBOR...
ANNYISZOR NEM!
LEGÉNYEMBER, HÁZASEMBER.
SZERELEM VIRÁGA.
FÖLDEÁKI FALUVÉGEN...
ÉRTED VAN.
HA MEGUNOM...
NE HIGYJ NEKI!
AZ IRÓDEÁK.
KÉT ALMA.
A KERTÉSZ.
ELHERVAD A RÓZSA...
ESIK ESŐ, ZÚG A MALOM.
AZ ÉN LIBÁM...
TIED LESZEK.
ELÉG HÁROM.
KALAP ÉS KEDVES.
LEVENDULA.
A NYOSZOLYÁN.
A LEGÁTUS.
JAJ BE SZENNYES...
HA TUDHATNÁM...
HÁROM KENDŐ.
MÉRT NINCS...
ARRA ALÁ BARANYÁBA...

XVI. ENYELGÉS, TRÉFA.

HOVÁ TEGYEM...
UJ A CSIZMÁM...
EJ HAJ, LILJOM TERINGETTE!
HEJE-HUJJA!
SZÉLES A DUNAVIZ...
NEM SZERETEM...
KÖRÖSBÉ KÉRETNEK...
ARRA ALÁ DECSI HATÁR SZÉLÉN...
ZÖLD A KÖKÉNY...
MINDENÁRON.
RECZEPICZE, HAJ!
A CSŐSZ.
ELHAJTANÁM A LIBÁT...
JUHÁSZLEGÉNY...
BÁRCSAK EZ AZ ÉJTSZAKA...
EGY-KÉT PÁR CSÓK...
A GYÁVA.
A MADÁR.
HEJ KOLOSVÁR...
KEREK EZ A ZSEMLYE...
PIPI A KENDŐJE...
FELESÉG - SZERETŐ.
MENJEK, NE MENTEK?
ELESETT A LUD A JÉGEN...
SEGITSÉG.
ROSSZ HÁZASSÁG.
SOKFÉLE KEDVES.

NINCSEN FELESÉGEM, DE MAJD LESZ...
KERTEMBEN.

XVII. SZERELEM SZÁZ ALAKBAN.

A SZEGÉNY LEÁNYOK.
LEÁNY VAGYOK.
GYÖNGYÉLET.
PÁNTLIKA ÉS KONTY.
PÁNTLIKA ÉS KALAP.
MENYASSZONY, VŐLEGÉNY.
MAGYAR MENYECSKE.
NINCS HUNCZUTABB A LEGÉNYNÉL.
HA LEÁNY NEM VOLNA.
MÁR MINÁLUNK...
KÖTŐDÉS.
VIRÁG A VIRÁGNAK.
ANYJA LEÁNYA.
HAMAR MEGVAN.
A GYOLCS ING.
VÁRDA VÁROS...
PICZINY CSIZMÁM...
AZ ÁRULÓ KEDVES.
A MADÁR ÉS A LEGÉNY.
ÁLTAL MENTEM A HIDON...
MAJD MEGBÉKÜL.
FEHÉR, SÁRGA, BARNÁ ÉS PIROS.
KÖLCSÖNÖSEN.
FENYEGETÉS.
LEÁNYT SZERET.
A NÁNAI CSÁRDA.
A LEGÉNY BÚJA.
SÁRGA CSIKÓ, ÁRVA KIS LÁNY.
A PARIPA.
ASSZONY LESZ.
CSAK, HA JUT.
SZÉP A ROZMARINGSZÁL...
A TORONY.
HA SZÜRÖM LESZ.
A FALU ROSSZA.
FOGADÁS.
CSAK UGY, MINT OTTHON.
LEÁNYOSZTÁLY.
LÉGY JÓ!
NEM SZERETEM AZ URAMAT...
A CSALFA LEGÉNY.
NEM BÁNOM.
A MAGÁT MUTOGATNI VÁGYÓ.
LEÁNYOK, MENYECSKÉK, ÖREGEK.
ARRA ALÁ FARAGNAK AZ ÁCSOK.
NEM A HUGOM, A GALAMBOM.
LÁGY A KENYÉR...
KEDVES NÉLKÜL.
AZ ELVESZTETT SARKANTYU.
VÉGRENDELET.
ERDŐ, ERDŐ, DE MAGOS VAGY.
NAGY ÁRON VETT SZERETŐ.
BOLOND LEÁNY.
NINCS BENNE HASZON.
ENGEM SZERESS.

ERDŐ, BUZA, ÁRPA.
TIZBŐL HÁROM.
A PACSIRTA.
BARNÁ, DE NEM CZIGÁNY.
A KESKENY UTCÁBAN.
MI BÁNTJA?
CSAK A SZIVED ENYÉM LEGYEN.
A ROZMARINGÜLTETŐ.
PACSIRTASZÓ MELLETT.
HA LEÁNY NEM VOLNÁL.
MAJD A RUHA BÁNATOT HOZ.
HOSSZU SZERELEM.
RÖVID SZERELEM.
A BOKRÉTA.
MOST JÓ SZERETŐT TARTANI.
VIRÁGSZEMLE.
NAGY A VÁLASZTÉK.
BEKERITVE.
VISSZATÉRÉS A RÉGIHEZ.
MOGYORÓ ÉS VŐLEGÉNYség.
ESIK ESŐ...
SZÁRAD A BOKOR...
NE EPEDJ!
A CSAP-UTCÁN...
RÓZSASZEDÉS.
A GERLICZE FÉSZKE.
CSERE AJÁNLAT.
HARANGOZNAK...
A KERESÉT.
CSÜTÖRTÖKTŐL SZOMBATIG.
MIT ÉR, HA JÖN IS.
A KEDVES ÖKRE.
GYERÜNK TOVÁBB!
MÁR EZUTÁN...
VÁROSBAN TARTOTT SZERETŐ.
SZŐKE, BARNÁ.
ESŐBEN.
SE NEM PARASZT, SE NEM NEMES.
PIROS BARNÁ SZÉP KIS LEÁNY.
CSAK AZ ANYÁDNÁK NE MONDD!
BÁR NE VOLNA OLY SZÉP!
TILOS AZ ÖLELÉS.
MIT ÉR MINDEN, HA NINCS SZERETŐ.
A BOR ÁRA.
A SZÜR ÁRA.
A MOLNÁR LEÁNYA.
ERDŐ, ERDŐ...
A SZÁMADÓ ZÁLOGBAN.
BABOT VITTEM...
NEM HISZEK SENKINEK...
KÖKÉNYFA, ALMAFA, BARACZKFA.
A LÁNY HIRE.
DERÜL-BORUL.
SZERET-E MÉG.
KORAI SZERELEM.
NE MENJ EL!
HÁROM CSILLAG, HÁROM KEDVES.
AZ IGAZ SZIVÜ.
BOLOND, AKI LÁNYNAK HISZEN.

LEÁNY MINT KERÜLŐ.
HIDEG SINCSÉN...
ÉN AZT MEGTESZEM...
BIZTATÁS.
A VÁNDORLÓK.
EZ A KIS LÁNY...
PIROS, PIROS...
GYŐRI VÁSÁR, PESTI VÁSÁR...
SZERELEM.
EGÉSZSÉG ÉS BÁNAT.
NINCS A NÉLKÜL.
SZEM ÉS SZIV.
AZ IDEGEN KEDVES.
A HÁROM ALMA.
A KÖKÉNY.
NEM IS RÓZSA...
CSAK AZÉRT.
A KEDVES LEVÉL.
A MÁS MENYASSZONYA.
SOHA!
ÚTMUTATÁS.
LEGÉNYHŰSÉG, LEÁNYHŰSÉG.
A DUNÁBA SOK A VÍZ.
KÖNNYŰ SZERETETŰ.
A GYENGE ÁGY.
MADÁRKERGETÉS.
VÉKONY HŰSÉG.
DIÓFA ALATT.
BÉRES GYEREK...
TÁNCZ KÖZBEN.
NINCSÉN SZEME.

CZIPŐ ÉS BUNDA.
NEM MIND ARANY...
JÓL MEGGONDOLD!
HIU VÁRAKOZÁS.
NEM LESZEK ÉN TÖBBET DIÁK...
A DIÁK.
A TEMPLOMKERÜLŐ.
A LEÁNYÉRT.
KUKORICZA SZÁRA...
A KEDVES FELÉ.
A KEDVES KENDŐJE.
SOK SZERETŐ.
AZÉRT, HOGY ÉN SZEGÉNY VAGYOK...
ESŐBEN.
CZIGÁNY LEÁNY, TÓT LEÁNY.
NEM FOROG A MALOM...
A SZARKA.
KUTYA, MACSKA.
A KIS MADÁR...
KOLOSVÁRI VÁRRÁ...
VOLT SZERETŐM...
HEJ, KIKIRICS...
KADARKUTI DOBOGÓS KŐHIDNÁL...
LENGE NÁD, VÉKONY NÁD...
SZÉP A SZÉP LÓ...
HUZD RÁ!
ÁLL ELŐTTEM EGY...
TEGNAPELŐTT...
A SAS ÉS A LEGÉNY.
EZ AZ UTCZA KÖRÜL SZEGLETES...

A MAGYAR NÉPKÖLTÉSRŐL.

Mi a népköltés? Viszonya Petőfihez és Aranyhoz. Népköltés. Műköltés.

Mi a népköltés valójában? Mi sem látszik könnyebbnek, mint erre felelni. A népköltés egyszerűen mindaz, amit a nép költ, vagy - mivel a népköltésnek nemcsak jelene, hanem múltja is van, a népköltés fogalmát ezzel kibővítve, meghatározásunk is egy újabb jeggyel fog bővülni: Népköltés mindaz, amit a nép költött és költ.

Ebben meg is nyugodhatnánk, ha nem volna még egy bökkenő. A népköltés fogalmának ily meghatározása mellett ugyanis semmi más különbség nincs a népdal és a műdal - népköltés és műköltés - között, mint az, hogy egyikét a nép, másikat - nem a nép költi. Vajon igaz-e ez?

Mindnyájan tudjuk, hogy a népköltés nem egészen ugyanolyan mint az irodalmi vagy műköltés. Szerkezetében és hangjában találkozunk némely sajátosságokkal, melyek első szempillantásra is lehetetlenek a műköltésben; így pl. az írói nyelv grammatikája elleni vétségek (Dömötör felé jár az idő - A juhásznak számolni kő stb.), a szövegnek helyenkint teljesen érthetetlen volta (ide tartozik a sok furcsa bevezetés, valamint a még furcsább refrének), hogy a rím és ütem oly gyarlóságait ne is említsük, melyek a műköltéssel már magában véve össze nem férnek.

Mindnyájan tudjuk továbbá, hogy a nép átveszi az irodalom költői termését válogatás nélkül, jót, rosszat vegyest. Mi történik ily esetben? Az történik, hogy a nép többé-kevésbé *módosítja* az átvett szöveget, hol megrövidíti, hol megtoldja-foldja, hol csak egyes részei helyébe tesz újat, neki tetszőt. Szóval: souverain módon bánik a kölcsön vett költeménnyel.

Nézzük pl. Petőfinek országosan ismert kis dalát:

Juhász legény, szegény juhász legény,
Tele pénzzel ez a kövér erszény.

A nép így dalolja:

Juhász legény, szegény juhász legény,
Tele pénzzel *itt van ez az erszény.*

Tehát elhagyják a tele erszény kövér jelzőjét. Miért hagyják el? Nyilván azért, mert először is a kövér jelző, erszényről mondvá, *nem népies* kép; másodszor pedig a mondat egyszerűbb, érthetőbb, világosabb a *van* ige kitétele által. Még nevezetesebb, amit a második versszakban észlelünk:

S id' adnák a világot rá'dásnak,
Szeretőmet mégsem adnám másnak.

Ezt már nemcsak a nép, hanem utána a művelt osztály is (természetesen nem tudva, hogy eltér Petőfi eredetijétől) így énekli:

S a világot adnák ráadásnak,
Szeretőmet mégsem adnám másnak.

Látni való, hogy míg az előbbi esetben a nép rontott Petőfi szövegén, mert egy költői jelzőtől fosztotta meg, ezúttal javított rajta. Csekély szórendi változtatással ismét egyszerűbbé, keresetlenebbé tette a szöveget.

És ez a népköltési folyamat észrevétlenül átcsapott a nép köréből a műveltek körébe, tovább hódított, általános nemzeti érvényre tett szert. Azonkívül még egyéb is történt; egy harmadik, egészen új versszakot toldottak Petőfi költeményéhez:

Ha ez a pénz el találna veszni,
A szeretőm nem tudna szeretni:
Akkor lennék csak igazán szegény,
Juhász legény, szegény juhász legény.

Nilván úgy kell értenünk, hogy a pénz elvesztése (ha t. i. a juhászé volna) még csak hagyján, az még nem tenné őt szegénynyé; de ha kedvese elhagyná, akkor igazán szegény lenne. Valljuk meg, bár kissé keresettnak látszó, de korántsem ügyetlen toldás. Ime, a nép nem éri be a nemzet legnagyobb költőjének két versszakával, tovább költi azt, még pedig szerencsésen.

Egy másik eset:

Szintén Petőfinak egyik költeményéből (»A szeretőm nyalka gyerek«), csupán a negyedik versszakot vette át a nép. Az eredeti versszak így szól:

Szállj le kincsem a nyeregből,
Vedd ki lábad a kengyelből,
Ereszd meg a terhelődöt,
Öleld meg a szeretődöt.

Egy borsodmegyei népdal első versszaka ugyanaz, csekély különbséggel, de még egy versszak van hozzá kötve:

Szállj le huszár a nyeregből,
Vedd ki lábad a kengyelből,
Tágidd meg a lekötődöt,
Öleld meg a szeretődöt,
Kis angyalom!

Fel van a sárga nyergelve,
Én ülök a tetejébe,
Az van a csákómra írva:
Három évig leszek oda.

Itt tehát ismét másként bánt el a nép Petőfivel. Nem hogy hozzáköltött volna; azt is sokallta, amit készen talált. A költeménynek csak egy kis részét tartotta meg, ezt sem szószerint, a többit pedig egyetlen egy új versszakkal pótolta.

Egy harmadik eset a következő.

Petőfinél ez van:

Fürdik a holdvilág az ég tengerében,
Méláz a haramja erdő közepében;
Sűrű a fűvön az éj harmatozása,
De sűrűbb két szeme könyvének hullása.

Baltája nyelére támaszkodva mondja:
Mért vetettem fejem tilalmas dolgokra.

Ebből a hat sorból a nép ajkán négy lett:

Fürdik a holdvilág az *éj* tengerében,
Bánkodik a betyár erdő *sürejében*,
Fokossa nyelére támaszkodva mondja:
Mért adtam fejemet tilalmas dolgokra!

Az első versszak két utóbbi sorából csak két szó került bele a népies átírásba: *sűrű*, melyből főnevet csináltak s az előtte levő szó mellőzésével oda vonták az *erdő* mellé, továbbá *éj*, melyet az *ég* helyett a tenger elé tettek. Minden változtatás, amint látjuk, egyszerűbbé tette a verset; a kihagyott két sor is ennek a célnak esett áldozatul. Érdekes, hogy a népköltés munkája itt megint az egész vonalon győzött: ez a kihagyásos, összevont szerkezet (vagy tudományos nyelven: olvasat) országszerte kiszorította az eredetit.

Arany Jánosnak »Kondorosi csárda mellett« cz. költeménye sok helyt szórul-szóra megvan a nép ajkán; de találkozunk oly esettel is, hogy csak az első versszakot tartják meg nagyjában és ahhoz költenek egy új másodikat, pl. saját gyűjtésemben Szegvárról (Csongrádm.) egy pásztortal így van:

Kondorosi csárda mellett
Gulya, ménes ott delelget,
Csárdabeli szép asszony nál
Ott iszik a csikós bojtár, gulyás bojtár.

Kondorosi csárda mellett
Egy bárányom kettőt ellett;
Van már juhom, van bárányom,
Szerethetsz már kökényszemű kis angyalom!

Az első versszak Aranyé, a második már teljesen a népé; csak az első sor ugyanaz, mint Aranynál. Ezt átvitték az új strófa elejére s hozzá fűzték a folytatást.

Ime a népköltés Petőfivel is, Aranyval is éppen úgy tesz, mint növendékeivel a mester szokott tenni: át- meg átgúrja, bővít és rövidít kénye-kedve szerint. Helyesebben: saját törvénye szerint. Mert csak nem képzelhetjük, hogy mind e mélyre ható változások, melyeknek épen az imént Petőfi és Arany esetében tanúi voltunk, minden törvény nélkül, pusztá szeszélyből vagy önkényből származnának. Bizonyára époly szabályosság uralkodik e tünetményeken, mint magának az irodalmi vagy műköltésnek folyamatain. Csakhogy e szabályosság más, mint a műköltésé. A műköltésben az öntudatos művészi munka érvényesül; a népköltésben a természetes, ősi, öröklött hagyomány.

S ez az, amivel még ki kell egészítenünk fentebb adott meghatározásunkat: *a népköltés a népnek őshagyományoszerű költése.*

Mindaz, amit a nép őshagyomány szerint valaha költött és ma is fentart, alkot vagy alakít: a népköltés körébe tartozik.

Az irodalomnak s az irodalmi vagy műköltésnek is vannak ugyan hagyományai, csakhogy ezek művészi hagyományok; holott a népköltésben a természetes hagyomány vezet: ez az, amit őshagyománynak nevezünk. A műköltés hagyományai sok részben erre az őshagyományra

támaszkodnak ugyan mindenütt e világon, de sok részben idegen forrásból vannak merítve. A népköltés szintén fölvehet ugyan idegen hatásokat, t. i. más népek hagyományos költéséből és a tőle eltávozott irodalomból eredőket, ezenkívül a nemzeti irodalommal mindenütt több-kevesebb kölcsönhatásban is van, de nagyobbbrészt mégis önálló marad, saját ősi törvényén jár s mindenek fölött ízről-ízre nemzeti. A rigó is megtanul egy-egy futamot a verklis zenéjéből, mégis csak a maga füttyét fújja rendesen. Így tesz a népköltés az idegen vagy művészi, bár hazai hatásokkal. Nem változtatják meg alapjellegét, nem hatják át lelkét mélyebben.

Itt meg kell jegyeznünk, hogy fejtegetéseink nem terjednek ki a népköltés egész körére, mely nemcsak a dalokat, hanem mindent magában foglal amit a nép versben és prózában hagyományos módon alkot és fentart: néphitét, közmondást, rejtvényt, játékdalt, mesét, mondát stb. Mindez a népköltés birodalmához tartozik. Mi azonban itt - és a jelen bevezetéshez csatlakozó gyűjteményben is - a népköltésnek csupán egyik részére, a voltaképeni *dalköltésre* szorítunk, beleértve az elbeszélő fajtát is, mint amely a szorosabb értelemben vett dalköltéssel mind alaki, mind tartalmi elemeinél fogva egységesnek mondható. S míg gyűjteményünk darabjainak megválasztásában főleg arra voltunk figyelemmel, hogy népdal gyanánt ne adjunk műdalt, mezei virág helyett csinált virágot: addig magyarázataink céljául azt tűztük ki, hogy a népköltés lényegét megvilágítsák s élvezetét és tanulmányát megkönnyítsék.¹

Irodalmi és népköltés mint irodalmi és népnyelv ma két-egy testvér. De volt olyan kor, amidőn csak egy nyelv és egy költés volt. A művelt osztály kialakulása megteremtette a különbséget mind a két irányban: nyelvben és költésben. De a hatások, kivált nemzetünkénél, szerencsére soha sem voltak oly merevek, hogy az egy anyától való két testvért nagyon eltávolították volna. A műveltséggel járó irodalmi fejlődés, a különféle idegen hatások fölvétele nem zárta el nemzetünkétől a népdal egyszerű hangját. A népköltés, mint némely szegényül maradt rokon a nagy uraságra kapaszkodott atyafi asztalánál, időnkint szép titokban megjelent az irodalom uri portáján s nemcsak vitt onnan némi finom falatokat, hanem hagyott is ott egy-egy kis jóféle falusi eledelt, ami a nagy úrnak cseppet sem ártott. Legrégibb költői emlékünks: az »Emlékezzünk régiekről« egyúttal ennek az érintkezésnek legrégebb és legvilágosabb emléke. S így volt egész Petőfi és Arany koráig, bár a vendéglátás mindinkább ritkult.

Petőfivel és Aranyval a népköltésnek és irodalomnak testvéri köteléke újra és nyilvánosan szorosabbra fűződött. Ez már nem megerősítése volt a vérrokonságnak, hanem az ősi közös tanyára való visszaköltözés: egész költészetünknek népi alapra helyezése. Nem is ötlet- vagy ösztönszerűleg ment végbe, mint azelőtt mindenkor, hanem öntudatos elvek alapján. A milliók számára emberi jogokat követelni s a milliók nyelvét és nyelvének művészetét: költését fölemelni méltó polczára: egyazon kornak és egyazon eszmehullámnak velejárója volt.

Petőfi írja Aranyak Toldi feltünése után 1847. febr. 4-ikén:

¹ Forrásaink: *Erdélyi János*, Magyar népdalok és mondák. Kiadja a Kisfaludy-Társaság. I-III. k. Pest, 1846-48. - *Kriza János*, Vadrózsák. Kolozsvár, 1863. - *Pap Gyula*, Palócz népköltemények. Sárospatak, 1865. - Magyar Népköltési Gyűjtemény. Szerk. *Arany László*, *Gyulai Pál*, *Vargha Gyula*. Kiadja a Kisfaludy Társ. I-VII. k. Bpest, 1872-től. - *Székely Sándor*: Tréfás népdalok, csúfolódó versikék stb. Jegyzetekkel ellátta: *Abafi Lajos*. - *Kálmány Lajos*: Koszorúk az Alföld vadvirágaiból. I-II. k. Arad, 1877. és Szeged népe, I-III. k. Arad és Szeged. - Továbbá: *Szini Károly*, A magyar nép dalai és dallamai. Pest, 1865. - *Bartalus István*: Magyar népdalok. Egyetemes gyűjtemény. I-VII. k. Budapest, 1873-1896. - Magyar Nyelvőr. I-XXXIV. évfolyam. Bpest, 1872-1905. - Ethnographia. I-XVI. évf. Budapest, 1890-1905. - Ethnologische Mittheilungen aus Ungarn. Szerk. dr. Herrmann A. I-VI. évf. Budapest, 1887-1904. - Azonkívül a szerzőnek saját kézirati gyűjtései, melyek számos kötetre terjednek (»saj. gyűjt.«).

»Hiába, a népköltészet az igazi költészet. Legyünk rajta, hogy ezt tegyük uralkodóvá. Ha a nép uralkodni fog a költészetben: közel áll ahhoz, hogy a politikában is uralkodjék, s ez a század főadata, ezt kivívni célja minden nemes kebelnek, ki megsokalta már látni, mint mártírkodnak milliók, hogy egy pár ezren henyélhessenek és élvezzenek. Égbe a népet, pokolba az arisztokracziát!«

Elég világos beszéd, ugyebár? S amint tudjuk, nem is volt hiábavaló, már legalább ami a nép költésének uralkodóvá tételét illeti; a másokra nézve Petőfi különben is túlszárnyal minden mértéken, odáig nem kell őt követnünk.

De álljunk meg egy pillanatig még ezeknél a nyomós szavaknál. Mi volt az, mi lehetett az, ami Petőfit oly lelkesedésre ragadta a népköltés iránt? Igazán megérdemlik-e a nép együgyű dalai, ezek a vadvirágok a nemzeti költés mezején, hogy egy Petőfi ily magasztalással szóljon róluk: »a népköltészet az igazi költészet!«

E kérdésre Petőfi saját költészetének fényes diadala és Arany egész költészete felel meg. Mind a kettő a néptől tanult magyarul költeni s mind a kettő magának a népnek költését tetőzte be. Mindketten szakasztott a nép hangján szólalnak meg, hívebben eltalálják azt, mint bárki előttük vagy utánuk. Költeményeik bizonyítják, hogy mind a két nagy költő mély bepillantással látta meg azt a folyamatot, mely a népdal körül végbe megy; sőt *Arany* később e folyamat szabályait is mélyrehatólag kutatta. (L. értekezését: A magyar nemzeti versidomról. Összes munkái. V. k. 271-375 l. Ide vágó része ismertetve: Népkölt. Gyűjt. I., 544-548.)

Petőfi a szakértő tudásával ítélte, mikor a népdalt így földicsérte. Már akkor ismerték *Erdélyi* János nagyszabású gyűjteményét; bizonyosan senki sem olvasta őket buzgóbb és avatottabb figyelemmel, mint a fiatal Petőfi Sándor. Sok selejtes darab volt a szép vállalatban, de száz számra voltak az igazi nemes gyöngyök is. A nagy költő akárhányból kiérezhette a vele rokon léleknek ihletét. Akárhányat bizonyára már előbb maga is ismert, hiszen örömezt hallgatta a népet dallos kedvében, saját dalainak előadását is volt alkalma tőle hallani s együtt érezni vele a gyönyört, amelyet egy sikerültebb dal a szerző lelkéből épűgy kivált, mint legegyszerűbb hallgatójából.

Azért mondok sikerültebb dalt, mert nem minden népdal sikerül ám egyforma jól. A nép közt éppen oly, ha nem nagyobb számmal vannak tehetségek, sőt geniek, mint az úri osztályban, a felső tizezerben. Magától értetik, hogy e szabály alól a költői tehetség sincs kivéve, ebből pedig önként foly az a következtetés, hogy amint sok költői tehetség telik ki a milliók közül, szintűgy sok sekély talentum is tolong a felszinen és törekszik érvényre jutni. Az igazán jeles költők mellett a tehetségtelen kontárok nagyobb serege, akárcsak a műirodalomban. És a népköltés ezeket a fűzfapoétácskákat szintűgy megtűri, sőt jobban, mint az irodalom. Mert a dalt élvezők tömege, melynek az istentől való tehetség és a kontár egyaránt költ, ott sem szakemberekből, hanem többnyire csak jóakaró, de merőben tudatlan és ízléstelen műkedvelőkből áll, akik jó és rossz között különbséget tenni nem tudnak. S így az út a nép szívéhez és ajkához egyaránt nyitva van a remek és a hitvány alkotás számára. E miatt kerül azután a népdal sok helyt rossz hírbe; mert az ismeretlen nagy költők műve, az igazán remekbe alkotott népdal, meg az ismeretlen kis költők gyatra zöngeménye, a rossz népdal, együtt szoktak piacra kerülni a népköltési gyűjteményekben. Csoda-e, ha sokan elutasítják a vegyes értékű táplálékot? Ehhez járúl, hogy nem is oly könnyű megkülönböztetni a remeket a vásári silány portékától; az általános mértéken felül, melylyel az irodalom költői termékeit bíráljuk, itt még sok esetben saját készületre van szükség, hogy a népdal értékét biztosan megállapíthassuk. E készülettel külön tudomány, a népköltésstan (folklore) szerel föl bennünket. Ő fog kalauzolni a népköltés terén való további szemlélődésünkben.

Nótafák. Nótabokrok. Dalvidékek. Változatok.

Mondottuk fentebb, hogy nem az egész nép költi, hanem csak egyes, arra teremt költői tehetségek alkotják a népdalokat. E tehetségek az ú. n. *nótafák*. A nép nevezi őket így, mert fel fogása szerint úgy termik a *nótát* (dalt), mint a fa a gyümölcsöt. Illetékes közönségük ezzel a szóval a nótafák működését, productióját mintegy öntudatlan, természetes életnyilvánulásnak jelöli meg.

Nem akarjuk itt bővebben kifejteni, bár nagyon érdekes volna, hogy mennyiben találó ez a kifejezés, mennyiben nem. Mindenesetre van benne némi igazság.

Az igazi nótafa »terem« és nem »teremt«. Akarata ellenére is költenie kell, mert érzésének gazdag forrása önkénytelenül dalban buzog ki. Ez a művelt költőnél is hasonlóképp van; hát még a nép fiánál, kinél az érzés hatalmát még annyira sem korlátozza a reflexio. A nótafa pedig, mint a költő általában, az őt környező tömeg közt fokozott érzékenységu ember lévén, csak természetes, hogy megáradt szívéből a dal mintegy vulkánszerűleg, ellenállhatatlan elemi erővel tör elő.

Borsodmegyében, a csincsei tanyán, 1896-ban egy 17 éves pásztorleányt ismertem meg, Kis Zsófit, aki nyilván nótafa volt. Maga ugyan nem vallotta be, talán nem is tudott felőle, de egész környezete rávallott. Több dalról, melyet tőle gyűjtöttem, beismerte, hogy: »itt teremt a tanyán«. Minthogy a tanya legjobb dallosa éppen ő volt, és rajta kívül az illető dalokat senki sem tudta oly jól, mint ő, méltán következtettem, hogy ezen dalokat ő maga költötte. Többször jártam ott rövid időközökben, mindig új meg új dalokkal állott elő, s mindig »tőle tanulták« a többiek, holott ő ki sem mozdult a tanyáról.

Ilyen a nótafa. De nem mind ilyen. Vannak különféle fajtái. Van olyan is, hogy az öntudatlan alkotó tehetség a környezet figyelmeztetései, tanúságtételei, elismerő nyilatkozatai folytán később öntudatosná válik s ezzel korántsem veszít erejéből és értékéből. Az ilyenek azután meg is tudják mondani, hogy ez vagy az a dal tőlük való, holott az öntudatlan nótafa nem tud biztosan számot adni arról, hogy mit teremt ő maga s mit tanult el másoktól.

Ezeket a nótafákat, a népdal teremtoit és hordozóit, forrásait és gyűjtőit (mert mindez bennük összpontosul) könnyű megismerni. A kevésbé dallos nép-fia, ha faggatjuk nóták iránt, szívesen igazít el a helyes címre, a nótafákhoz, hogy ő maga ezen az úton szabadúljon a dalmondásnak rá nézve inkább feszélyező kötelességétől. Az igazi nótafa ellenben nem igen kéreti magát. Örül, ha dalolhat. Némelyiknek dalkészlete igazán bámulatos, ki nem fog reggeltől estig. S a régi hagyományokat, melyeket gyakran szüleiktől vagy a családnak valamely más tagjától tanultak meg, szintúgy mint a vidékükön dívó új vagy régiből fölelevenített dalokat mindig ők tudják legjobban. Míg tehát egyrészt ellátják vidéküket és onnan közvetve az egész országot saját termésű új meg új dalokkal, másrészt felhalmozzák önmagukban a családi örökségként átvett vagy máshonnet összehordott dalkincseket. Így mindenik egy-egy kiadatlan, élő népköltési gyűjtemény. Hiszen a kiadott gyűjtemények nagy részét is nem nótafáknak köszönhetjük-e? Erdélyi, Kriza, Gyulai, Arany László - eddig legjobb gyűjtőink - voltaképp nagyszabású nótafák, egyaránt gyökerezve a nép- és műköltés termő talaján. Arany Jánosban pedig a népi nótafáknak azon tulajdonságát is megtaláljuk, mely az irodalomban ritkán szokott együtt lenni a szövegköltés felsőbb fokával, de a népnél vele jár: a dallamalkotó erőt. *Arany* szakasztott olyan, mint egy népi nótafa. Dallamai sokszor megközelítik költeményeit népiességben, magyaros zamatban. Egy részüket másoktól szedte s csak a szöveget szerezte hozzájuk: ebben is követi a nótafák példáját.

Világos a fentiekből, hogy az igazi nótafának semmi köze a száraz versfaragók azon fajtájához, melylyel a nép között is sűrűn találkozunk. A nótafák egytől-egyig született költők vagy legrosszabb esetben tehetséges műkedvelők. Olyik írni-olvasni sem tud, olyik már félig-

meddig író ember, akinek a tollforgatás ha nem is kenye, de kedvtelése, kinél az irodalom szívesen fogadott vendég. Falusi gazda, bíró, kisbíró, földműves, kocsis vagy szolga; találkozik - mint Kis Zsófi - asszony vagy leány is elég számmal. Viszont akad olyan úrféle is, aki műveltségénél fogva közelebb áll a néphez, mint az irodalomhoz, és a mellett közvetlenül az ősi hagyományból nőtt nótafa.

Mind megegyeznek abban az egyben, hogy nem szakadnak el a népiesség, az ősi, hagyomány-szerű költés talajától. Rendszerint nemcsak a szöveget, hanem a melódiát is ők költik; legtöbbször azonban a szöveggköltést a már meglevő dallamhoz fűzve indítják meg, mint ahogy műköltőink dalait is a nép valahányszor átveszi, kivétel nélkül kész dallamhoz csatolja és sohasem teremt hozzájuk új dallamot. Az alkotásnak az a sorrendje, mely az irodalomban közönséges, hogy a dallamköltés a kész szövegből indul ki, népköltésünktől merőben idegen. Ez már a fejlett műveltség állapota, s ezzel szemben népköltésünk a természetesség ősi fokán maradt meg. A dallam t. i. eredetileg mindig az alap volt, melyen a szöveggköltés épült, s az imént vázolt jelenségek is erre vallanak; később - az irodalomban - a kettő teljesen elkülönült egymástól, bár a rhythmikus mozgás közös eleme által eredeti kapcsolatukat mindig megújíthatják és meg is újítják.²

A nótafa termését, a népdalt (vagy dallamot) csak nagy gyéren sikerül abban az első alakban meglelni, amint kipattan költője szívéből. Mire szemünk vagy fülünk ügyébe kerül, rendesen már egészen vagy részben más költeménnyel van dolgunk. A szövegen is, dallamon is változások mentek végbe. A nótafák környezetének befolyása, esetleg a szomszédos dalterületek pótló költésének munkája érvényesült. A nótafák közelletében levő kisebb-nagyobb számú nótabokrok, t. i. a műértők, elvégzik az alakítás első kezdetét. Bizonyos egyéni vonások letörődnek a dalról, beillesztik az új dalt a már ismeretes dalkészségnek összhangjába, egy-egy technikai tökéletlenség a »több szem többet lát« törvénye szerint elenyészik, egy-egy hibás ütem, egy-egy rossz rím megjavul stb. Általában pedig a népiességnek még nagyobb foka jut érvényre, mint amely rendesen az első alakban - mondjuk: alapszövegben - megnyilvánult. A csiszolásnak ez a helyi része arra való, hogy az új költés hasonuljon ama *dalterület* törvényeihez, melyben a nótafa él. Mert minden vidéknek az odavaló nagyobb nótafák hosszú sorozata némi külön szint ad a költés szempontjából; ezt az alapszint az illető dalterület szakértő és műkedvelő közönsége tartja fenn és viszi át az új termékekre. A további fejlődés azután ott következik el, mikor az új dal egy szomszédos vagy messzebb eső dalterület befolyása alá kerül, melynek módja egészen ugyanaz, mint a helyi alakításé. Ahhoz képest, hogy a hatást gyakorló dalterületek költése milyen magas fokon és az újabb környezet mennyire hozzáértő elemekből áll: az eredeti szöveg és dallam épűgy szépülhet és javulhat, mint ahogy romlásnak is lehet kitéve.

Az eredeti költemény ily módon lassankint többé-kevésbbé átalakul. A folyamat teljesen az, melyet Petőfi és Arany dalainál érintettünk. Új meg új szerkesztésen mennek keresztül magának a népnek saját dalai is. *Változatok* (variansok) támadnak. Bővülés, csonkulás, két és több költeménynek egymásba vegyülése annyira megváltoztatják az eredeti szerkezetet (alapszöveget), hogy gyakran alig marad meg belőle valami. Sokszor a változatok összefüg-

² Arról a nagy kérdésről, hogy legrégebben micsoda viszony lehetett a zene- és szöveggköltés között: egy volt-e a kettő s csak későbbi fejlődés eredménye mutatkozik a népköltési állapot jelenében, vagy eredettől fogva ugyanazon elsőfokot kell föltennünk a dallam részére, igen sok és hosszas vita folyt, az ügy azonban még nincs eldöntve. Szerintem a zene volt az ősi költés; de az nem a munkából fejlett, mint *Bücher* véli (*Arbeit und Rhythmus*), hanem más kényszerítő okokból. A munka csak egyik alkalom volt a költésre.

gését már csak az alapeszme (tárgy) és a versidom közössége árulja el. A népköltés-búvárlatnak egyik legszebb feladata, melylyel az irodalom számára igen nagy szolgálatot tesz, hogy a széttöredezett részekből rekonstruálja, helyreállítja az eredeti költeményt. Ilyen helyreállított szövegekkel a jelen gyűjteményben sűrűn találkozunk az olvasó.

Gyakori eset, hogy az eredeti költemény - sok bába közt a gyerek - csupán kiinduló pontjául szolgál egy-egy újabb költeménynek: csupán a tárgyat veszik át, de az egyezés a részletekre már nem terjed ki. Az ily esetben nem változattal, hanem *külön feldolgozással* állunk szemközt. Gyűjteményünk erre is nyújt példákat.³

Kollektív költés; innen a népdalok szépsége. A népdal mint eszköz Petőfi megértéséhez.

A népköltési termék tehát abban a formájában, amint a gyűjtemények lapjain a nagyközönség megismeri, rendszerint már nem egy nótafa, sőt nem is egy dalterület műve, hanem a születésétől eltelt időnek és a vándorlás mértékének arányában mindenesetre több egyén, esetleg több nemzedék kollektív költői munkájának eredménye.

Innen az, hogy az ily fejlett - régibb - népköltemény sokszor vetekedik költőiségre a legszebb irodalmi művekkel. A nótafa, melytől eredt, talán nem is volt nagy költő; de számtalan avatott kéznek csiszoló művészete pótolván az első költőnek netáni fogyatkozásait, felfogván és tovább fejlesztvén az eredetiben máris megvolt költői szépségeket, a végeredmény sokszor meglepő s főlr a legnagyobb költők rokonmű alkotásaival. Csoda-e, hogy éppen ők tudnak legjobban lelkesedni ezekért a népköltési gyöngyökért!

Nem ok nélkül szállnak tehát az ily remek dalok apáról fiúra. Nem ok nélkül élnek századokat, mindig új meg új nemzedékek örömeinek és bánatának mesteri kifejezéseként. Az ily népköltés, akár csak az élő természet irdatlan őserdeje vagy igénytelen mezei virága, a maga természetes, egyszerű bájával, keresetlen szépségeivel minden időben legközvetlenebbül szól az emberi érzéshez. Bármily rohanó lépésben haladjunk is (jobban mondva: haladjanak is mások) a művelődés útján előre, az a kor sohasem fog elkövetkezni, hogy egy rengeteg erdőnek, egy kies pataknak vagy egy virághimes rétnak látványa ne rezegtesse meg a szép iránt fogékony emberek szívét. Ellenkezőleg, csak azt jósolhatjuk, hogy a kulturába belefáradó emberiség időnként vissza-vissza fog térni az örök természethez, az életadó, ifjító forráshoz, s így a költés terén a néphez. A népdalra mindig szükségünk lesz, mint a falat kenyérre, hogy a műköltés túlfinomult hangszerelése után a természetesség üde hangjaiban megfürödjünk s ekként a nemesebb műélvezetbe való kedvünket, lelkünk egyensúlyát el ne veszítsük. Aki nem tud gyönyörködni a természetben, aki nem talál élvezetet egy szép népdalban: az máris hijával van lelke összhangjának és félő, hogy csakhamar hijával lesz magához az élethez való ragaszkodásnak is...

A mi népköltésünk nem tűnik ki, mint más nemzeteké, az *elbeszélő fajtának* valami hatalmas alkotásaival. Helyesebben: nem tudjuk még, hogy mit birunk e fajtából. Közönségünk csak egy-kettőt ismer a székely népballadák közül, azokat, melyek az iskolai könyvekbe is behatoltak. De több az, amit csak egy-két lelkes gyűjtő ismer, holott méltók volnának, hogy minden művelt család olvassa és dalolja, oly magas költői szépségekkel vannak tele. Ha ezek a mi

³ A népköltési búvárlat mai módszere s általában a népi költemény változásainak különféle jelenségei felől tájékoztat a szerzőnek ujabban megjelent munkája: *Szücs Marcsa népballadánk eredetéről*. Budapest, 1906. Hornyánszky Viktor bizománya. Ára 1 K.

De mindamellett igaz, hogy népünk költése nem az epikai fajban válik ki első helyen. A magyar nép nem őrzött meg hőskölteményeket, mint a görög, német, francia, finn és más népek, letűnt ifjúságának hajnalhasadása korából. Ez a nemzet hőskölteményeket művelt, de sohasem volt ideje azokat megírni. Annál gazdagabb az érzelemköltés mezején. A magyar nép igen nagy lírai költő, ha nem nagyobb, de legalább is akkora, mint bármely más nép a föld hátán. Nem hiába szülte épen a mi népünk Petőfit, az emberiség legnagyobb lírikusát, aki csak azért nem oly híres még, mint egy Homérosz, Dante, Shakespeare, vagy Goethe, mert magyarul írt. Petőfi nem lehetett volna olyan nagy, mint a milyenné lett, ha nem gyökerezik minden szálával a magyar népben, ha költése nem a népköltés fájának egy terebélyes ága. Magyar népünk dalszerző képességének az a páratlanul magas mértéke, melyre rámutattunk, volt az első föltétele annak, hogy ebből a népből akkora dalköltő támadhasson, mint Petőfi. S ugyanezt mondhatjuk, főleg elbeszélő költeményeit és balladáit tekintve, Arany Jánosról is. Sokszor meg sem értjük őket, a népköltés kellő ismerete nélkül. Már ez magában elég ok arra, hogy népköltésünk titkait kutassuk, a népdal konyhájában otthonosnak lenni törekedjünk.

Rózsabokor a domboldalon -
Borúl a vállamra, angyalom,
Súgjad a fülembe, hogy szeretsz,
Hej, milyen jól esik nékem ez!

A csillag, a csillag az égen jár -
A rózsám, a molnár a réten jár.

I. csillag: egén } jár
II. rózsám: réten

Reszket a bokor, mert
Madárka szállott rá -
Reszket a szívem, mert
Eszembe jutottál.

Ime, alig van rím, mint akármely, különben talán ép ily felséges népdalban; de annál szebben rímel a szavak lelke, a vers tartalma. Érzését a költő itt is szakasztott a népdal módján fejezi ki. Teljes és tökéletes párosság van a két kép tagjai között: mint a bokor reszket, ha madár száll reá, úgy reszket szívem bokra, mikor a gondolat felőled reá száll. Mind a két sorban egy-egy összetett kép van s a megfelelés hajszálig pontos:

I. bokor		madár
	} reszket:	} rászáll
II. szívem		gondolat

Vegyünk egy harmadik példát:

Hull a levél a virágról -
 Elválok én a babámtól.
 Isten hozzád, édes,
 Isten hozzád, kedves
 Galambcskám!

A képlet ez:

I. levél		virágról		hull -
II. én		babámtól		válok

Teljesen népi költésmód. A levélnek virágjától, a legénynek a leánytól való elválása mint párhuzamos lírai képek; s ezenkívül az egyezés még arra is kiterjed, hogy népköltésünkben *levél* szintén inkább a *legény* képe, mert a levél takarja be, védi a virágot.

Ugyanebből a dalból egy másik versszak:

Sárgúl a hold az ég alján -
 Mind a kettőnk oly halovány.
 Isten hozzád, édes, stb.

Első tekintetre úgy vélné az ember, hogy a vers csak ennyit mond: a hold sárga, mi is elhalványodtunk (mint ő). De láttuk fentebb, hogy Petőfinél ezek a természetből vett lírai képek nagyon sokatmondók, egészen úgy, mint a népdalban. Eleve sem valószínű tehát, hogy egy egész versszakkal ily kevés mondani valója lenne. S csakugyan, ha megnézzük, hogy népköltésünk nyelvén mit jelent *sárga*: azt fogjuk látni, hogy Petőfinél e két sornak igen mély értelme van. Egy borsodmegyei népdal mondja:

Azért, hogy én ilyen *sárga* vagyok,
 Ne gondolják, hogy én beteg vagyok;
 Megsárgított engem a szerelem -
 Nálad nélkül mit ér az életem!

(Saj. gyűjt.)

Vagy egy másik dal szerint:

Voltam én már piros is,
Ha most *sárga* vagyok is;
De megölt a szerelem,
Nincs annál engedelem.

(Ngy. VI., 92.)

Ime, a szerelmi bánat tesz *sárgává*. Népdalainkban ez a szín az elhagyottság, árvaság, szenvedés, *gyász* színe, sőt a halálé:

Lepjen el a *sárga* halál,
Takarítson szárnya alá.

Miért van a vármegyeház vagy a cédulaház mindig *sárgára* befőstve? Mert ott szenvednek, búsúlnak a legények: rabok vagy katonák. Azért van a kedvese után búsuló gazdának *sárga* lova. Somogy megyében, Csökölben, a kálvinista asszonyok sárgában gyászolják meg Krisztus halála napját, nagypénteket. Több keleti népnél a gyásznak színe a sárga. Hozzánk talán a töröktől jutott, ahol szintén megvan mint gyászjel. Ime, ekkora népies háttere van Petőfinél egyetlen egy szónak!

Petőfi tehát, midőn a sárguló holdat említi, nemcsak azt mondja evvel, hogy mi is hasonlítunk a holdhoz: halványak, vagy sárgák vagyunk, mint ő; hanem ezenfelül azt is kifejezi, hogy *gyászolunk*, szenvedünk.⁴

Arany Jánosnak a népköltéshez való viszonya nem kevésbé szoros, mint Petőfié. Megértésének nyitja sokszor csak a népköltés. Így a csodaszarvas regéjét (Buda halála, VI. ének) bevezető sorokban:

Száll a madár ágról ágra,
Száll az ének szájról szájra;
Fű kizöldül ó sírhanton,
Bajnok éled ősi lanton.

Két képpár egészen népi alapon egymással szembe helyezve:

I. Madár	ágról	ágra	} száll
II. Ének	szájról	szájra	

I. a) Fű	zöldül	ó sírhanton
II. a) bajnok	éled	ősi lanton

Az ének szájról-szájra szállása és a madár ágról-ágra röpködése, valamint a bajnoknak az ősi lanton való éledése és a fűnek a régi sírhanton való kihajtása egymásnak pontosan megfelelő lírai képek. A népköltési analógiák ismerete nélkül alig volnának kellően megérthetők.

⁴ Természetesen a fekete szintén gyász, mint más népeknél is. »Gyászt visel a holló fekete tollával« népköltésünkben. (L. Vikár: Szücs Marcsa népballadánk eredetéről. 7. l) *Fekete gyászt* visel a párjától elszakadt szerető stb. *Fekete-sárga*: fokozott, kettős gyász.

De ha legnagyobb költőinket bajos megértenünk a népköltés adatai nélkül, magát a népet még annál is inkább bajos. Népünk érzésvilága hét lakattal elzárt titok, melynek kulcsa a népköltés. Ha tehát érdekel bennünket, mint az irodalom kútfeje, forrása, mint eltűnt korok és nemzedékek érzéseinek emléke: nem kisebb jelentőséget nyer azáltal, hogy a most élő milliók szívét halljuk benne megszólalni leplezetlen őszinteséggel. Hiszen a nép ezeket a dalokat nem nekünk, hanem önmagának dalolta. Saját szívén könnyített velük. Hát hogyne volnának őszinte, igazi emberi documentumok! Mindent, ami őt megihatja, mindent, ami fáj, vagy örömet szerez neki, dalaiba önt bele, s csak költésének módját kell megtanulnunk, a dalaiban tükröző viszonyok - néprajzi állapot - ismeretére szert tennünk, hogy ezt az egész érzésvilágot lelkünk világával össze tudjuk olvasztani, magunkba fel tudjuk venni. *A népköltés módjáról* lesz hát most néhány mondani valónk.

**A párosság, mint alaptörvény. Hatása. Képnyelv. A párosság fajtái.
Reális képek. Symbolumok (jelképek). Ujabb irodalom.**

Idéztük volt Petőfi Juhász legényét annak jeléül, hogy a nép miként bánik az irodalomból átvett kölcsönzésekkel. Nézzük a dolgot most kissé tüzetesebben:

*S id' adnák a világot rá'dásnak,
Szeretőmet mégsem adnám másnak*

Nép:

*S a világot adnák ráadásnak,
Szeretőmet még sem adnám másnak.*

Mi különbség van Petőfi és a nép szövege közt? Röviden: a szórend más. Mennyiben más? Ugyebár annyiban, hogy a nép máshova tette az első igét (*adnák*), nevezetesen hátrább, a sor utolsó szavai elé s így a tárgy (*a világot*) mindjárt a sor elejére került. Mi célja lehetett ennek a változtatásnak? Csupán az egyszerűség, hogy az eredetiben két helyt is meglevő összehúzást (*id'adnák, rá'dásnak*) elkerüljék? Hiszen *od'ad, rá'dás* a nép nyelvén nem szokatlanok, sőt éppen abból vannak véve. Az ütem sem javúl; a rím pedig ugyanaz marad. És mégis érezzük, hogy a nép alakította szöveg egyszerűbb, természetesebb. Mi az alapja ennek az érzésnek?

A kérdést megfejti a második sor. Ebben ugyanis a sorrend ez:

1. tárgyeset (szeretőmet)
2. ige (mégsem adnám)
3. dativus (másnak)

Vessük össze evvel a nép alakította szöveget és észre fogjuk venni, hogy a változtatás *ugyanezen sorrend, vagyis a párhuzamosság helyreállítását* célozta és el is érte:

világot		adnák		ráadásnak,
szeretőmet		mégsem adnám		másnak

Az a törvény, mely e példában mint alakító erő megnyilvánul, a népköltés legfőbb törvénye; azért kell Petőfinek is előtte meghajolnia. Lássunk még egy-pár példát:

Egy somogymegyei népballada szerint (Ngy. VI.: 23.) Nád Jancsinak

Mire magát észrevette,
Golyó szívét sértegette.

A műköltő okvetetlen így írta volna: szívét golyó sértegette; mert ez a rendes szórend. A népköltés nem írhatja így, mert benne a párhuzamosság alaptörvényszerűleg uralkodik; azért van:

mire (ő)		magát		észrevette,
golyó		szívét		sértegette.

A tárgyat mindkét sorban az ige elé teszik, hogy a párosság teljes legyen. Ez az ösköltés módja. Fentebb láttuk, hogy Petőfivel is épen így tett a népköltés.

Hasonló eset a következő (u. o. 158. l.):

Azt se hittem volna soha,
Tömlöcz oldalamat nyomja,
Bodor hajam lekoptassa,
Piros orczám meghervassza!

A második sor műérzékünk szerint helyesebb lenne így: oldalamat tömlöcz nyomja. Így, amint van, a műköltés mértéke szerint határozottan hibás; nincs meg benne a sormetszet (tömlöcz olda || lamat nyomja). Mind a mellett a népköltés ezt a hibás sort beveszi, mert a legfőbb törvénynek: a parallelizmusnak megfelel:

	oldalamat		nyomja,
tömlöcz	hajam(at)		lekoptassa,
	orczaam(at)		meghervassza.

A parallelizmus - vagy más néven: gondolat-rhythmus - a műköltésben és már újabb népköltésünkben is, elvesztette hajdani jelentőségét. Egykor, az ösköltés ama korában, mikor még teljesen a hagyomány irányította a költői megnyilatkozást, jelentősége mindenek felett való volt. Az egész költés rajta épült föl. A párosság volt az a szövőszék, melyen az ősi költés tündére a maga remekeit szötte, képeivel teleírta. Lényege szerint a parallelizmus maga is kép, t. i. *tartalmi kép*, melyhez a költemény *alaki képei* - versidom s a hozzá tartozó véggrím és betűgrím - mint díszítő elemek az alkotó elemhez egy épületnél, csatlakoznak. A párosság keretén belül szintén tartalmi érték illeti meg azokat az átvitelen alapuló képeket, amelyekben a parallelizmus megszólal: a népköltés *képanyelvét*.

A népi költemény s általában minden igaz költemény főleg azzal különbözik a közönséges beszédétől, hogy ilyen tartalmi, gondolati képekben szól hozzánk. Még a közönséges beszéd is lépten-nyomon képileg él egyes szókkal; a költés pedig éppen azért költés, mert képekben gazdagabb, mint a rendes, prózai nyelv. Hiszen eredetileg a szó is csaknem mindig pusztán képe volt annak a fogalomnak, tárgynak, melyet jelölt és csak lassankint, a gyakori használat rendjén, kopott le a szóról ez az eredeti képszerűség. Mikor azt mondjuk a felhőről, hogy *futó felhő*, már nem érezzük, hogy ez képlegesen van mondva, mert futni csak lábbal lehet, a felhőnek pedig nincs lába. Mikor azt mondjuk: *galambom*, nem gondolunk többé a madárra, mert a szónak ez az eredeti képlegessége tudatunkban már elhomályosult. Mikor azt mondjuk: »gyere be *rózsám*, gyere be«, vagy: »nézz *rózsám* a szemembe«, a rózsámnak eredeti jelentését már nem érezzük, mert hiszen a rózsa nem jár, tehát nem jöhet be és nem lát, tehát nem nézhet

a szemem közé. Szintúgy van, mikor a kedvest kincsemnek, aranyomnak, gyöngyömnek, csillagomnak, virágomnak, violámnak stb. nevezzük.

A kezdetleges állapotú népek nyelvében, mivel ott az érzésnek uralma föltétlen a gondolat fölött, az ily képes beszéd általános. A legtöbb szó és szólás merő kép; csak utóbb, a reflexio haladásával fogyatkozik meg a beszédnek ez a képleges volta. A költésben, s itt első helyen a népköltést értjük, a nyelvnek ez az ősi állapota mintegy újra föléled. A költői teremtettség módjában az eredeti állapotra üt vissza a nyelv. Amit a közönséges beszéd, a próza, már nem használ kép gyanánt, a költeményben még mint ilyen él. Vegyük pl. az imént említett *rózsát*. Egy népdalunk szerint:

Édes anyám *rózsafája*,
Én voltam a legszebb *ága*;
De egy gonosz *leszakasztott*,
Keblére tett, *elhervasztott*.

Ime, itt a rózsafának képleges használata még szembeötlő. Anyám rózsafája = rózsafa anyám. A rózsafa ága = a leány (vagy fiú).

Ugyanazon szó nemcsak egyféleképp, hanem többszörösen is, más-más jelentéssel fordulhat elő képnek alkalmazva. Mikor azt mondjuk: »ilyent nem láttam, mióta *két águ* vagyok« - itt 'ág' képlegesen lábat jelent. *Ágaskodni* egészen ugyanilyen kép, csak hogy itt már nem érezzük a képet; annyira elhomályosult. Lehetséges, hogy eredetileg nem is a két lábra, hanem a fölemelt két karra vitték át az eredeti 'ág' jelentést, mert kart vagy kezet is lehetett ágnak képzelni. Az *ágas* vagy *kutágas* nyilván úgy kapta nevét, hogy eredetileg élőfából csinálták s ennek ágairól nevezték el az egész alkotmányt; később ez az átvitel elhomályosulván, már nem érezték az 'ág' jelentést: a szó megszűnt kép lenni. Mikor azt mondjuk: »Attila ágából nőtt ki«, megint más átvittel van dolgunk: Attilát képzeljük fának és leszármazóját az ő ágának; v. ö. fentebb a rózsafa ágát.

A népköltésben az ily képek roppant sokasága él még eleven életet. A közönséges beszédben már elmosódott vagy teljesen elkopott kép ott gyakran még eredeti jelentőségével van meg. A költői beszédet épen ez a tulajdonsága emeli a közönséges beszéd fölé s ez az, ami benne leginkább gyönyörködtet. Mert a kép - szép. S a rossz költeményt arról lehet megismerni, hogy képei nincsenek, vagy nem jók, nem alapúlnak természetes átvitelen.

A parallelizmus vagy párosság szerepe a költésben az, hogy a költemény alapjául, forrásául, kényszerítő okául szolgáló főérzést, alaphangot zengésben tartsa és mint a zenében egy motívumot, továbbfűzze, alakítsa, kifejtse. A költő mond valamit, ami szívéből fakad, ami ellenállhatatlanul buggyan ki belőle, mint forrongó érzésének kifejezése, amelyet nem tud és nem akar elnyomni, akár kellemes, akár kínos az érzés. Annak az uralkodó érzésnek, mely így a költeménnyel kifejeződik, mely benne kielégítést talál, a párhuzamosság ad képben folytatódólag enyhülést, továbbmenő irányt. Az első ízben megnyilatkozó alaphangot a párhuzamos képpel fentartjuk, megújítjuk. Azon gondolat vagy érzés, mely rajtunk mindenek fölött uralkodván, a költeménynek mintegy feje gyanánt először lép ki lelkünk belsejéből, a párhuzamos képben vagy képekben további részeivel gazdagodik, egészül ki. Ugyanazt mondjuk általa, csak hogy más szavakkal, új meg új képekkel. Ez nemcsak a költemény elején történhetik, bár itt leggyakoribb, mert igen természetes, hogy a főérzés mindjárt meg kíván szólalni; hanem lehet bárhol a költemény belsejében, amikor egy új érzés vagy az előbbinek egy új árnyalása keres alakot. És itt három főeset lehetséges.

1. A párhuzamos kép egészen vagy lényegileg azonos avval, amit már egyszer mondtunk, csak a szók különböznek:

Gyűjtik a csordákat,
Hajtják a marhákat.

(Ngy. I., 307.)

Bú szállott fejemre,
Bánat a szívemre.

(Kálmány: Sz. n. III.: 21. l., 26. sz.)

Ennek egy fajtája, sőt talán ősi előzménye a teljes vagy részleges ismétlés:

Bánffy-Hunyad gyászba van,
Bánffy-Hunyad gyászba van,
Mert egy legény halva van.

(Saj. gyűjt.)

Egy se betyár, ki gyalog jár,
Ki bodorszőrű paripán nem jár.

(Ngy. I., 303).

Hej, gombolom, gombolom,
Kis lajbimat gombolom!

(Kálmány: Sz. n. III: 36. l., 50. sz.)

Az előbbinek képlete: $A + A_I$; az utóbbié: $A + A$.

2. A párhuzamos kép nem egészen azonos a már mondottal, hanem csak rokon vele, hasonlít hozzá vagy épp az ellenkezőjét mondja:

Felledet adtad fejér lovon
És fivedet aranyos féken.

(Emlékezzünk régiokról.)

Szent királyok közt drágalátus gyöngy,
Csillagok közt fénsséges csillag.

(Ének Szent László királyról.)

Szép kondor hajamat szélnek kondorgatni,
Szép piros orczámat napnak pirogatni.

(Ngy. VI.: 14.)

Sulyok, olló elkezdője,
Balta, fejsze elvégzője.

(Ngy. I., 197.)

A képlet ez: $B+b+b_I$

Ide tartoznak népköltésünkben mindazok az esetek, midőn a bevezető lírai képnek, a parallelizmusban álló képsor alapjának, mely többnyire a természetből van véve, egy másik felel meg, a mely már a dal tulajdonképi tárgyára vonatkozik; pl.:

Terhes felhő beborítja az eget -
Eltiltották tőlem a szeretőmet.

(U. o. 93.)

Megy a nap lefelé -
Ballag a vőlegény (ism.)
Menyasszonya felé.

(Saj. gyűjt.)

Borúl a káposzta, hajlik a levele -
Búsúl a kis leány, hogy nincs szereteje.

(Ngy. VI., 38.)

Ezekről a parallel képekről sok szó esett már irodalmunkban, de nem mondható, hogy mivoltukat tisztába hozták volna.

Az egész dolog azon fordul meg: miféle törvény uralkodik e jelenségek mögött. Kétségtől a párosság törvénye. Magát a párosságot pedig lélektani alapon, az eszmetársítás főtörvényéből magyarázhatjuk. Az uralkodó érzés, mely a költeményben kiárad, keresi a maga táplálékát s megtalálja vele összhangzó képek párosan tagozott rendjében, amely vagy azonosság, vagy rokonság (egymás mellettség, egymás utániség), vagy ellentét által szerez kielégítést a fő-érzésnek.

Ebből folyólag a parallelizmusban megjelenő képek közt más mint ilyen eszmetársítás útján keletkezett kapcsolat nem is gondolható. Minden ok nélkül csak nem kerülnek egymás mellé az ily páros képek. Azt a sokszor hallott hozzávetést tehát, hogy népdalaink eme képpárjaiban értelem nincs, hanem azok csupa alakosságok, a tartalommal össze nem függő külsőségek, mintegy versidompótló elemek, mint lélektani képtelenséget vissza kell utasítanunk. Az ősi, hagyományos módon keletkezett népdalokban lehet és sokszor van is előttünk érthetetlen kép, de annak nem értése miatt nem a népköltést, hanem tudásunk hiányos voltát kell okolnunk. Nem ismerjük a népdal képnyelvének titkait kellőképp, s így megesik, hogy képtelenséget látunk ott, ahol szép költői kép van. De megengedjük viszont, hogy az újabb népköltés, elszakadván az ősi talajtól, félreértve a hagyományos kifejezőmódot, sokszor pedig egyenesen a műnépdalok nyomdokait járva, hibákba is esik, és logice ide kell számítanunk mindazon - egyébiránt elég gyakori - eseteket, midőn a páros képek csakugyan nem illenek össze, midőn egyikben vagy másikban a tartalomtól merőben idegen elem található. Még e valóságos hibákban is kevésbé a népköltés ludas, mint a szellemét meg nem sejtő kontár műköltőknek hamis analógiák alapján készült selejtes mű-népdalai, melyek, többnyire az új dallam szárnyán, népünk közé is behatolnak és a hagyományos költésmód romlását siettetik. E mellett a hagyomány erejének a műveltséggel, főleg a műköltés hatásával járó természetes fogatkozása szintén szerepet játszik ebben a fejlődésben. A nép nemcsak maga is elfelejti saját ősköltése módját s ingadozik benne; hanem másrészt öntudatlanul és öntudatosan a műköltéshez is pártol és csak annyit hagy meg a régiből, a mennyit meg tud egyeztetni az újonnan eltanult költés alakjaival. Ezek pedig a párosság elvének azon harmadik használatában leggyakoribbak, melyről most fogunk szólni.

3. A parallel kép ugyanazon fogalomkörbe tartozik ugyan, mint a melyet már mondottunk, de a rokonság távolabbi, a páros sor egy új vonással tovább viszi az érzést vagy gondolatot, a főképnek mindig valamely más vonását emeli ki, mint az első kép, szóval nem az alapérzés vagy gondolat fentartása, hanem fejlesztése útján halad; pl.:

Esteledik, alkonyodik,
Gúlya, ménes takarodik,
A számadó káromkodik,
Három bojtár jó bort iszik.

(Ngy. II., 60.)

Képlete: $A+B+C$

Gyakran párosul az I. alattival, amint egyáltalán ez esetek magának egy költeménynek keretében mindenféle kép variálódhatnak; pl.:

Hess páva, hess páva,	A
Császárné pávája!	A ₁
Ha én páva volnék:	
Jobb reggel fölkelnék,	A
Jobb reggel fölkelnék,	A
Folyó vízre mennék.	B
Folyó vízre mennék,	B
Folyó vizet innám,	b
Folyó vizet innám,	b
Szárnyam csattogtatnám	C

(Saj. gyűjt.)

Ugyanez más szerkezetben, már tisztán haladó irányzattal:

Hej páva, hej páva,	A
Császárné pávája!	A ₁
Ha én páva volnék:	
Jobb reggel felkelnék,	A
Folyó vízre mennék,	B
Folyó vizet innám,	b
Szárnyam csattogtatnám,	C
Tollam hullogtatnám.	D

(Bartalus: III: 89. l.)

Ez a 3. a parallelizmusnak az a fejlett foka, melyen túl a műköltés módja következik: a párosság mellőzésével a gondolatnak folytonosan tovább menő kifejezése. Ujabb népdalaink többnyire már ezen a csapáson járnak, de a hagyomány termő talaja sem vált még teljesen elhagyottá. Egy-egy új dalban fel-felcsillanik még az ősi törvény halványuló sugara. Így pl. jelen gyűjteményünk szerelmi dalai közt mindjárt az elsőben:

Dallok, rózsám, dallok;
De nem azért dallok,
Hogy jó kedvem volna,
Vagy bort ittam volna.

Egészen a régi nóta ez, teljesen a párosságra építve; pedig biztosan az újabb termésből való.

A párosság szabályának uralmát legszebben találjuk érvényesülve ama népdalainkban, melyek nem egyszerű képeket, hanem egész *képsorokat* állítanak szembe egymással. Ezen alaki fejlődésnek példáiból már fentebb is idéztünk, most még csak egypár jellemzőt mutatunk be:

Vérem a véreddel egy patakot mosson,
Testem a testeddel egy sírban nyugodjon,
Lelkem a lelkeddel egy istent imádjon.

(Kálmány: Sz. n. III.: 8.)

Kaszás csillag jár az égen -
Kaszál a rózsám a réten.

Mindenik kép több tagból áll s az egyes tagok pontosan megfelelnek egymásnak.

Hasonlókép ezekben:

Három csillag van az égen egy sorba -
Három szeretőm van nékem egyforma.

(Saj. gyűjt.)

Itt a megfelelés már nem oly teljes; a parallel képben egy tag hiányzik:

	csillag		égen		egy sorba,
három {	szerető		–		egyforma.

(Saj. gyűjt.)

Szakasztott ilyen:

Három dinnye van egy száron, mind sárga -
Három szeretőm van mostan, mind árva.

(Saj. gyűjt.)

A bevezető kép második tagjának (egy száron) a páros képben nem felel meg semmi. De mind az előbbinél, mind ennél oda gondolhatjuk a hiányzó, illetőleg ki nem tett tag helyébe azt a helyet, ahol a szerető van: *szivemben* v. *lelkemben*. Hasonlók továbbá:

Három		levele		vagyon az epernek -
Három		szeretője		van egy legénynek.

(Ngy. VI. 63.)

Nincs szebb		virág,		mint a fehér		liliom -
Nincs szebb		leány,		mint a kedves		angyalom.

(Saj. gyűjt.)

Mit ér a | nagy erdő | zöld levele | nélkül?
Mit ér a | szerelem | jó reménység | nélkül?

(Saj. gyűjt.)

E páros képek között még egy különbség ötlük szembe, ha jól megnézzük őket. Látjuk, hogy némelyik reális valóságot fejez ki, mint az imént idéztettek:

Megy a nap lefelé -
Borúl a káposzta, hajlik a levele -
Terhes felhőbe borítja az eget -
Három levele vagyon az epernek -

stb. Mások azonban olyant mondanak, ami nem reális valóság hanem csak képzeleti, költői valóság; ilyenek pl. a következők:

Három bokor saláta -
Három kis lány kapálta.
Három bokor ribizli -
Három kis lány öntözi.

(Ngy. VI. 67.)

Nyilvánvaló, hogy három bokor salátát nem kapál és három bokor ribizlit nem öntöz három, hanem legfőlebb egy-egy leány. Itt tehát *három* nem szó szerint értendő, hanem szintén képi értelmű, jelentősége van. Egy bokor salátát, egy bokor ribizlit és egy leányt gondol a népdal s csak azért mond hármát, mert a hármasság népköltésünk képnnyelve szerint a teljesség, tökéletesség, befejezettség képe.

Szintúgy kell érteni a hármasságot, mikor azt mondja a népköltés:

Három a táncz mindhalálig,
Kivilágos kivirradtig.

Azt jelenti, hogy akkor teljes, igazi, tökéletes, mikor három.

Az olyan kép, mint ez, már voltaképpen a képnek képe: *jelkép*, symbolum. S ezek a reális képnél is jobban jellemzik népköltésünket és minden más népköltést. Általuk a költői szólás nyelve megfinomul, szellemibbé válik. Számos ily jelkép van népköltészetünkben. Concrét és abstract fogalmak, tárgyak és cselekvések, tulajdonságok és számok nevei. Megértésük nem mindig könnyű, mert egyrészt vidékenként más-más értelemben használja őket a nép, másrészt épp ezeket felejt el leginkább, mint eredeti költése módjának legrégebbi emlékeit. Valószínű ugyanis, hogy használatuk a nemi szerelemmel kapcsolatos tárgyak megnevezése körül érvényesülő szeméremből fakadt. Bizonyos fogalmakat szégyeltek nevükön nevezni, hát helyettük más, rokon tárgynak, tulajdonságnak stb. nevét vagy hangzásra nézve hasonló szót mondtak, mint ahogy ma is ugyanily szépítő módon - euphemismussal - *biz Istókot* mondunk *biz Isten* helyett. A műveltség alsó fokán levő népek, így a magyarral nyelvileg közel rokon vogulság hagyományában gyakori eset, hogy a tiszteletben részesített nagy állatokat nem merik megnevezni, hanem valamely tulajdonságuk nevével jelképezik őket; innen van, hogy nyelvünkben a *medvének* saját genuin magyar neve nincs is (*medve* szláv kölcsönszó), *sarvas* pedig nem magának az állatnak, csupán egy tulajdonságának neve. Még a nagy ragadozók

testrészeit is képleg fejezték ki; pl. a vogul medveénekekben a medve szeme: csillag. Hasonló tartózkodás szülte a szerelem szótárának ama képes kifejezéseit, melyekkel dalaiban, sőt a dalokon kívül is beszédében népünk még sok helyt él.

S ezen a csapáson tovább haladva, népköltésünk egész virágnyelvet fejlesztett ki az életnek mindenféle nyilvánulásaira, s így jelképi jelentőséget kapott igen sok szó a legkülönbözőbb nyelvtani kategóriákból. Láttuk fentebb, hogy *sárga* az elhagyottságnak, szenvedésnek, s az általánosabb *fekete* mellett a gyásznak jelképe. Szintúgy jelenthet gyászt a *fehér* és a *piros* (rózsza-)szín is:

Nem megyek utána
Idegen országba,
Inkább meggyászolom
Fekete ruhába.

Reggel feketébe,
Délben *hófehérbe*,
Este pedig tiszta,
Tiszta *rózsaszinbe*.

(Saj. gyűjt.)

Mind a fekete, mind a fehér, sárga és piros azonagy okból lettek a gyásznak hordozóivá: mert valamennyi a halállal kapcsolatos. Földbe temetkezünk, azért a föld képnnyelven mindig fekete s ebből folyólag ez a szín máskor is, ha nem a földről van szó, gyászos jelentésű. A fehér ép-úgy, mint a sárga, alkalmilag a betegségnek, szabály szerint a halálra való ruhának, s innen a halálnak színe; a piros (rózsaszín vagy bíbor) pedig a kiömlő véré, s innen a vele járó gyászé.

Legtöbb a szerelmi jelkép. (L. ezekről: *Kalmány*, Szeged népe I. 172, II. 224, III. 223-228.) Továbbá: Népkölt. gyűjt. VI. 391-411.) Itt csak egy-pár érdekesebb példát említünk

Zsálya: égő szerelem; pl.:

Teli kertem *zsályával*,
Szerelemnek lángjával,
Márta asszony kerüli,
Megcsókolni nem meri.

(Székely kiházásító dal. - *Kriza*: Vadr.
és *Kiss Á.*: Magy. Gyermekjátékgyűjt.,
továbbá saját gyűjt.)

A *kert* szónak is képi értéke van; a. m. *sziv*; pl.:

Sohasem tartottam egy virágnál többet...
Mégis azt kilopák irigyim *kertemből*.

(*Kriza*: Vadr. és saj. gyűjt.)

Vagyis: sohasem tartottam egy szeretőnél többet, azt is elszólták tőlem az irigyek.

Szegfű: igaz szerelem; pl.:

Szélről van a rózsám háza,
Körülfutotta a zsálya.
Nem futja a *szegfű* körű':
Mert nem voltál igaz szívű.

(Saj. gy.)

Vagyis: tudtál lángolón szeretni, de nem tudtál hű maradni.

Viola: érzéki szerelem; pl.:

A violát akkor szedik,
Mikor reggel harmat fémlik,
Mert ha akkor le nem szedik,
A színe is megváltozik,
A színe is megváltozik
S a férfiak nem kedvelik.

Sári szive akkor van jól,
Ha nincs messzi Józsijától, stb.

(Saj. gy. Vö. *Kriza*: Vadr. Kiház. dalok.)

Teljes viola: odaadó, határtalan szerelem; pl.:

Vettem violát, várom kikelését:
Várom a rózsámnak hozzám eljövését.

Kikelt a viola, de nem az a teljes:
Eljött a szeretőm, de nem az a kedves.

Hasonlóan szerepe volt a *rutafának* régi népköltésünkben, mint a végtelen szerelem symbolumának (L. Magyar Nyelvőr: 1901. - I.); épígy az *istenfát* a női tisztaság jelképeül említi egy népballadánk: Fehér László. (Ngy. VI. 6. és 378.)

Mind e jelképek között azonban elenyésző csekély számmal vannak azok, amelyek még ma is általános érvényűek; nagyjából mint közönséges képek is előfordulnak. Eredetüket részben más népköltésekből vették. Így az *almát* szerelem, szerető értékkel minden népköltés szakasztott úgy használja, mint a mienk; a *rozmarin* a szlávok népköltésében ugyanolyan jelentőségű, mint nálunk.

A pároskép hiánya.

Érintettük, hogy a párosság nem mindig teljes. Van olyan eset is, midőn a párhuzamba tett képek másodika egészen hiányzik és oda kell gondolni, ez pedig sokszor rendkívül nehéz, mert a költemény keletkezésének olyan külső körülményeitől függ, melyeket nem ismerünk. Ezt egy példával világosítjuk meg:

Magasan repül a daru -
Isten hozzád, kedves falu!
Itt kell hagyni kis falumat,
Benne az én kedves galambomat.

(Saj. gyűjt.)

A *daru* mint speciális költöző madár, népköltésünk adatai szerint a búcsúzásnak, elválásnak jelképe. Azért ékesíti kalapját a katonává lett legény darútollal:

Magasan repül a darú, nagyokat is kurjantgat,
Szárnyaiból, farkaiból tollakat is hullajtgat:
Szedjed, rózsám, szedjed,
Kalapod mellé tegyed,
- Hogy téged a többi közül könnyen megismerjelek!

(Saj. gyűjt.)

Elválásra czéloz e madár említése a közismert népdalban is:

Magasan repül a darú, szépen szól -
Haragszik rám a galambom, mert nem szól.

Szintügy:

Kalapom, kalapom fekete,
Három szál *darutoll* mellette,
Egyik ága lehajlott -
A ki volt szeretőm, elhagyott.

Összevetve a fenti példát a most idézett és egyéb ide vágó adatokkal, valószínű, hogy a tárgyalt esetben következőleg kell a parallel sort gondolatban kiegészítenünk:

Magasan repül a darú -
[Búcsúzik a határtól,
Én búcsúzom falumtól.]

Ilyen továbbá az országszerte ismert:

Ég a gunyhó, ropog a nád -
Szorítsd hozzád ezt a barnát!
Míg a barnát szorongatod,
Azt a szökét elszalasztod.

Itt a *tűz* (égés) alkalmasint a szerelem képe, mint más esetekben; pl.:

Addig rakd a tüzet, míg el nem aluszik -
Nincsen oly szerelem, aki el nem múlik.

(Ngy. VI., 35.)

A *nád* pedig népköltésünk szerint (olykor a műköltésben is) a leányt jelenti; pl.:

Én is biztam egy *nádszál*hoz,
Mely elhagyott, hajlott máshoz.

(U. o., 399.)

Végre a gunyhó annak a helynek fog megfelelni, ahol a szerelem ég, t. i. a szívnek. E szerint a parallel sort körülbelül így gondolhatjuk:

Ég a gunyhó, ropog a nád -
[Ég a szívem, forog a lány].

Egy másik példa szintén általános:

Kis Komárom, nagy Komárom -
De szép leány ez a három!

Az első sor kiegészíthető talán ezzel:

Kis Komárom, nagy Komárom -
[De szép város ez a kettő!]

Másfelől, amint már mondtuk, kivált az újabb népköltés igen gyakran tesz egymás mellé tartalmilag össze nem illő képeket; még gyakrabban pedig a párosságnak még ezt a surrogatumát is mellőzve, a más összefüggésben szorosan egymáshoz tartozó kedveltebb képpárok egyikét, rendesen az elsőt, kiragadja helyéről és bevezetésül oda teszi egy-egy új költemény élére, ahol már minden értelem nélkül, csak mintegy az ősi törvénynek adózó hódolatképen foglal helyet; ilyenek pl.:

Kék a kökény, zöld a petrezselyem -
A rózsámban meghült a szerelem.

(Ngy. II. 126. Vö. u. o. 137.)

Kályha vállán a czicza -
Szeretsz-e még Katicza?

(U. o. 158.)

A jegenye, jegenye, jegenyefa levele -
A rózsámnak levele későn jött a kezembe.

(Ngy. III. 132.)

Kalangya van künn a mezőn -
Elbujdosott a szeretőm.

(U. o. 134.)

Sajnos, hogy népköltésünknek éppen ezt az állomását, melyhez a természetességnek, az őshagyomány félretételének elhagyásával jutott el, leginkább keresi föl az irodalom analogiáért s ezek mintájára faragott műköltési termékek naponkint hatolnak be a nép közé. Maga népünk

is újabb dalait már nagyrészt ezen a hagyományellenes alapon költi. Elszakadt önmagától, anélkül, hogy megtalálta volna költése további jövőjének útmutatását. Összeolvadt az irodalommal, de nem annak tisztavízű főfolyamával, hanem posványos mellékágaival, melyek őt magát is elposványosítják. S amint ez a selejtes forrás táplálja őt tartalmatlan, egészségtelen műnépdalokkal, úgy viszonzásul a nép is egyremásra költ olyan népműdalokat, melyeknek már sem népi érdekességük, sem művészi becsük nincsen. Ritka kivételkép akad ezen a fokon egy-egy költemény, amely azzal biztat, hogy népköltésünk az új ösvényen is meg fogja találni önmagát; így az ismert:

Nem anyától lettél,
Rózsafán termettél,
Piros pünkösdi napján
Hajnalban születtél.

Orczáid rózsái
Ha közel volnának:
Égő szívem mellé
Tűzném bokrétának.

Bármily szép is különben ez a dal és bár talán több száz éves is: egy szempillantásra elárulja, hogy már az újabb irány terméke s nem az ősi népköltés kertjében nőtt. »Rózsafán termettél«, mint a kétségtelenül népi adatokból láttuk, épp az ellenkezőjét teszi annak, amit ez a költemény állít; vö. édes *anyám rózsafája* - én voltam a legszebb ága.

Itt már a képnyelv szakasztott a műköltésé.

A párosság *teljes eltűnése* még közelebbi kapcsolatba hozza népköltésünket az irodalommal. Az ily dalok, mint pl.:

Nincsen nagyobb gyötrelmem,
Mint a titkos szerelem:
Mert aki azt próbálja,
Nincsen boldog órája.

(Ngy. III. 153.)

voltaképen már csupán alaki képeiknél fogva - versidom, rím - tartoznak a költés körébe. Az érzést egészen háttérbe szorítja a gondolat. Tartalmi kép nincs bennük, vagy csak elvétve. Gondolatköltés, szemben az igazi érzelmi költéssel, melyre épp arról ismerünk rá, hogy képekben szólal meg s minél nagyobb az érzés, annál gazdagabb és eredetibb a képnyelv és annál szebbnek fogjuk a költeményt érezni. A népköltés, követve az irodalom példáját, napjainkban mindinkább gondolatköltéssé válik, mert nem érzés szüli, hanem a reflexió s a verselési technika fejlettsége. Ez foglalkoztat és gyönyörködtet pillanatig; hiszen a szép gondolatok és a nyelv zenéje mind értelmünkhöz, mind érzésünkhöz egyszerre szólnak. De a hatás nem mély, nem megragadó. Ilyent csak igazi érzés tesz ránk, az pedig nem éri be külső, alaki képekkel, hanem ezeken kívül és mindenek fölött belső, tartalmi képekben forr ki. Ennek hiányát sínli az újabb költés, illetőleg a közönség, s e hiány fejti meg a költészet iránt való érdeklődésnek világszerte tapasztalt óriási hanyatlását.

Ilyen korban, amely nem annyira igazi költést, mint csak versbe szedett gondolatokat terem, a költészet barátai méltán fordulnak ismét az ősi forráshoz, a néphez. Egy finn példaszó szerint: azt a fenyőt kell hallgatnunk, melynek oltalmában élünk. Fogadjuk szívünkbe a népköltés

erdejének ősi hangját! Ebben a költőietlen, gépektől zakatoló, érdekektől mozgatott, hideg és rideg világban jól fog tenni édes mindnyájunknak, ha megfürösztyjük szellemünket az igazi költésnek üdítő, friss levegőjében. De necsak ünnep- és vasárnapon, mint ahogy kirándulni szoktunk a környékre. Hétköznapon is, mert a jó levegő mindennap szükséges.

Ez szól az olvasóknak. És még egy példát:

Évekkel ezelőtt Pusztta-Földvárt, egy békésmegyei falucskában jártam, dalokat és dallamokat gyűjtve. Többi közt a látszat kedvéért nagy örömmel fogadtam el ujság gyanánt a tudott kedves dalt: Amerre én járok, még a fák is sírnak. Egy öreges forma asszony dalolta el. Könnybe lábadt szemeit látva, megkérdeztem, miért sír. »Azért sírok, mondta, mert ezzel a nótával hajlítottam vissza hozzám egykor az uram szívét. Fiatal asszony voltam, az uram más asszony után bomlott, engem megvetett. Én csak búsultam, búsultam, de nem ért semmit. Egyszer hazafelé jövet ezt a nótát fujtam. Szép, nagy hangom volt, meghallotta az egész falu. Az uram is akkor jött valahonnét, meghallotta a nótámat és odajött hozzám. Akkor megbékéltünk és soha többé nem pártolt el tőlem.«

Ez szóljon a költőknek.

Mind a kettő pedig szóljon édes mindnyájunknak!

A népköltés sok tekintetben a nép megismerésére vezető kalauz, kulcs a nép szívéhez. Már ennél fogva is a legnagyobb figyelemre méltó, mert nemzetünk jövő nagysága egyenesen attól függ: mily mértékben tudjuk a milliók szívét magunkhoz emelni, milliók erejét közös eszményeink számára biztosítani, milliók elméjét a műveltség terén haladásunk tényezőjévé tenni.

Vajha ez a bokréta, melyet a népköltés virágaiból itt összekötöttünk, széles körökbe elvinné az érdeklődést a gazdag mező iránt, ahol termettek és a szeretetet a nép iránt, melynek szívében ez a mező virúl!

Budapest, 1906. márcz. 15.

Vikár Béla.

I. SZERELEMVÁGY.

LEVÉL A KEDVESNEK.

Vajjon, mit írjak rózsámnak,
Legkedvesebb violámnak?
Reszket kezem, alig írok,
Hogy nem látlak, azért sírok.

Sűrűn nézek házad felé,
Mind reggel, mind este felé;
Kikönyöklök ablakomon,
Még sem láthatlak, galambom!

Nyisd ki babám ablakodat,
Nyújtsd ki fehér karjaidat.
Mutasd ki fehér melledet,
Kivel vigasztalsz engemet.

Mutasd kérlek, szerelmedet,
Ne hunyd be fényes szemedet.
Az rongálja én mellemet,
Nem találom én helyemet.

Akármerre járok, kelek,
Elöttem a fényes szemed.
Pillants reám, adj szerelmet,
Ugy találom én helyemet!

BÁRCSAK ÉN MÉG EGYSZER...

Bárcsak én még egyszer
Babámé lehetnék!
Hej, fehér papirosra
Feketével írnék.

Írnék oly levelet,
De nehéz a penna,
Hej, feketének látszik,
Ámbár hattyú tolla.

Vidd el, madár, vidd el,
Irott leveletem,
Hej, hadd olvassa rózsám
Hű szeretetemet.

Nem bánom, nem bánom
Legyen földindulás,
Hej, hadd jusson eszedbe
Sok sűrű fogadás.

Ha eszedbe nem jut:
Írj fel a szívedben,
Hej, ha fel nem írsz, rózsám,
Verjen meg az isten!

Hogy felejtselek el,
Hogy eszembe ne juss?
Hej, szívem fájdalmáért
Verjen meg a Jézus!

ALIG VÁROM...

Szegfű, zsálya, petrezselem,
Vajjon ki kertjében terem?
Nem terem az senkiében,
Csak az én kedvesemében.

Alig várom azt a napot,
Szombat után vasárnapot,
Párjával kapom a csókot,
Kendővel az ajándékot.

Alig várom azt az órát,
Hogy megegyem a vacsorát,
Körülgombolom subámat,
Ide várom a babámat.

NE UGORJ - NE KÖSZÖNJ.

Ne ugorj ott, ahol árok nincsen,
Ne köszönj ott, ahol szép lány nincsen;
Ugrom biz én, ahol árkot látok;
Köszönök is, ahol szép lányt látok.

Meg se fogom a kalapom szélit,
Míg nem látom a galambom képit.
Pedig bizony, hogyha megláthatnám,
Egyszeribe telikancsinthatnám.

HÁROM ÉV MULVA.

Ucczu bizony, lakodalom!
Magam is megházasodom;
Hej, rózsám, violám!
Csókolgasd meg az orcám!

Házasodj meg, hogyha akarsz,
Végy el engem, ha el akarsz.
Hej, rózsám, violám!
Csókolgasd meg az orcám!

Mert ha engem elszalajtasz,
Ilyen rózsát nem szakajtasz.
Hej, rózsám, violám!
Csókolgasd meg az orcám!

Kicsinke még az én párom,
Három esztendeig várom.
Hej, rózsám, violám!
Csókolgasd meg az orcám!

AZÉRT A KENDTEK LÁNYÁÉRT.

Minap a kert alatt mentem,
Nagy almaszagot éreztem:
Kendtekhez bémentem,
Majd meghasadt a szívem
Azért a kendtek lányáért!

Vele hogy megismerkedtem,
Egyszer-kétszer átöltem;
Mondtam az anyjának,
Mondja meg az apjának:
Adja nekem kedves lányát!

Ha nékem nem adja kendtek,
Jól gondját viselje kendtek,
Tétessék levélbe,
Csináltassák üvegbe,
Ne fájjon a szívem érte,
Azért a kendtek lányáért.

A KEDVES ZÁLOGBAN.

Nincs egyebem a rózsámnál,
Az is zálogba van másnál;
Aki aztat kiváltaná,
Az úr Jézus megáldaná.

A KÉT VIOLA

Szeret engem két viola,
Egyik titkon, a más tudva;
Aki engem titkon szeret,
Az én szívem azért eped.

Jó szeretni, de titkosan,
Nem mindenkor nyilvánosan.
Jaj, mert aki nyilván szeret,
Megirigylik az emberek.

ÁROK, ÁROK, TELE VAN TISZTA VIZZEL.

Árok, árok tele van tiszta vízzel -
Tele van a szívem keserüséggel,
Jó az Isten: kiapasztja a vizet,
Ád szeretőt, ki vigasztal engemet.

AZ EKE MELLETT.

Az éjjel álmomban
Olyan álmod láttam:
Virágos kert alatt
Hat ökrön szántottam.

A rózsám is ott volt,
Az ökröt hajtotta,
Magam is ott voltam,
Az ekét tartottam.

Szeretnék szántani,
Hat ökröt hajtani.
Ha rózsám eljönne
Az ekét tartani.

BARNA CSÓKA, BARNA LÁNY.

Ujvárosi kerek tóba
Füldik két szép barna csóka.

Hiába fürdik a csóka,
Nem lesz fehér galambocska.

Nem bánom én, ha barna is,
Barna vagyok én magam is.

Bárcsak én galambom csókja
Röpülne a két orcámra!

SUBA, CSIZMA, KALAP ÁRA.

Kerek az én subám alja, de drága,
Nem takarja be a leányt hiába.
Adj egy csókot éjtszakára,
Az lesz az én subám ára,
Angyalom!

Kerek az én csizmám sarka, de drága,
Nem jár az a leány után hiába.
Adj egy csókot éjtszakára,
Az lesz az én csizmám ára,
Angyalom!

Kerek az én kis kalapom, de drága,
Nem köszön az a leálynak hiába.
Adj egy csókot éjtszakára.
Az lesz a kalapom ára,
Angyalom!

VÁRJ MEG

Szeredán túl lakom én,
Fehér földön járok én.
Jaj, de piros egy legény
Szeretője vagyok én!

Túl a vízen egy kosár,
Benne járkál egy madár.
Keritgetem, de nem vár,
Jaj, Istenem, be nagy kár.

Jaj, Istenem, be nagy kár,
Hogy az engem meg nem vár.
Várj meg, várj meg, szép madár,
Gyenge szívem alig vár.

Este hozzád elmegyek,
Ha csak életben leszek.
Megfogom szép kezedet,
Megcsókolom szemedet!

A GALAMB.

A szegedi tábla búza
Véggel van az országuttra,
Még a fejét ki sem hányta,
Már egy galamb körüljárta.

Bárcsak én azt megfoghatnám,
Kaliczkába bezárhatnám,
Tiszta búzával tartanám,
Folyóvízzel itatgatnám.

NINCSEN NEKEM...

Nincsen nekem feleségem, se babám,
Nincs is nekem tiszta ingem, se gatyám.
Majd lesz nekem feleségem, babám is,
Majd lesz akkor tiszta ingem, gatyám is.

Kinek nincsen szeretője, babája,
Menjen ki a zöld erdőre magába,
Irja fel a falevélre bujába,
Hogy nincs neki tiszta inge, gatyája.

Arra mennek hazafelé a lányok,
Szomoruan tekintgetnek reája.
Majd megszánja a legszebbik közölök,
Ha pedig nem, fogjon egyet belőlök.

VÁGY.

Kimentem én a szőlőbe,
Ráléptem egy venyigére,
Venyigéről venyigére, -
Vágyik szívem a szőkére.

Kimentem én az utcára,
Ráléptem egy szalmaszálla,
Szalmaszállról szalmaszálla, -
Vágyik szívem a barnára.

Kimentem a nagy piacra,
Ráléptem egy papirosra,
Papirosról papirosra, -
Vágyik szívem a pirosra.

SZIVFÁJDALOM.

Fáj a szívem, sír a szemem,
Te éretted, drága kincsem.
Kő volna is, meghasadna,
Virág volna: elhervadna.

A MOLNÁR.

A csillag, a csillag az égen jár -
A szívem, a molnár, a réten jár.
Gyere haza, szívem molnár,
A garad, a garad üresen jár.

Gyere haza, öntsd fel a búzádat,
Azután csókolom az orczádat.
Hadd kityegjen, hadd kotyogjon,
A garad üresen ne maradjon.

SZŐLŐTŐKE, VENYIGE...

Szőlőtőke, venyige,
Rászállott a gilicze:
Olyan édes a leve,
Mint a babám szerelme,
Eszem adta!

Bárcsak engem valaki
Szőlőt szedni hína ki;
A szőlőjét leszedném,
Lányát megölelgetném,
Eszem adta.

Bárcsak engem valaki
Bort taposni hína ki,
Taposnék bort eleget,
Kapnék csókot édeset,
Eszem adta!

CSAK BESZÉLHETNÉK!

Fáj a szívem kívül belől,
Bánat szorítja kétfelől:
Fáj a szívem te éretted,
Hogy nem beszélhetek veled.

Tiltnak rózsám, tiltnak tőled,
Titkon se beszéljek véled,
Ahol látlak: kerüljelek,
Még az úton se köszönjek.

De én azért sem kerüllek,
Mert én igazán szeretlek.
Mentől jobban tiltnak tőled,
Annál jobban szólok véled!

SZIVEDET ADD!

Szőlőtőke, jegenyefa -
Tiéd leszek még valaha,
Ha a tied nem lehetek:
Inkább mindjárt itt haljak meg.

Eszem a szép istenedet:
Ne vesd meg a kérésemet,
Add birtokomba szívedet
Valahára, hogyha lehet!

TAVASZKOR.

A kis madár is párt talál,
Vidáman ágrul ágra száll,
Csak én páratlan és árva,
Mindentől el vagyok zárva.

A szép tavasz közel van már,
Most minden új öröme vár,
Csak magam vagyok szomorú,
Mint a hervadó koszorú.

MINDEN UJJOMRA...

Voltam én már gazdag is,
Ha most szegény vagyok is -
Találok én szeretőt,
Minden ujjomra kettőt.

Az egyikre szép rózsát,
A másokra violát,
Harmadikra lelkemet,
Aki szeret engemet.

TUDJA.

Piczike, de tarka
Aranyos madárka -
Tudja a leányka:
A legényt mi bántja.

HAJA, HAJA, HAJNAL AKAR LENNI...

Haja, haja! hajnal akar lenni,
A szeretőm haza akar menni;
Az ajtaját be sem tudja tenni,
Az ágyára le se tud fekünni.

Haja, haja! ha én oda mennék,
Az ágyára szépen lefekünnék,
Két karomat alá rakosgatnám,
Két orcáját körülcsókolgatnám.

HÁROM BOKOR SALÁTA...

Három bokor saláta,
Három kis lány kapálta.
Nem köll nékem saláta,
Csak az, aki kapálta!

Három tepszi pogácsa,
Három kis lány csinálta.
Nem köll nékem pogácsa,
Csak az, aki csinálta.

Három bokor ribizli,
Három kis lány szemezi.
Nem köll nékem ribizli,
Csak az, aki szemezi.

PEST MELLETT...

Pest mellett van egy kertecske,
Abban lakik egy szüzecke,
Kuk!

Mikor éjjel álmodozom,
Azt gondolom, veled játszom,
Kuk!

Reszket pennám, alig írok,
Hogy nem látlak, azért sírok,
Kuk!

Pesten jártam iskolába,
Térdig jártam a rózsába,
Kuk!

Lehajoltam, szakasztottam,
Kedves galambomnak adtam,
Kuk!

DEBRECZENBEN...

Debreczenben nyílik egy nagy rózsafa,
Világos szép rózsavirág van rajta.
Mit ér nekem a fa piros rózsája,
Ha én magam nem férhetek hozzája!

Messziről a póstáslegény sípja szól,
Talán bizony levelet hoz babámtól.
Mit ér nekem babám rózsás levele,
Hogyha maga nem jöhetett el vele.

A BENNE LAKÓÉRT.

Falu végén egy fehér ház,
Ha ránézek: a hideg ráz,
Ráz, de nem a fehér házért,
Benne lakó kis leányért.

MINT A ROZMARIN.

Ha meghalok, el ne temessetek,
Szeretőmnek levelet küldjetek,
Hogy lássa meg hideg tetemimet,
Sirassa meg forró szerelmemet.

Rozmarinnak csak az a szokása:
Télen nyáron zöldelik az ága;
Leszakasztják, kóróvá változik -
Az én szívem hozzád kívánczik.

FÉRJHEZ MEGYEK.

Felszakadt a gyékénykötél:
Nem megyek férjhez az idén.
Összekötöm a kötelet:
Férjhez megyek, hacsak lehet.

HAZA, HAZA!

Piros kukoriczaszár,
Kapálatlan maradtál:
Szőke piros kis leány,
Csókolatlan maradtál.

Haza, haza, rózsaszál,
Piros hajnal hasad már.
Piros almát ehetném,
Veled enyelegetném.

KÉK ERES A SZŐLŐLEVÉL.

Kék eres a szőlőlevel -
A szép asszony szép lányt nevel.
Mióta felcseperedtem,
Mindig a szépet szerettem.

Csipkés a szőlő levele -
Most jött a rózsám levele.
Mit ér nekem a levele,
Ha nem beszélhetek vele.

Ágas-bogas sűrű tölgyfa -
Nem láttam a rózsám még ma
Nem is volt még ma víg napom,
Homályba borúlt csillagom.

Búzát kötöttem keresztbe,
Nem tom, hány szem van ezerbe;
A mennyi szem van ezerbe,
Annyiszor jussak eszedbe!

RÓZSAVETÉS.

Tisza partján nevedtem a nád közt,
Jaj, de derék legény lettem a lány közt.
Illik nekem a sarkantyú taréstud,
Mint a lánynak a pántlika bokrostúl.

Majd veszek én szép hat lovat magamnak,
Felszántom a kertem alját ugarnak,
Rózsamagot vetek belé virágnak,
Leszakasztom jövő nyáron magamnak.

GÓGÁNFAL FALUVÉGEN...

Gógánfai faluvéken
Hat ökör legel a réten
Barna kis lány a bérese,
Szívem majd meghasad érte!

TISZA PARTJÁN...

Tisza partján nem jó lefeküdni,
Mert a Tisza ki szokott önteni,
A babámat el találja vinni,
Keservesen meg fogom siratni.

Apró fának apró a virága, -
Kedves babám piros két orcája,
Meghervasztom én azt nem sokára,
Piros pünkösdi második napjára.

HEJ, HUJ, BAZSALIK...

Hej, huj, bazsalik,
Dupla szegfű,
Szarkaláb,
Édes majoránna!
Majd meghalok ezekért,
Az ireghi szüzekért,
A gyöngyöm adtáért!

Hej, huj, rekettye,
Vaspatkó,
Menyecske,
Csillag teremtetten!
Tizenkétszer megcsallak,
Hónom alá karollak,
Mégis megcsókollak.

ITT AZ IDŐ!

Házam előtt van egy nagy fa,
Piros kendő lobog rajta.
Barna babám rákötötte,
Egy pár csókot kapott érte.

Piros kendő úgy ellobog,
Az én szívem úgy eldobog,
Istenem! csak este lenne,
Barna babám erre jönne.

Aztán neki megmondanám:
Itt az idő, barna babám,
Elmehetünk esküvőre,
Eskü után menyegzőre.

VAGY SZERELEM, VAGY HALÁL.

Én Istenem, add megérnem,
Kit szeretek, avval élnem;
Ha azt meg nem adod érnem,
Én istenem, végy el engem.

ROZMARINGNAK CSAK AZ A SZOKÁSA...

Rozmaringnak csak az a szokása:
Éjjel-nappal zöld annak az ága,
Leszakasztom: kóróvá változik -
Az én szívem hozzá kívánczik.

FEKETE SZEM, KÉK SZEM.

Fáj a szívem szivedért,
A te két szép szemedért;
Azért se mindegyikért,
Csak az én édesemért.

A te szemed fekete,
Az én szívem belepte,
A te szemed tiszta kék -
Az én szívem érted ég.

KIS GYERMEK, NAGY GYERMEK.

Mikor én kis gyerek voltam,
A dióért majd megholtam,
De mivel most nagyobb vagyok:
A leányért majd meghalok.

Mikor én kis leány voltam,
Mindig babával játszottam;
Még akkor magam sem tudtam,
Most tudom már, mit akartam.

A kis gyermek gyermekre vár,
A kis leány leánynyal jár,
De a legény leánynyal jár,
A leány meg legényre vár.

RÉTEN USZIK A HARIS.

Réten úszik a haris -
Szeretsz-e, szívem Boris?
Hogyha szeretsz igazán,
Gyere átal a Tiszán.
- Nem mehetek, angyalom,
A szoknyámat vasalom.

ERDŐ, ERDŐ!

Erdő, erdő, de magas vagy!
Kis angyalom, de messze vagy!
Ezt az erdőt levághatnám:
Kis angyalom megláthatnám.

Erdő nincsen zöld ág nélkül,
Mező sincsen virág nélkül.
Az én szívem sincs baj nélkül,
Mert távol van kedvesétül.

MADÁRSZÓ.

Már én a Tiszántúl maradok,
Ahol egy madárszót sem hallok.
Bár csak egy madárszót hallanék,
Kivel a babámnak izennék.

SZIV ÉS SZEGFÜ.

A cseresznye veressel bimbózik,
Majorána zölden levelezik;
Az én szívem szintúgy illatozik,
Mint kis kertben szegfű nyiladozik.

MICSODA FALU EZ...

Micsoda falu ez, be fakó!
Van-e benne vendégfogadó?
Ha nincs benne vendégfogadó,
Van-e benne szép lány eladó?

PÁVA LENNI: PÁRJA LENNI.

Szeretnék én páva lenni,
Pávaruhába öltözni,
Szomszéd asszony menyé lenni,
A fiának párja lenni.

A NÉMET ELVITTE.

Sárga zsinór, fekete a közepe...
Jaj de bús a mostani lány élete!
Mert nincs neki egy igaz szeretője,
Hej, a német mind elvitte előle.

II. TALÁLKOZÁS.

A FÉNYES CSILLAG IS...

A fényes csillag is
Ballag hazafelé, -
Ballag barna legény,
A galambja felé.

De míg oda ballag,
Jóformán megvirrad,
Gyenge szerelmüknek
Hamar vége szakad.

FEHÉR RÓZSA, PIROS RÓZSA.

Falu végén van a mi házunk,
Kinyílt már a rózsza mi nálunk.
Ha fehér kell, fehérret adok,
Ha piros kell, magam az vagyok.

Szomszédomban jártam az este,
Azt is az én anyám megleste.
Még ma mindig hányta szememre:
Hol voltál te lányom, az este?

Nem voltam én, csak egy legénynél:
A szeretőm testvéröcscsénél,
Nem is beszéltem én senkivel:
A szeretőm testvéröcscsivel.

Nem is ültem én ott sokáig,
Éjfél után három óráig.
Nem csináltam én ott egyebet,
Vállára tettem két kezemet.

Megöleltem karcsú derekát,
Megcsókoltam piros ajakát;
Édes anyám, kérlek tégedet,
Ne pirongass azért engemet.

ZÖLD ERDŐBEN...

Zöld erdőben, sík mezőben,
Sétál egy madár,
Kék a szárnya, zöld a lába,
Jaj, de gyöngyen jár.
Félre tekint ő magában,
Ugy megsirdogál.
Engemet is hí párjának,
El is megyek már.

Irigyeim sokan vannak,
Ugyan csoproznak;
Kígyómódra követ fújnak,
Engemet szólnak.
Hadd szóljanak, szapuljanak,
Haszontalanúl,
Engem se hagy a jó Isten
Gyámoltalanúl.

A VIOLAVETÉS.

Vetettem violát, de ki nem kel -
Várom a rózsámat, de nem jön el.
Ha el nem jön, másat vetek,
Van szeretőm, kit szeretek.

VETETTEM VIOLÁT...

Vetettem violát,
Várom kikelését:
Várom a rózsámnak
Hozzám jövetelét.

Kikelt a viola,
De nem ez a teljes:
Eljött a szeretőm,
De nem az a kedves.

MAJORÁNAVETÉS.

Elvettem majoránnám,
Nem tudom, kikel-e -
Várom kedves szeretőmet,
Nem tudom, eljön-e?

Kikelt az én majoránnám,
De nem az a teljes;
Eljött hozzám a szeretőm,
De nem az a kedves.

FÉLTEM AZ URADTÓL...

Hol jártál az éjjel
Czinegemadár?
- Ablakidnál voltam,
Gyöngé violám!

Miért be nem jöttél
Czinegemadár?
- Félted az uradtól,
Gyöngé violám!

A PÁPAI UTCZÁN.

Söprik a pápai utcát,
Masíroznak a katonák.
Tizenhat esztendő barna kis lány
Megy a regement után.

Kérde tőle a kapitány,
Hová, hává, barna kis lány?
Ne kérde azt, ej-huj, a kapitány,
Megyek a szeretőm után.

A RÉGI UTÁN.

Tizenkettő, tizenhárom, tizennégy,
Barna-piros kis menyecske, hává mégy?
Elmegyek a régi szeretőm után,
Megkérdezem: szeret-e még igazán?

A RÉGI.

Nincsen kedvem, nincsen, mert nincsen
Szép szeretőm, ki rám tekintsen;
Majd felderül a csillagos ég,
Az lesz a szeretőm, ki volt rég.

Jaj, de sokat áztam, fáradtam,
Mikor házasodni indultam;
Nem találtam kedvemre valót,
Az lett a szeretőm, a ki vót.

JÖN A SZERETŐ.

Eger felől
Fuj a szellő,
Onnét, onnét, onnét, onnét jön szerető.

Emelgeti
A kalapját,
Ugy kelleti, leti, leti, leti, leti magát.

Ne emelgesd
A kalapod,
Ugyis tied, tied, tied, tied vagyok.

Teli szája
Édes csókkal,
Teli zsebe, zsebe, zsebe mogyoróval.

A SZÁLLÁST KÉRŐ LEGÉNY.

Amott jön egy legény,
De szomorú szegény,
Látom a szájáról,
Szállást kérne szegény.

Adok neki szállást,
A lovának állást,
Hogy tegyen fogadást:
Engem szeret, nem mást.

MÁS FALUBA LAKIK...

Más faluban lakik az én rózsám,
Mégis eljön minden este hozzám.
Ne takarj be nagyon,
Mert melegem vagyon,
Kedves kis angyalom!

GYERE BE, RÓZSÁM, GYERE BE!

Gyere be rózsám, gyere be,
Csak magam vagyok ide be,
Három czigánylegény hegedül,
Csak magam járom egyedül.

Mosott a lóczám, leülhetsz,
Vetett az ágyam, lefekhetsz,
Bor, pecsenye, rózsám, kevés van,
De szerelem, kincsem, elég van!

GYERE BE, VIOLÁM!

Barna kis lány a konyhába mosogat,
Szeretője az ablakon koczogat.
- Gyere be hát, gyere be hát violám!
Nem haragszik te rád az édes anyám.

RÓZSAPIACZ.

Gyere rózsám Enyedre,
Ott a világ közepe;
Ott árulják a rózsát,
Köss belőle bokrétát.

KORCSMÁBA, SZŐLŐBE!

Elmentem én a kocsmába tánczolgatni,
Utánam jött az én rózsám sétálgatni.
Három kendő a nyakán,
Negyedik a derekán,
Édes rózsám!

Elmentem én a szőlőbe kapálgatni,
Utánam jött az én rózsám sétálgatni,
Három kendő a nyakán,
Negyedik a derekán,
Édes rózsám!

JÖN A TANYÁRÓL.

Lefelé folyik a Tisza,
Nem folyik az többet vissza -
Rajtam van a rózsám csókja,
Ha sajnálja, vegye vissza.

Derül-borul a Dunáról,
Jön szeretőm a tanyáról,
Emelgeti kis kalapját,
Velem kedvelteti magát.

Ne emelgesd a kalapod,
Ugy is tudod, tied vagyok,
Nem a vásárba vettelek,
Rózsabokorról szedtelek.

JÓJJ EL!

Oh, én édes rózsám, be szeretlek,
Szomorú szívemből ki nem vetlek,
Míg bennem a lélek,
Míg testemben élek,
Szeretgetlek.

Akkor jöjj el hozzám, mikor mondom,
Még a csizmád sarka se kopogjon,
Oh én édes rózsám,
Gyere el ma hozzám,
De csak este!

ÉRIK A CSERESNYE...

Érik a cseresnye,
Hullik a levele -
Ennek a kis leánynak
Múlik a szerelme.

Nincs széna, nincs szalma,
A szénatartóban -
Megöllelek rózsám,
A pitvarajtóban!

Barna menyecskének
Pitvarban az ágya:
Ha lehet, estére
Elmegyek hozzája.

ELMENNÉK TEHOZZÁD.

Elmennék én ti hozzátok estére,
Ha valaki nem hányná azt szememre,
Ott sem tennék édes rózsám egyebet,
Válladra lehajtanám bús fejemet.

CZIFRA SZÜRÖM.

Czifra szűröm szegre van akasztva,
Gyere rózsám, akaszd a nyakamba;
Ugy is tudod, ott annak a helye:
Még az éjjel betakarlak véle.

HOL FEKSZÜNK?

Ucczu kincsem, angyalom,
Hol lesz a nyugalom?
Ajtó megett a padon,
A te gyöngye karodon.

FEHÉR SZOKNYA.

Jaj te kis lány, de fehér a szoknyád,
Talán mindig este veszed reád?
Este bizony, mert juhász az én babám,
Nappal őriz, este jön el énhozzám.

VÉGIGMENTEM A CSÖKÖLI GYÖNGYUTCZÁN.

Végigmentem a csököli gyöngyutczán,
Betekintek kis angyalom ablakján:
Violával vetette föl az ágát,
Rozmaringgal söpörte a szobáját.

Csunya volna, ha én aztat nem tudnám,
Melyik utczában lakik az én rózsám:
Itt lakik a rozmaringos utczában,
Szentgyörgyvirág nyilik az ablakjában.

OTT A PUSZTÁN...

Ott a pusztán csináltattam egy csárdát,
Abba méri korcsmárosné a borát,
Réz az iccze, arany messző -
Oda járok este késő,
Angyalom!

TEMPLOM ÉS KORCSMA.

Örül a viola reggeli harmatnak,
Ej, én is örülök barna galambomnak.

Mikor a menyecske sétál a kis kertbe,
Szedi a violát selyem keszkenőbe.

Mikor a menyecske cifrán felöltözik,
Elmegy a templomba, de nem imádkozik.

Hányja-veti széjjel ragyogó szemeit,
Hogy hol láthatná meg kedves szeretőjét.

Mikor a menyecske sétál a templomba,
Én pedig vígságban megyek el korcsmába.

SZÉP A CSIKÓ, SZÉP A LEÁNY.

Szép a csikó, ha szépen fölnyergelik -
Szép a leány, ha szépen felöltözik.
Ha elmegyen a templomba előttem,
A lelkem is majd kirepül belőlem.

HOGY JÖTT IDE?...

Hogy tudott kend rózsám ide jönni?
Árkot kellett kendnek itt ugrani.
Ha a lába ki fog ficzamadni,
Ki fog kenden, rózsám, szánakozni?
 Szánakoznék, rózsám, de nem merek,
 Barna szeretőm van, tőle félek.

MOST JÖVÖK A KAPOSVÁRI FOGSÁGBÓL...

Most jövök a kaposvári fogságból,
Lehullott a vas a lovam lábáról;
Míg a kovács vasalja a lovamat,
A babámmal kimulatom magamat.

LEÁNYKÉRÉS.

Rózsám kertje alatt mentem,
Rózsa szagát megéreztem.
 Fájt igen a szívem,
 Változott a színem,
 Hogy galambom nem láthattam.

Ha még egyszer arra mennék,
Szeretőmmel beszélhetnék!
 Szólnék az anyjának,
 Mondja meg apjának,
 Adja nekem a leányát.

Ha nekem nem adja kendtek,
Jól gondját viselje kendtek,
 Irassák levélbe,
 Foglalják üvegbe,
 Hogy szívem ne fájjon érte.

KISDERGECSI KASTÉLY ELŐTT...

Kisdergecsi kastély előtt van egy fa,
Oda kötöm a lovamat alája,
Lovam árnyékába hajtom fejemet,
Oda várom a kedves szeretőmet.

A GUBA ALATT.

Apró fának apró a virága -
Barna legény fekete gubába.
Szőke kis lány alá húzta magát,
Mégis kilátszik a karton kabát.

AZ EVEZŐS.

Most akadtam egy hajóra,
Evező nélkül valóra,
Magam leszek evezője:
Barna legény szeretője, haja, haj!

A PÉCZELI PIACZON.

A péczeli piaczon, hop,
Rózsát árul egy asszony,
Haja, hija, hop!

Eredj Mari, végy rózsát, hop,
Köss babádnak bokrétát,
Haja, hija, hop!

Én bokrétát kötöttem, hop,
A babámnak elküldtem,
Haja, hija, hop!

KEDD HELYETT SZERDA.

Rózsa, rózsza, piros rózsza,
De késő jársz a fonóba!
Kedden este jöttél volna,
Legkedvesebb lettél volna.

Kedden este jöttél volna,
Legkedvesebb lettél volna.
De, hogy szerdán este jöttél,
Legutálatosabb lettél!

BARACZKFA, SOMFA, REPCZE.

A barackfa pirossat virágzik -
Szerettelek rózsám ez idáig,
Szerettelek édes rózsám,
Míg nem bánta édes anyám.

- Kétszer virágzik a somfa, somfa -
Jőjj el hozzám, várlak a kapuba;
Jőjj el hozzám édes rózsám,
Nem haragszik édes anyám.

Kétszer virágzik a sárga repcze -
Jőjj el hozzám, rózsám minden este,
Jőjj el hozzám édes rózsám,
Nincs itthon az édes anyám.

DE CSAK UGY, HA LEHET.

Kis kertemben kinyílott szép dupla viola,
Galambomnak kikerül belőle bokréta,
Ha kikerül, kötök neki,
Kalapjára tűzöm neki,
De csak úgy, ha lehet.

Kihajtom én arra alá mind a hat ökrömet,
Leterítem legszebb gyöpre cifra szép szűrömet;
Oda várom galambomat,
Az én kedves angyalomat,
De csak úgy, ha lehet.

Akkor szép a vad túskefa, ha zöldelik,
Akkor szép a barna leány, ha öltözik,
Keszkenőjét kötözgeti,
Szőke legény ölelgeti,
De csak úgy, ha lehet.

A KEDVES KEDVÉÉRT.

Kicsi falu, fehér ház, -
Hát te babám, mit csinálsz?
Hej, csinosítom magamat,
Várom a galambomat.

HID.

Mély a Dunának a széle,
De még mélyebb a közepe.
Az én rózsám kerülgeti,
Által akar rajta menni.

Ha az Isten megengedi,
Hidat csináltatok neki,
Házamnál az egyik vége
Győrig ér a másik vége.

BÁCSKAI MENYECSKE.

A)

Hosszú farkú fecske,
Bácskai menyecske,
Hogy jöttél te ide,
Az idegen földre?

Nem jöttem én ide
Senki látására,
Barna kis angyalom
Szíve szakadtára.

A másik faluba
Legény a lányt hívta,
Párját nem találta,
Annak lettem párja.

BÁCSKAI MENYECSKE.

B)

Kurtafarkú fecske,
Bácskai menyecske!
Micsoda szél hozott
Ez idegen földre?

Nem is gyalog gyöttem,
Duna vize hozott,
A rózsámnak csalfa szeme
Ide csalogatott.

UCCZU KIS LÁNY!

Ucczu kis lány, ugorj eggyet,
Ne sajnáld a czipellődet!
Ha elszakad, újat veszek,
Majd ha neked urad leszek.

TALÁLKOZÓ.

Most akadtam egy virágra,
Kit jó anya szült világra.

Tiszta mosott a ruhája,
Jaj be szépen illik rája!

Engemet vár vacsorára,
A jó mézes pálinkára.

TALÁLKOZÓ A KERT ALATT.

Tudod-e galambom, minap mit fogadtál,
Hogy a boglya mellett nekem csókot adtál?
Többet is ígértél, ha együtt lehetünk,
Ha sok ránk vigyázó szemtől nem félhetünk.

Még azt is ígérted: magadhoz vezeted,
Ha öreg nénédől titkon kiszökhetsz.
De ez arany napot mind hiába várom,
Látom, nem tetszik fel hajnali sugárom.

Pedig úgy szeretlek, mint a lágy kenyeret,
Sóhajtok éretted egy nap százezeret.
Kérlek hát, galambom, ha beestveledik,
Jer ki, ha vén nénéd ágyba heveredik.

A kert hátuljánál fogok én rád lesni,
De ne késs, mert nagyon nehezen fog esni.
Ne félj, hogy megfázzál, jó subám betakar,
Nem fázik az úgyis, ki csókolni akar.
Ölembe viszlek el, rózsám a tanyára,
S ismét visszahozlak hajnal hasadtára.

EGYIK KÜLÖMB A MÁSIKNÁL.

Én istenem, be szép élet,
Aki csizmadiát szeret,
Mihelyt feslik a csizmája,
Mindjárt bevarrja rózsája.

Még is gyönygebb az az élet,
Aki szabólegényt szeret,
Mihelyt feslik a ruhája,
Mindjárt megvarrja rózsája.

De még gyönygebb az az élet,
Aki úrfi legényt szeret,
Mihelyt elfogy a kávéja,
Mindjárt küld a patikába.

Mégis gyönygebb az az élet,
Aki atyafiát szeret,
Mihelyt elfogy a jó bora,
Mindjárt küldi a sógora.

Megterítem asztalomat,
Ugy várom a galambomat;
Várom, várom, addig várom,
Még rám nem érik az álom.

III. A SZERELEM NAGYSÁGA.

A HATÁRTALAN SZERELEM.

A)

A fekete holló gyászt visel magáért,
Én is gyászt viselek jegybeli mátkámért.
Jegybeli mátkámért mit nem cselekedném:
Tenger sűrű habját kanállal kimélném,
Tenger fenekiről gyöngyszemeket szednék,
Jegybeli mátkámnak gyöngykoszorut kötnék,
Gyöngykoszorut kötnék, azzal kedveskednék.

Küküllő kövecse kalamáris volna,
Tenger sűrű habja mind tintalé volna,
Mezőn mennyi fűszál mind pennaszál volna,
Fán amennyi levél mind papiros volna,
Égen mennyi csillag, írődeák volna:
Szerelmem leírni annak is sok volna.

B)

Kimenék egy hegyre,
Benézék egy kertbe,
Ott láték egy házat:
Árgyélus a neve.
Abba van egy asztal

Bánattal befestve,
Azon van egy pohár
Erdélyi bor benne.
Köszönd reám, rózsám,
Hadd igyam belőle.

Mintsem dönteném,
Inkább rád köszönném,
Régi szeretetből
Mit nem cselekedném:
Tenger sűrű habját
Kanállal kimélném,

Annak fenekéről
Igaz gyöngyöt szednék,
Azt is a rózsámnak
Bokrétának tenném,
Bokrétának tenném,
Azzal kedveskedném!

MEGHALOK ÉRTE.

Halok halálomért,
Élek életemért,
Kedves galambomnak
Sok szép szavaiért.
Meghalok hazámért,
Hazám falujáért,
Nem is az egészért,
Az egyik soráért.

Nem is a soráért:
Csak egyik házáért;
Nem is a házáért:
Benne lakójáért.
Nem is mindenikért,
Csak érte magáért:
Kedves galambomért,
Sok szép szavaiért.

MEGHALOK CSURGÓÉRT...

Meghalok Csurgóért, de nem a váráért,
Hej nem a váráért, egyik utczájáért,
De nem az utczáért, csak egyik házáért,
Ebben növekedett barna galambomért.

MEGHALOK AZ ÉJTSZAKA.

Sárga dinnye felfutott a görögre -
Haragszik rám egy vén asszony örökre.
Ne haragudjék kend én rám,
Nem jár a kend fia hozzám.
Meghalok az éjtszaka,
Hogyha mindig pörbe jár kend,
Mivel szeret a fia.

Nincs szebb virág mint a fehér liliom -
Nincs szebb leány mint a kedves angyalom,
Nem is adnám a világért,
Apja minden birtokáért.
Meghalok az éjtszaka,
Érted halok meg angyalom,
Meghalok az éjtszaka!

Barna babám gyere ki a kapuba,
Hadd mondjam meg: az én szívem mi nyomja.
Mert ha néked meg nem mondom,
Érted halok meg angyalom.
Érted halok meg angyalom,
Meghalok az éjtszaka!

MEGHALOK ÉN MAGÁÉRT...

Nem ettem még ma egyebet,
A rózsám adott egy meggyet.
Rózsám, szívedért,
Meghalok én magáért.

A kerek erdőt járom én,
A szeretőmet várom én,
A szeretőmért,
Meghalok én magáért.

Part alatt lakik a fecske,
Eszemadta kis menyecske,
Fekete szeméért,
Meghalok én magáért.

Nem ettem még ma egyebet,
Fekete retket, kenyeret,
Rózsám szívedért,
Meghalok én magáért.

CSAK AZ Ő KEDVÉÉRT.

Kilenczet ütött már az óra,
Még sincs a rózsám a kapuba,
Ha tudnám, melyik a szobája,
Egyenest bemennék hozzája.

Elment az én rózsám Egerbe,
Majd én is elmegyek elejbe,
Ott mérnek jó verest, jó fehérét,
Mulatok a rózsám kedviért.

MÍG A VILÁG VILÁG LESZ.

Míg a világ világ lesz:
Kis kertemben rózsá lesz.
Kis kertemben rózsá lesz,
Az én szívem gyászba lesz.

Szerettelek mindenért,
Világoskék szemedért,
Sugár szemöldöködért,
Meghalok a nevedért!

NINCSEN OLYAN ARANYVÁR...

Nincsen olyan aranyvár,
Kiért a rózsám adnám,
Ezer mértföldnyi határ
Tőled, rózsám, el nem zár.

MI NAGYOBB A SZERELEMNÉL?

Búsultam én, búsulok is,
Rám fér én rám, ha sirok is;
Megöl engem a sok sírás,
Nem is olyan vagyok, mint más.

Mi magasabb az egeknél?
Mi nagyobb a szerelemnél?
Kit a szerelem körülfog,
Nem kell annak semmi dolog.

A KIT ÉN SZERETEK...

A kit én szeretek,
Meg van az szeretve,
Ha rá tekintek is,
Elfakad nevetve.

A pünkösdi rózsza
Kihajtott az útra,
Eredj oda rózsám,
Köss bokrétát róla.

Tedd az öved mellé
Két szemem láttára,
Viseld el, galambom
Lányok bosszújára.

JAJ DE ÉDES!

Jaj de édes ez a méz!
Ki mit szeret, arra néz.
Lám én akit szeretek,
Reá nézek, nevetek.

SOK CSÓK.

Széles az ökröm szarva,
Nem fér az istállóba:
Gyenge rózsám sok csókja
Nem fér a két orcámra.

SOKAT ÉRŐ CSÓK.

Négy ökröm a járomba,
Magam az áristomba.
Jere rózsám, váltsál ki,
Ne hagyj engem hervadni.

Kiváltlak én, ki, ki, ki,
Nem hagylak itt hervadni.
Adok olyan pár csókot,
- Megér ezer forintot!

JÓ ESTÉT.

Este van már, estve,
Haza kell már menni,
Kedves szeretőmnek,
Jó estét mondani.

Jó estét, jó estét,
De nem mindeniknek,
Csak annak az egynek,
Kedves szeretőmnek.

EGÉSZ ÉJJEL.

Nem aludtam csak egy szikrát,
Eljátszodtam az éjszakát;
Meg is látszik az én rajtam,
Hogy az éjjel nem aludtam.

ZÁPORESŐ ESIK, MÉGIS FÖLKERESEM.

A ki a rózsáját igazán szereti,
Záporoső esik, még is megkeresi.

Lám én a rózsámat igazán szeretem,
Záporoső esik, mégis megkeresem.

FOLY A DUNA ZAVAROSAN.

Foly a Duna zavarosan -
Néz a rózsám haragosan.
Mért vagy rózsám oly szomorú,
Mért fogott meg az a nagy bú?

Irigylik az én szerencsém,
Hogy téged szeretlek, kincsem.
Mi haszna irigylik nekem:
Nem él-hal másért a lelkem.

Szeretőmnek szerettelek,
De nem úgy, hogy elvegyelek.
Én is szerettelek téged,
De nem úgy, hogy hozzád menjek.

HÁZASODJAM, NE HÁZASODJAM?

Ez a kis lány csak azt mondja: vegyem el,
Legénységem ő érette hagyjam el.
Nem akarok én még megházasodni,
Legénységem egy leányért elhagyni.

De azt tartom: mégis megházasodom,
Legénységem egy kis lányért elhagyom;
Egész falu legyen bár ellenségem,
Kedves rózsám, te lélsz a feleségem.

A SZERELEM MÉRTÉKE.

Erre, rózsám, erre nincsen zár!
Nincs is az ajtómon semmi zár;
Nyitva van az ajtóm, bejöhetsz,
Vetve van az ágyam, lefekhetsz.

Addig a házamból ki nem megy,
Míg három szál gyertya el nem ég.
A negyedik is már félben ég,
A szerelem mégis nem elég.

HAJNALIG.

Leterítem keszkenőmet,
Oda várom szeretőmet.

Várom, várom, mindig várom,
Míg szememre nem jön álom.

Álom esett a szememre,
Hajnal hajtja ki belőle,

Ha a hajnal ki nem hajtja,
Barna legény kicsókolja.

Záros ajtóm nyitva tartom,
A galambom bebocsátom.

Teszek széket, leültetem,
Vetek ágyat, lefektetem.

Jó hajnalba fölébresztem,
Két pár csókkal eleresztem.

A SZERELEM VISSZATART.

Itt hagynám én ezt a várost, ha lehetne,
Ha engemet barna leány nem szeretne.
Csalom a szemedet,
Te is az enyímet,
Csókolom a szádat,
Piros két orczádat, -
Te is az enyímet,
Én is a tiedet.

NÁLAD NÉLKÜL...

Csillag sem szeretnék
Az égen lenni,
Nálad nélkül, rózsám,
Oda fenn lenni.

Nálad nélkül rózsám
Mi a mennyország?
Éjjel-nappal járnék
Szárnyon le hozzád.

CSAK A TIED VAGYOK.

Oh ne mondj engem rózsádnak,
Ne mondj engem galambodnak;
Rózsát a nap elhervasztja,
Galambot ölyv elriasztja.

Nem vagyok én se galambod,
Se viruló rózsabimbód, -
Mert én, babám, tied vagyok,
A mi vagyok, az maradok.

HA ÉN RÓZSA VOLNÉK...

Ha én rózsza volnék,
Hamar elhervadnék.
Senki rám nem nézne,
Senki nem szeretne.

Ne mondj hát rózsának,
Engem violának;
Egy violát, szegfűt,
A nyári nap elsüt.

Bizony, ha lehetnék,
Én csak galamb lennék;
Oh hová nem mennék,
Ha most repülhetnék!

Sem rózsza nem leszek,
Sem galamb nem leszek,
Mert én, édes rózsám,
Csak a tied leszek.

NE KÜLDJ, RÓZSÁM...

Ne küldj rózsám, a mezőre,
Mert elsül az orczám bőre;
S ha elvesztem szép színemet,
Nem csókolsz szívből engemet.

Ne küldj, rózsám, a templomba,
Ha nem követsz engem nyomba;
Mert ha szemem fölemelem,
Sok legény néz szembe velem.

Ne küldj rózsám, a vásárba,
Sok eladó van ott nyárba,
Ha engem is annak néznek,
Hátha tőled eligéznek?

»Menj el rózsám a mezőre,
Ha elsül is orczád bőre,
Ugy is barna szép képedet,
Csókolom a jó lelkedet.

Menj el rózsám a templomba,
Követlek én téged nyomba,
S ha a szemed fölemeled,
A választást bennem leled.

...Menj el rózsám a vásárba,
S ne ereszkedj mindjárt árba,
Minden lépteden én nézlek,
S mások elől eligézlek.«

IV. BOLDOG SZERELEM.

PIROS, SZŐKE LEGÉNY.

Hej, be szépen világít
Az esteli csillag;
Hej, be szép szőke legény
Áll ablakom alatt.

Ki kellene menni,
Be kellene híni,
A szép szőke legényt
Mellém is ültetni.

Ki is fogok menni,
Be is fogom híni,
Szép piros orcáját
Meg fogom csókolni.

Meg fogom csókolni,
Csókolni, ölelni,
Piros szőke legénynek
Puha ágyat vetni.

Ujjamon gyűrűje,
Zsebemben levele,
Piros, szőke legénynek
Rajta van a neve.

Nem adnám a nevét
Két arany almáért,
Hát őt magát hogy adnám
Széles e világért!

MIVEL TAKARSZ BE?

Hajtsd ki babám az ökröket,
Legeltesd meg szegényeket,
Hej, legeltesd meg szegényeket!

Tilalmasba ne hajtsd őket,
Mert elveszik a szűrödet,
Hej! mert elveszik a szűrödet!

Ha elveszik a szűrödet,
Mivel takarsz be engemet?
Hej, mivel takarsz be engemet?

Van én nékem czifra bundám,
Avval takarlak be rózsám,
Hej, avval takarlak be rózsám.

Van én nekem egy szép házam,
Abban vagyon vetett ágyam,
Hej, abban vagyon vetett ágyam.

Vetett ágyon czifra dunna,
Avval takarlak be, rózsá!
Hej, avval takarlak bé, rózsá!

A RAGYÁS KIS BARNA.

Ugat a kutyám, a hangyás,
Jön a szeretőm, a ragyás,
Azért hogy ő kicsit ragyás,
Ő az én szeretőm, nem más,
Haja, haj!

Ugat a kutyám, a kicsi,
Jön a szeretőm, a piczi;
Ha egy kicsit nagyobb volna,
Mindjárt hozzám való volna,
Haja, haj!

Ugat a kutyám a Rajna,
Jön a szeretőm, a barna;
Ha barna is, de nem czigány,
Szeret ő engem igazán,
Haja, haj!

A VIOLA.

Ha nem tudod, rózsám, hol lakom,
Jere velem, majd megmutatom.
Kicsiny az én házam, nem nagy vár,
Téged a szerelem oda vár.

Ezt a kerek erdőt járom én,
Ezt a barna kis lányt várom én.
Ez a barna kis lány viola,
Én vagyok a vigasztalója.

SZABAD...

Szabad péntek, szabad szombat,
Szabad szappanozni, -
Szabad nékem a faluban
Szeretőt tartani.
Ej, haj, nem bánom,
Nekem is van virágom,
Ej, haj, leszakasztom a nyáron!

Szabad péntek, szabad szombat,
Szabad szappanozni, -
Szabad nekem a rózsámnak
Páros csókot adni.
Ej, haj, nem bánom,
Nekem is van virágom,
Ej, haj, leszakasztom a nyáron!

Lyukas a rózsám kendője,
A veres, a veres;
Kihullt a rózsza belőle,
A teljes, a teljes.
Ej, haj, nem bánom,
Nekem is van virágom,
Ej, haj, leszakasztom a nyárom!

MINK VAGYUNK A RÓZSÁK.

Nem ám az a rózsza,
Ki a kertben nyílik;
Hanem az a rózsza,
Ki egymást szereti.

Mink vagyunk a rózsák:
Mink szeressük egymást,
Szép piros hajnalban
Megöleljük egymást.

SZÁRAZON IS, MEGÁZVA IS.

Csúszik szürke lovam
Télen patkó nélkül,
Én már nem lehetek
Rózsám nálad nélkül.

Lefelé megy a víz,
Arra van folyása,
Az én szívemnek is
Arra van vágyása.

Borulnak a hegyek,
Zúgnak dühös szelek,
De én azt nem bánom,
Galambomhoz megyek.

Ha megver az eső,
Majd megszárit a nap,
Ha nem szárít, úgy is
Összeadhat a pap.

Ugy is szeret engem
Szép szőke galambom,
Én is szeretem őt,
Csak úgy, mint szárazon.

VAN KÖKÉNYFA, VAN RÓZSAFA.

Van kökényfa, de nincs rajta -
Van szeretőm, de mi haszna?
Én szeretem, ő nem szeret,
Jaj, be gyalázatos élet!

Van rózsafa, van is rajta, -
Van szeretőm, van is haszna:
Én szeretem, ő is szeret,
Oh be gyönyörű egy élet!

SZEMBE, HA SZERETSZ!

Nincs édesebb, mint a méz,
Ki mit szeret, arra néz;
Lám én szőkét szeretek,
Arra nézek, nevetek.

De ő vissza nem nevet,
Attól tartok, nem szeret.
Szembe szemed, ha szeretsz,
Ha nem szeretsz, elmehetsz.

- Szeretlek én igazán,
Senkit úgy a föld hátán;
Szembe nézni nem merek,
Megtudják, hogy szeretek.

VÁSÁRFIA.

A vásárra voltam,
Vásárfiát hoztam,
Kedves galambomnak
Egy pár csókot adtam.

A szerelmet pénzen
Nem lehet megvenni,
De egy mézes csókon
Ki lehet alkudni.

FEHÉR KESZKENŐ, TARKA KESZKENŐ.

Kinek van, kinek van
Tarka keszkenője,
Annak van, annak van
Barna szeretője.

Van nekem keszkenőm,
Fehér is, tarka is:
Van nekem szeretőm
Szőke is, barna is.

NINCS SZEBB VIRÁG...

Nincs szebb virág a rózsánál,
Legények közt a barnánál,
Mert a barna magyar fajta,
Azért kapnak sokan rajta.

Nincs szebb virág a szegfűnél,
Leányok közt a szőkénél;
Mert a szőke úri fajta,
Én is azért kapok rajta.

Nincs szebb madár a fecskénél,
Barna, karcsú menyecskénél,
Mert ha ölelni akarom,
Könnyen átéri a karom.

A TISZÁNAK...

A Tiszának márványkő a feneke -
Gyöngé vagy te, rózsám, a szeretetre!
- Ne nézd, rózsám, az én gyöngeségemet:
Gyöngé karom gyöngén ölel tégedet.

Dráva partján születtem a világra,
Nem fürösztött engem meg soha bába;
Megfürödtem én a Dráva vizébe,
Ugy ülök a kis angyalom ölébe.

A HAJÓ.

Mohács felől jön a hajó,
Húzza aztat tizenhat ló,
Mennél jobban húzza a ló,
Annál jobban jön a hajó.

Bárcsak esne, vagy szél fújna,
Hogy a hajó ne indulna,
Hogy a rózsám itt maradna,
Velem együtt mulatozna.

ESZEMADTA, BARNA SZŰZ.

Eszemadta, barna szűz!
Ég a szemed, mint a tűz.
Ha az enyim úgy égne,
Százezeret megérne.

Eszemadta barna szűz,
Ég a szemed, mint a tűz.
Eszem a teremted!
Ki ne szeretne téged?

MOST AKADTAM EGY HAJÓRA.

Most akadtam egy hajóra,
Evező nélkül valóra;
Magam vagyok evezője,
Barna rózsám szeretője, haja, ha!

Nem jó erdős helyen lakni,
Mert sok fát kell hasogatni,
Ha elvágom a lábomat,
Nem láthatom galambomat, haja, ha!

Esik eső karikára,
Az én rózsám kalapjára,
Azért esik karikára,
Hogy én vagyok a rózsája, haja, ha!

NEM ISZOM BORT.

Nem iszom bort, csak a szőlő levét,
De azt is úgy, ha megszűrik elébb.
Szeretem én a barna menyecskét,
De azt is úgy, ha megcsókol elébb.

Nem iszom bort, fogadásom tartja,
Iszom vizet, ha a rózsám adja,
De azt is úgy, ha szájából adja,
Mint gerlicze ha párját itatja.

HALLOD, RÓZSÁM...

Hallod, rózsám, tudod mit?
Súgok néked valamit:
Akármit mond a világ,
Akármit mond a világ,
Hű leszek én tehozzád.

Esik eső, nagy a sár,
Ránczig sáros a csizmám.
Megérdemli az a lány,
Megérdemli az a lány,
Kiért sáros a csizmám.

PÁROS CSÓK.

Nem vagy legény, nem vagy,
Nem mersz csókot adni;
Azt gondolod, rózsám,
Nem tom visszaadni.

Vissza tudom adni,
Meg tudom köszönni;
Páratlan csókodnak
Párját tudom adni.

SZIVÁRVÁNYOS AZ ÉG ALJA.

Szivárványos az ég alja, -
Nem jól van a fejem alja.
Ugyan rózsám, igazítsd meg,
A jó Isten úgy áldjon meg!

Arra gyere, amerre én,
Ugy tudod meg, hol lakom én.
Viaszgyertyát égetek én,
Barna szeretőt tartok én.

Város végén főznek, sütnek,
Lakodalomra készülnek,
Babám gyurja a tésztáját,
Csókolom a piczi száját.

GALAMBOMNAK KÉK SZOKNYÁJA.

Galambomnak kék szoknyája,
Köröskörül fodor rajta,
Valahány rojt vagy rajta,
Annyi csókom ragyog rajta, haja, haj!

LETÖRÖTT A RÉGI...

Letörött a régi torony gombja, -
Ihatnék a barna kis lány lúdja.
Szeretője, meríts neki vizet,
Ugysem szeret náladnál egyebet.

HÁZAM ELŐTT EGY ALMAFA...

Házam előtt egy almafa, nem látszik,
Minden éjjel tizenhármát virágzik;
Terem rajta piros alma, telelő, -
Az én rózsám a faluba legelső.

Három éjjel, három nap nem aludtam,
Kivilágos-kivirradtig mulattam;
Jó bor mellett, kis angyalom ölébe,
Nem jött álom világoskék szememre.

Onnan fölül küldtek nékem levelet:
Csak azt mondják, hogy a rózsám nem szeret.
Ha nem szeret, nem is ül az ölembe,
Nem kacsingat világoskék szemembe.

TITOK!

Az epreskert alja fel van nyesve;
Oda jár a rózsám minden estve,
Sétálgat magába, mint egy páva,
Mosolyog a szája a szép lányra.

Én az oly legényt tartom hunczutnak,
A ki szeretőjét mondja másnak;
Szeretek én egyet, tudom én azt,
De még a földnek sem mondom én azt...

ÁROKPARTON...

Árokiparton szól a harismadár -
Nem süt engem többé a meleg nyár,
Mert én vörös selyemkendőt veszek,
Barnapiros szép legényt szeretek.

Édes anyám nevelése vagyok,
Barna legény szeretője vagyok.
Mondd meg, rózsám, az édes anyádnak:
Hívjon engem gyöngye violának.

SÁRGA DINNYE...

Sárga dinnye, görög dinnye, repedj meg, -
Ha nem szeretsz kis angyalom, izend meg;
Vagy izend meg, vagy úgy mondd meg igazán,
Hogy hiába ne járass magad után.

Sárga dinnyét, görög dinnyét vetettem,
Tizenhatsz esztendő legényt szerettem:
Tizenhatsz esztendő legény viola,
Én vagyok a szíve vigasztalója.

Sárga dinnye ráfutott a görögre -
Engem szeret ez a barna menyecske;
Ugy akartam szeretni, hogy ne tudják,
De az egek rám világosították.

A KEVÉLY BÉRES.

Pattogatott kukoricza, de kemény!
Ez a híres béreslegény de kevély!
Kevély bizony, mert van neki rózsája -
Eszendőre maga megy el utána.

A BOLDOG GERLICZEPÁR.

Ha te tőled rózsám, meg kellene válni,
Nem tudnék igazi szeretőt találni.

Habár minden rózsa leánnyá válnék is,
Galambomnak párja nem származnék még is.

Lehet-e gerlicze boldogabb én nálam?
Lehet-e boldogabb nálad, virágszálam?

V.
KÖSZÖNET A SZERELEMÉRT.

FEKETE PÁNTLIKÁM.

A)

Fekete pántlikám,
Fujdogálja a szél,
Köszönöm, édesem,
Hogy eddig szeretted.

Köszönöm azokat
A szives csókokat,
Melyekkel orcámat
Sűrűn borítottad.

Arról sem tehetek,
Ha már megvetted,
Nálamnál szebbet is,
Jobbat is kerestél.

Élj vígabban azzal,
Mint én velem éltél,
Mikor kis kertemben
Virágokat téptél.

Virágos kertemnek
Más szedi virágát:
Mert az én édesem
Máshoz adta magát.

Ugy maradtam immár,
Mint mezőben tarló,
Kinek ékességét
Eivitte a sarló.

B)

Fekete pántlikám fújdogálja a szél -
Köszönöm, galambom, hogy eddig szeretted,
Arról sem tehetek, hogy már megvetted,
A sok irigy miatt elidegenedtél.

Az igaz szeretet azt hozza magával,
Hogy minden érje be maga galambjával:
De te be nem érted, az enyim elvetted,
Verje meg az Isten a te álnok lelked!

ÁLDÁS A KEDVES SZÜLEIRE.

A pünkösdi rózsza kihajtott az útra -
S az én szekeremnek ki vagyon a rúdja.
Jóra-e vagy rosszra, a jó Isten tudja,
Minden horgast-borgast ő fordíthat jóra.

Kimenék, kimenék, kimenék az útra,
Látám édesemet, ő is engem láta.
Akarám kérdezni, szánám búsítani,
Mint gyenge ifiút megszomorítani.

Áldott apa s anya, ki tégedet szült volt,
A ki téged szült volt s téged fölnevelt volt.
Adjon Isten annak ezernyi ezer jót,
Ki a te bölcsődet megrendítette volt!

AZ UJ SUBA.

Uj subámnak kerek alja,
A rózsámat betakarja.
Áldja meg az Isten őtet,
Az én kedves szeretőmet.

Árva csalány az árokban -
Hegedülnek a csárdában.
Jaj de szépen hegedülnek
Az én kedves szeretőmnek.

Irhás subámnak az alja
Czifrával van körülakva,
Valamennyi czifra rajta,
Annyi szép lány hevert rajta.

HÁLA A RÉSZVÉTELÉRT.

Tudod, rózsám, mit fogadtál,
Mikor kertben sétálgattál:
Rózsát kértem, csókot adtál,
Fogadj isten, hogy megszántál.

A HÜSÉG JUTALMA.

Megesküdtem az egekre,
Mind a három istenekre,
Atya, fiú, szentlélekre:
Téged szeretlek örökre.

Megérem még azt az időt,
Azt a boldog, víg esztendőt:
Kedvesemmel vacsorálok,
Véle kedvemre sétálok.

VI. SZERELEM LÁNCZAI.

RABOD VAGYOK.

Fekete szem, piros orcza,
Nem minden leány hordozza;
Piros orcza, fekete szem,
Ez engem a földbe teszen.

Fekete szemű cseresznye,
Rabod vagyok, te menyecske,
Rabod vagyok, mert elfogtál,
Sötét kalitkába zártál.

Ha elfogtál, tarts magadnak,
Nevezz kedves galambodnak,
S ne úgy bánjál, mint raboddal,
Bánjál úgy, mint galamboddal.

IDE KÉKELLIK A MÁTRA...

Ide kékellik a Mátra,
Rózsa nyílik oldalába,
A ki aztat leszakasztja:
Kedves rózsám neve rajta.

Kékellik a liliomszál -
Rabod vagyok, mert megfogtál;
Ne bánj velem, mint raboddal,
Hanem úgy, mint galamboddal.

SZERELEM RABJA.

Ide kékellik a Duna
Kéket vírít a viola.
Kék az én szeretőm szeme:
Ha rám pillant, nevet vele.

Kék én előttem a kötő,
De még kékebb szívem belől.
Kékelik a lilomszál -
Rabod vagyok, mert megfogtál.

Rabod vagyok, mert megfogtál,
De én velem gyengén bánjál,
Ne bánj velem, mint raboddal,
Hanem úgy, mint galamboddal.

ELMULT A SZABADSÁG.

Nem vagyok én, rózsám, beteg,
Csak a ló rázott meg,
Ama barna kis leánynak
A szeme ártott meg.
Hej, babám, oda vagy,
Galambodnak rabja vagy;
Ezer a baj, meg kettő,
Elmult szabad esztendő!

TERJED A KÖKÉNYFA ÁGA...

Terjed a kökényfa ága -
Keservesen sír az árva,
Bár csak isten adta volna,
Hogy egy árva se lett volna.

Én istenem, hogy tud élni,
Mely madár nem tud repülni,
Az a legény házasodni,
Ki csak most tanul szeretni.

Én Istenem, add meg nékem,
Szabad világomat érnem,
Hozd fel a régi napomat:
Add vissza a galambomat!

Ez az utca tekervényes -
Mi nálunk a leány kényes,
Nappal a legényt megszólja,
Estve pedig megcsókolja.

KALITKÁBAN.

Ugy meg vagyok határozva,
Mint a csikó kantározva.

Szabadságom el van zárva
Mint kis madár kalitkába.

SZERELEMNÉL JOBB AZ ÁLOM.

Szerettelek, nem tagadom,
De már annak vége vagyon.
Vége vagyon víg kedvemnek;
Teljék kedve irígyemnek.

Másoknak is azt ajánlom,
Szerelemnél jobb az álom:
Mert az álom nyugodalom,
A szerelem szívfájdalom.

Nincs e világon drágább kincs,
Mint kinek szeretője nincs;
Mert kinek szeretője van,
Keze-lába bilincsen van.

De a ki csüng a rab szíján,
Sokszor van az esze híján.
A ki nem hiszi, próbálja,
Bizonyosan úgy találja.

HAJNAL ÓTA...

Hajnal óta járok, isten az atyám!
Patkóját is lerúgta a paripám.
Nem tehetek róla, édes deresem:
A szerelem bokrétáját keresem.

Békót verek kis pej lovam lábára,
Mért nem hallgat a gazdája szavára;
Békóba vert engem is a szerelem:
A faluban a legszebb lányt szeretem.

VII. A KEDVES DICSÉRETE.

A KEDVES HÁZA.

Az én édesemnek dombon ül a háza,
Hat karikán forog csikorgós kapuja.

Boglár az ajtaja, üveg az ablaka,
Gyontáros asztala, bíbor takarója.

Mázos kemenczéje, tükör a tűzhelye,
Papiros a padja, márvány a házföldje.

Pántlika padlása, zsinór gerendája,
Szép fekete bodor bárány bőr kucsmája.

A KEDVESNÉL.

Az én galambomnak dombon van a háza,
Három szép czédrusfa van az udvarába.

Megkötöm lovamat czédrusfa ágához,
Számtalan borúlok angyalom vállához.

Az eső is esik, a harmat is lepi,
Talán a kétféle meg is keseríti.

A KEDVES ABLAKA ALATT.

Az én galambomnak parton van a háza,
Csinos házeleje, tükör az ablaka.

Az ablaka alatt csörgő patakocska,
Abban mosakodik páros galambocska.

Hej, ha egyik legény volna, másik leány,
A legény én volnék s a leány te, rózsám!

A KEDVES ÁLMA.

Siroki erdőben
Egy pár fiatal fa
Ezüsttel bimbózik,
Zölddel levelezik.

Alatta folyik el
Egy szép patakocska,
Oda jár friss vízre
Egy pár galambocska.

Az ágyok dereka
Majorána fája,
Az ágyok deszkája
Teljes szegfű ága.

Bár rózsafa volna,
Hogy ne csikorogna,
Hogy az én galambom,
Csendesen nyugodna!

KISÜTÖTT...

Kisütött a nap sugára,
Szeretőmnek ablakára,
Tündöklük gyémánt orczája,
Ragyog szép csillag módjára.

Kisütött a nap sugára
Kedvesemnek ablakára,
Kikönyöklött gyöngy karjára,
Most is int, hogy menjek arra.

RÓZSÁM SZEME-SZÁJA.

Az én rózsám kökényszeme
többet ér, mint Somogymegye;
Mert Somogymegye az uraké,
De a rózsám csak magamé.

Az én rózsám szemöldöke
Többet ér, mint a hat ökre;
Mert a hat ökre szántó-vető,
De a rózsám hű szerető.

Az én rózsám picziny szája,
Többet ér, mint a fajtája;
Mert a fajtája fekete gyász,
De a rózsám aranykalász.

KICSIKE MÉG AZ ÉN PÁROM...

Kicsike még az én párom,
Három esztendeig várom.
Haj, rózsám, violám,
Csókold meg az orcám!

Szemöldöke sugár vagyon,
Az enyimhez illik nagyon.
Haj, rózsám, violám,
Csókold meg az orcám!

A lesz a maga magzatja,
A kinek én leszek atyja.
Haj, rózsám, violám,
Csókold meg az orcám!

HAJA, HAJA!

Haja, haja, mégis haja!
Bodor a szeretőm haja,
Bodorodik a vállára,
Mint a komló gazdájára.

Haja, haja, mégis haja!
Barna a szeretőm haja.
Bár olyan barna ne volna,
Ne kapnának annyin rajta!

Haja, haja, mégis haja!
Beteg a szeretőm anyja;
Adná Isten, hogy meghalna,
Barna fia rám maradna!

KICSI VAGYOK, MAJD MEGNÖVÖK.

Kicsiny vagyok én,
Majd megnövök én;
Esztenőre, vagy kettőre
Férjhez megyek én.

- Oh, te piczike,
Ki ne szeretne?
A ki téged nem szeretne,
Hunczut a neve.

HAJ, RÓZSA.

Haj, rózsza, rózsza, piros vagy,
Hajnali csillag, fényes vagy,
Te pedig rózsám, enyim vagy,
Te pedig rózsám, enyim vagy!

KERTÉSZKEDÉS A RÓZSA KÖRÜL.

Szeretőm szépsége most jutott eszembe,
Fekete két szeme ragyog a szemembe.
Piros két orcája tündöklék elmémbe,
Az ékes beszéde hangzik a szivembe...
Nincsen virágos kert, ki oly rózsát nyitna,
A kit leszakajtnak, hogy el ne hervadna.
Leszakajtottalak, édes szép virágom,
De én rád vigyázok, ne hervadj el nálam.

IZENET A KEDVESHEZ.

Menj el, édes fecském, violám köszöntsed,
Nagy alázatosan házban valót kérjed.

Nem dicsérem, de szép, mint hajnali csillag,
Angyalka módjára ki előttem ballag.

A nevét ha kérdem: Hol lakol, szép alak?
Két szép szemeivel integet, úgy ballag.

Aranynyal kellene nevedet leírni,
Gyémánt kötéblára szépen lerajzolni.

Rubintkőből formált ládában tartani,
Ünnepet kellene nevednek szentelni.

Vagy enyimmé teszek, vagy elválllok tőled,
Vagy hozzám kerüllek, vagy meghalok érted.

Szánj meg, édes rózsám, igen szépen kérlek,
Engem úgy segítjen! szívemből szeretlek.

AKÁRMILYEN SZENES TŐKE.

Akármilyen szenes tőke -
Szebb a barna, mint a szőke,
Mert a barnát isten adta,
De a szőkét szél hajtotta.
A szőkét odadom
Egy pipa dohányért,
A barnát nem adom
Az egész világért.

HA KIMEGYEK A MEZŐRE...

Ha kimegyek a mezőre, aratnak,
Nem tom: ki segít a kis angyalomnak.
Körülnézem rózsapiros ajakát,
Ha ránézek: elmosolyogja magát.

LEGDRÁGÁBB A KEDVES.

Örmény szalad a parlagon,
A betyár meg a jó lovon,
Üti betyár örmény hátát,
Neki adja háts lovát.

Száz tallért adtam egy lóért,
Százat meg a rávalóért;
Száz aranyat a rózsámért,
Kit nem adnék e világért.

A KEDVES SZÉPSÉGE.

Adtam is, adok is
Csókot a legénynek,
Mert tudom magamról:
Jól esik szegénynek.

Szeretőm járása,
Keze csóválása:
Akárki meglássa,
Nincs Egerbe mása.

Szeretem a szépet,
A világos kéket,
A barna pirosat,
A szőke magosat.

A KÉK SZEMÉRT.

Én csak azért szeretem,
Kék a szeme, mint nekem.
Jaj Istenem, add nekem,
De igazán szeretem!
Hogyha nekem nem adod,
Jaj Istenem, meghalok.

SZŐKE IS, BARNA IS.

Kis kutya, nagy kutya
Ne ugass hiába!
Van nekem szeretőm
Majd minden utczába.

Van nekem szeretőm
Egy utczába kettő,
Szőke is, barna is,
Szeret mindakettő.

A szőkét nem adnám
Kis Magyarországért,
De még a barnát sem
Széles e világért!

A SZŐKE HIVEBB.

Nincsen annak semmi baja,
Kinek szeretője barna,
Lám az enyim csak egy szőke,
Mégis majd meghalok érte.

Van bíz annak elég baja,
Kinek szeretője barna;
Mert a barna hitegető,
De a szőke hív szerető.

NEM CSERÉLÜNK.

Kérik a szűrömet bundáért,
Szőke galambomat barnáért;
Nem cserélem szűröm bundáért,
Szőke galambomat barnáért.

HÁROM CSILLAG.

Három csillag van az égen,
Három szeretőm van nékem;
Egyik szőke, másik barna,
A harmadik arany alma.

Három csillag van az égen -
Mindig bort iszom a héten;
Iszom is én, mert van nékem,
Kis angyalom hozott nékem.

PIROS ALMA...

Piros alma gömbölyű -
Juha aja, haja,
Megcsókollak gyönyörű,
Juha aja, haja.

Széna terem a réten -
Juha aja, haja,
Megcsókollak a héten,
Juha aja, haja.

Cseresznyefa virágos -
Juha aja, haja,
Az én kincsem jó tánczos,
Juha aja, haja.

FALU VÉGÉN.

Csak azért szeretek falu végén lakni,
Mert az én édesem oda jár itatni.

Míg lovát itatja, magát fitogtatja:
Piros két orcáját velem csókoltatja.

Kicsi ez a búza, nagyot kell hajtani,
Mégis az én rózsám tud markot hajtani.

Szereti a dolgot, szapora munkája,
Meg is áldja isten, lesz bora, búzája.

Szerényen dolgozik, mert szeret engemet,
Én is szeretem őt, épen mint lelkemet.

Csak azért szeretek falu végén lakni,
Mert az én életem ott jár le aratni.

AZ ÉN BABÁM TORNYES NYOSZOLYÁJA...

Az én babám tornyes nyoszolyája,
Rajta vagyon fodros takarója,
Rajta vagyon fodros térítője,
Én vagyok a rózsám szeretője.

Barna babám két piros orcája,
Csókra termett piczi piros szája,
Megszerettem azt a kicsi száját,
Megcsókolom piros két orcáját.

AZ EGYETLEN IGAZI.

Világos az én kis kötőm,
Szegény legény a szeretőm,
Nem bánom én, ha szegény is,
Lesz még abból jó gazda is.

Van szeretőm tizenhárom,
Ha tíz elhagy, marad három;
Kettő elhagy: azt se' bánom,
Egy elhagy: holtig sajnálom.

MEGTETSZETT.

Kertem alatt szól a páva -
Én vagyok az igaz árva,
Nincsen nekem édes apám,
Aki gondot viseljen rám.

Kertem alatt szánt egy eke,
Barna legény megy mellette,
Ugy megtetszett a termete:
A halál választ el tőle!

GYÖNYÖRŰ VIOLÁM.

A te szemed fekete,
Az én szívem belepte,
Gyönyörű violám,
Gyönyörű szép rózsám.

Szemöldököd szivárvány,
A homlokod kőmárvány,
Gyönyörű violám,
Gyönyörű szép rózsám.

Hajad le van eresztve,
Tested frissen feresztve,
Gyönyörű violám,
Gyönyörű szép rózsám.

MINDEN SZÉP RAJTAD.

Bécsi kendő lobogós,
Selyem kendő suhogós,
Hadd lobogjon, suhogjon,
Szíved értem dobogjon!
Tulipiros, hupikék,
Rózsám, rajtad minden szép!

FAKÓ LOVON.

Fakó lovam föl van kantározva,
El is megyek a rózsámhoz rajta.
Repülj fakó, szikrázik a patkó...
Ez a kis lány de kedvemre való!

NINCS PÁROD!

Három rendű fodros szoknya -
Mit álmodtál az éjszaka?
Nem álmodtam én egyebet,
Eszem a barna szemedet!

Eszem a barna halálod,
Három városba nincs párod;
Három várost összejártam,
De párodat nem találtam.

FÉLTŐ SZERELEM.

Ucczu, ucczu, ucczu már!
Be sok kis lány megcsalt már;
Ha még ez az egy megcsal:
Megátkozom, hogy meghal.

Nem szeretlek egyébert:
Sárga kendős melledért,
Világos kék szemedért,
Sugár szemöldöködért.

A FECSKE.

Most jött hozzám egy kis fecske:
Barna piros szép menyecske,
Nem szökik mint a vad kecske,
Mert ő hozzám szelidecske.

Meghagytam házam népének,
Hagyjon békét a fecskémnek,
Mert a fecske jámbor madár,
Ő senkinek kárt nem csinál.

Ha kimegyen a határra,
A gazdája búzájára,
Visszatér ő nemsokára,
A megszokott szállására.

Kedves fecském, maradj velem,
Veled töltöm nyaram, telem,
Nem egy nyarat, nem egy telet,
Hanem egész életemet.

AKÁRMERRE JÁROK...

Akármerre járok,
Szeretnek a lányok;
Szeretnek, mert mindegyikkel
Nagyon szépen bánok.

Ha zsebembe volna
Három piros alma,
Mind a három szeretőmet
Meglátogatnám ma.

Egyik csupa jószág,
Szép, mint tündérország,
Rábecsültem száz forintra
Egyetlenegy csókját.

Másik szépségére
Szerelem tündére,
Minden bajom elfelejtem
Egy ölelésére!

A harmadik oly szép,
Mintha angyalt látnék;
Ily szép három szeretője
Senkinek sem volt még.

Nem is kell több mostan,
Elég ami most van,
Ugy sem tudom, hogy melyiket
Szeressem legjobban.

LEGÉNY A TALPÁN.

Téli, nyári piros alma -
Az én babám tubarózsa,
A csókja meg édes színméz,
Tüzel a szeme, ha rám néz.

Ha ráhúzzák a nótáját,
Összeüti a bokáját,
Szépen peng a sarkantyúja,
Takaros a fordulója.

Ha megölel, engem ugyse! -
Nem cserélnék senkivel se.
Igaz, szegény ő kegyelme,
De esküdtnék beillene.

LEGÉNY MÓDRA.

Segesváros nemes város,
Van kapuja kilencz záros,
Abba lakik egy mészáros,
Kinek neve Virág János.
Tudja azt az egész város,
Hogy ő velem milyen páros.

Kordován csizma lábába,
Sárga sarkantyú sarkába,
Összeveri legény módra
Amugy hull a rózsa róla.

Kapum előtt veregeted
S víg szívemet kesergeted.
Kapum előtt ne veregesd,
Víg szívemet ne kesergesd.

EZ AZ UTCZA...

Ez az utca végig poros -
Van szeretőm barna piros;
Ha barna is, még sem cigány,
Szeret az engem igazán.

A KEDVES, DISZBEN.

Veszek neki csizmát, pirosat,
Üttetek rá patkót, magosat.
Fénylik a te csizmád, ragyog is,
Ragyogó csillag vagy magad is.

Veszek neki piros pántlikát,
Hadd fonja be gyönyörű haját.
Piros a pántlikád, mint magad,
Hamis vagy te rózsám, ne tagadd!

ALMA, KÖRTE, SZILVA ÉS KÖKÉNY.

Szakasztottam egy pár almát -
Jaj, de szeretem a barnát;
Csillagom, galambom,
De rád illik a csókom!

Szakasztottam egy pár körtét, -
Jaj, de szeretem a szőkét;
Csillagom, galambom,
De rád illik a csókom!

Szakasztottam egy pár szilvát -
Jaj, de, szeretem a cizfrát;
Csillagom, galambom,
De rád illik a csókom!

Szakasztottam egy pár kökényt, -
Jaj, de szeretem a legényt;
Csillagom, galambom,
De rád illik a csókom!

SEMMISEM VÁLASZT EL.

Fúj a szellő hidegen,
Mert a babám idegen;
Nem fúj mindég hidegen,
Nem lesz mindég idegen.

Nem meszszi lakom ide:
Az aradi tömlőczbe.
Kedves babám váltsál ki,
Ne hagyjál itt meghalni!

Váltanálak, nem lehet,
Kilencz bíró nem enged;
Kilencz bíró, kilencz pap
Tőled el nem választhat!

MUTASD KI MAGADAT!

Üveg az ablakom, nem réz,
Kien az én babám kinéz.
Mutasd ki fehér melledet,
Ne szomorítsd a szívemet.

AZ IGAZ KEDVES.

Nincs magasabb az erdőben a fánál,
Nincs igazabb az én kedves babámnál:
Olyan igaz mint a réten a harmat,
Levelére rásüt a nap, elhervad.

A DIÁK LEGKEDVESEBB.

Lányom, lányom, gyöngyvirágom,
Kerti rózsaszálom!
Elmennél-e a kovácshoz,
Az eszemadtához?
Jaj anyám, a kovács
Olyan, mint a rossz bogrács.
Nem megyek hozzája.

Lányom, lányom, gyöngyvirágom,
Kerti rózsaszálom!
Elmennél-e a takácshoz,
Az eszemadtához?
Jaj anyám, a takács
Olyan mint a záptojás.
Nem megyek hozzája.

Lányom, lányom, gyöngyvirágom,
Kerti rózsaszálom!
Elmennél-e a Jánoshoz
Az eszemadtához?
Jaj anyám, a János,
Valamennyi mind álmos.
Nem megyek hozzája.

Lányom, lányom, gyöngyvirágom,
Kerti rózsaszálom!
Elmennél-e a diákhoz
Az eszemadtához?
Jaj anyám, a diák
Olyan mint a gyöngyvirág.
Elmegyek hozzája!

IZENET.

Amott kerekedik egy fekete felhő:
Abban tollászkodik egy fekete holló.

Várj meg holló, várj meg, hadd izenjek tőled
Apámnak, anyámnak, jegybéli mátkámnak.

Könnyen megösmérhetd ennek háza táját:
Piros rózsák lepik aranyalma-fáját...

Gyémánt az ablaka, üveg az ajtaja,
Magának kék szeme, aranyszínű haja!

VIII. BETEGSÉG.

NEM CSUDA.

Érted vagyok rózsám beteg,
Lel a mindennapi hideg.
Érted bizony nem is csuda,
Mert szép vagy te, gyöngye rózsá!

Sokat szenvedtem éretted,
Te talán nem is sejtetted.
Érted bizony nem is csuda,
Mert szép vagy te, gyöngye rózsá!

NEM VOLTAM ÉN ADDIG BETEG...

Nem voltam én addig beteg,
Míg téged nem ösmertelek,
Csak az óta lel a hideg,
Mióta megösmertelek.

Mindig kértelek a jóra:
Ne menj a korcsmaajtóra,
Mert behívnak a jó borra,
Vasat tesznek a lábodra.

Fáj a szívem, majd meghasad,
Mikor zörgeted a vasat;
Hasad, hasad, majd meghasad,
Mikor zörgeted a vasat!

ÉRTED VAGYOK BETEG.

Szivárványos az ég alja, -
Nem jól van a fejem alja.
Édes rózsám, igazítsd meg,
Ugy is érted vagyok beteg.

NEM VAGYOK ÉN OKA...

Nem vagyok én oka semminek,
Édes anyám oka mindennek,
Mért nem adott engem olyannak,
A kit én szerettem magamnak.

Elvágтам az újjom, de nem fáj:
Fügefa levele hullott rá;
Fügefa levele gyógyíts meg -
Régi volt szeretőm, csókolj meg.

Akkor szép az erdő, mikor zöld,
Mikor a vadgalamb benne költ.
Olyan a vadgalamb, mint a lány,
Fáj a szíve a párja után.

NE HALJ MEG!

Csak az nekem keserves,
Hogy szeretőm beteges;
Édes rózsám, ne halj meg,
Szerencsémre maradj meg.

Veszek neked főkötőt,
Cziczkarton előkötőt;
Fejér fátyol keszkenőt,
A lábodra czipellőt.

Imhol jön az aratás,
Én is úgy élek, mint más,
Én sem leszek heverő,
Kasza-, kapa-kerülő.

MEGÉGETT A RÓZSÁM KEZE.

Forró a czinkanál nyele,
Megégett a rózsám keze,
Irok a doktornak,
Rózsavizet hozzanak,
Az én kedves galambomnak!

Az én szívem oda vágyik,
A hol az a kis ház látszik,
Ott lakik galambom,
Meghalok, ha nem látom,
Meghalok, ha nem láthatom!

Azt gondolom, eső esik,
Pedig a szemem könnyezik;
Sirat a galambom,
Sirok, ha meg nem látom,
Sirok ha meg nem láthatom!

BETEG A SZERETŐM.

Istenadta kis barnája,
Be sok csókot raktam rája.
Kit hiába, kit haszonra,
Kit a szívem fájdalmamra.

Beteg a szeretőm szegény,
Magam vagyok borbélylegény;
Szedek százféle virágot,
Ha nem használ, eret vágok.

Oda megyek éjszakára,
Meggyógyítom virradtára.
Gyógyítgatom a míg lehet,
Ha nem lehet: isten vele!

EGYÜTT HALUNK.

Beteg az én rózsám,
Betegágyban fekszik,
Áldja meg az Isten
A ki vele bánik.

Beteg vagy, angyalom,
Beteg vagyok én is,
Talán rossz mostohád
Volt irántad hamis.

Engemet is kínoz,
Ha téged nem sajnál,
Bárcsak őtet vinné
El az a rossz halál.

Ha meghalsz, angyalom,
Én is veled megyek,
A bús harangszóval
Elhíznak az egek.

VAN EGY MALOM...

Van egy malom, nincsen köve,
Mégis lisztet jár -
Van szeretőm, tiltják tőlem,
Mégis hozzám jár.

Az én rózsám olyan beteg,
Talán meg is hal,
Ha meg nem hal, kinokat lát,
Az lesz nekem baj.

A te súlyos nyavalyádból
Adjál nekem is,
Hadd érezzük mind a ketten,
Érezzem én is.

JAJ, DE BETEG!

Jaj istenem teremtem,
De beteg a szeretőm!

Babot főztem: nem eszik,
A leviből sem iszik.

Én istenem, gyógyítsd meg,
Szerencsémre maraszd meg.

KATICZA, GYURICZA

»Hej Katiczám, Katiczám,
Szeretsz-e még igazán?
Ha nem szeretsz igazán,
Ne járass magad után.«

Hej Gyuriczám, Gyuriczám,
Szeretsz-e még igazán?
Azt akarom, szeress ám,
Kedves édes Gyuriczám!

»Ha te tudnád amit én,
Jaj, de beteg vagyok én!
Mig tégedet látlak én,
Érted élek, halok én.«

- Jaj, te szegény beteges,
Mikor léssz egészséges?
Csak hozzám légy hűséges,
A te bajod be édes.

Ugyis bajom elég nagy,
Többet ahhoz már ne adj,
Szép Katiczám, el ne hagyj!
Ugy-e bár az enyim vagy?

Nem szeretek senkit is,
De még csak egy kicsinyt is.
Ha mindjárt megfizet is,
Te kívüled senkit is.

IX. HARAG.

DE MÁR ANNAK VÉGE VAN.

Szakajtottam rózsát, fehérét -
Tartottam szeretőt, kevélyet;
De már annak vége, vége van,
Már mi köztünk, rózsám, harag van.

Szakajtottam rózsát, pirosat -
Tartottam szeretőt, csinosat;
De már annak vége, vége van,
Már mi köztünk, rózsám, harag van.

Szakajtottam rózsát, teljeset -
Tartottam szeretőt, kedveset;
De már annak vége, vége van,
Mert te érted, rózsám, harag van.

A KEDVES HARAGSZIK.

Azt tudtam én: míg a világ,
Mindig ég a gyertyavilág;
De már látom, hogy elalszik,
Kedves rózsám rám haragszik.

Mit tehetek már én arról,
Hogy az ég borúl amarról.
Fekete föld, nyilj két felé,
Bánatimat zárom belé.

Mit tehetek már én arról,
Hogy a nap borúl alulról.
Napok, holdak elborúlnak,
Víg napjaim mind elmúlnak.

Kedves rózsám, ha elhagytál,
A beszéddel alább hagyjál.
A nyelvedet zabolázd meg,
Engem, rózsám, ne gyalázz meg.

NE HARAGUDJ!

Ez a szemem, ez az egyik,
Jobban kacsint, mint a másik.

Ne haragudj, édes,
Ne haragudj, kedves,
Édes galambocskám!

Ez a karom, ez az egyik,
Jobban ölel, mint a másik.

Ne haragudj, édes,
Ne haragudj, kedves,
Édes, kedves galambocskám!

ZAVAROS FOLYÓ, HARAGOS SZERETŐ.

Zavaros a Nyárád,
Nem akar megszállni -
Haragszik a rózsám,
Mert nem akar szólni.

Majd megszáll a Nyárád,
Fenékig lesz tiszta -
Ha megbékélsz, rózsám,
Ismét gyere vissza.

HEJ, RÓZSA, RÓZSA!

Erdő, erdő, oh be szép zöld erdő!
Közepében két szál gyenge vessző;
Gulya, ménes legel benne,
Barna rózsám az őrzője.
Hej rózsza, rózsza,
Rózsza, barna rózsza!

Kaszás csillag jár ott fenn az égen, -
Nem házasodom meg én a télen;
Mégvár engem az a rózsza,
Ki két orcámat csókolja,
Hej rózsza, rózsza,
Rózsza, barna rózsza!

Ugyan rózsám, mit vétettem neked,
Hogy úgy megszomorítod szívemet?
Sírok bús gerlicze módra,
Nem felelek minden szódra.
Hej rózsza, rózsza,
Rózsza, barna rózsza!

A LEGHIVEBB SZERETŐ.

Könnyű apró halat fogni,
Nehéz szálkájával enni;
Könnyű szeretőt találni -
De nehéz azt megtartani.

Elment a nap borulatba,
Felöltözött szívem gyászba;
Én vagyok az igaz árva,
Ki párjától el van zárva.

Ne vess ki engem szívedből,
Kedves babám szerelmedből;
Ha szívem szívedbe zárod,
Én leszek leghivebb párod.

SZŐLŐ ÉS ALMA.

Házam előtt bajor töke,
Bajor szőlő terem rajta,
Bajor szőlő jaj de édes -
Kis angyalom jaj, de ékes!

Házam előtt egy almafa,
Piros alma terem rajta,
Kivül piros, belül férges, -
Kis angyalom jaj, de mérges!

A KEDVES ANYJÁNAK ÁTKA

Istenem, Istenem,
Vajjon mi lelt engem?
A szeretőm anyja
Átkozott meg engem.

Bár ha megátkozott,
Oh az mind csak semmi,
Csak rózsámat hagyja
Nekem csókolgatni.

Tudom, akkor leszen
Nekem víg életem,
Ha őt ölelheti
Gyenge fejű kezem.

A KEDVES ANYJA.

Haragszik a rózsám anyja,
Hogy én hozzám jár a fia,
Ha haragszik, tegyen róla,
Vessen békót a lábára.

Vessen békót a lábára,
Pányvázza ki mályvafára,
Pányvázza ki a mályvára,
Viola szín pántlikára;
Engem hívjon istrázsára,
Ott is én leszek a párja!

SZEM ÉS SZÍV.

Be haragszom a szememre,
Mért kacsingat a legényre,
De még jobban a szívemre,
Miért vágyik szerelemre.

De haragszom a szemedre,
Minek kacsint a szemembe,
De még jobban a szívedre,
Minek gerjeszt szerelemre!

X. HÜTLENSÉG.

PÁRATLAN GERLICZE.

Sáros ez az utca,
Melyben szoktam járni;
Páratlan gerlicze
Szokott hozzám járni.

Ha isten engedi:
Párja leszek neki,
Ha párja nem leszek,
Szeretője leszek.

Isten megengedte,
Egy karvaly elvitte,
Verje meg az Isten,
A ki elszerette!

UGRÓ-PRÓBA.

Falu végén keskeny gát,
Barna kis lány ugord át.
De te, szőke, ne próbáld,
Mert elreped a szoknyád.

Vékony deszkakerítés,
Jaj be karcsu teremtés!
Mihelyt őtet megláttam,
Mindjárt magamnak szántam.

Jaj be sáros ez az út -
Volt szeretőm, de rám únt.
Hej, be csillagos az ég -
Majd eszedbe jutok még.

FEKETE VÁROSBAN...

Fekete városban fehér torony látszik -
Az én kis angyalom más ölében játszik;
Verje meg az isten, veretlen se hagyja,
Ki a más jószágát magához ragadja.

Fehér falu fölé fekete gyász borul -
Az én kis angyalom más ölébe szorul;
Verje meg az isten, veretlen se hagyja,
Ki a más rózsáját magához ragadja!

HAMIS MINDENED.

Hamis a szemed,
Hamis a szíved,
Hamis te néked
Minden csepp véred.

Jusson eszedbe,
Ki volt kedvedbe!
Lám én is voltam
A te szívedbe.

A KUTNÁL.

Barna pej paripa,
Selyem kantár rajta,
Ott a kútnál rózsám
A lovát itatja.

Nem lovát itatja,
Magát fitogtatja,
Két piros orcáját
Mással csókoltatja.

HADD SÜSSE A NAP.

Felsütött a nap sugára
Szép szeretőm ablakára,
Kikönyökölt két karjára,
Most is hí, hogy menjek arra.

De hogy megcsalt a hitetlen,
Lett irántam érzéketlen,
Nem megyek többet hozzája,
Hadd süssön a nap reája.

A HERVADT RÓZSA.

Ha nem voltál igaz hozzám,
Miért csókoltad meg az orcám?
Hagytál volna békét rózsám,
Ne szóltál volna hozzám.

Én vagyok az, a ki voltam,
Szegefű között rózsá voltam,
De rossz kertészre akadtam,
Keze alatt elhervadtam.

Én vagyok az a gerlicze,
Ki a párját elvesztette,
Egy vad galamb elkergette,
Szerelmünket irigylette.

A CSALFA VIRÁG.

Olyan beteg vagyok,
Hogy csak alig vagyok,
Ha téged nem látlak:
Szörnyű halált halok.

Semmi csontom nem fáj,
Csak a szívem vérzik;
Hogy én beteg volnék,
Az sem azért vérzik.

Hanem azért vérzik:
Elhagyott szép virág,
De nem az a virág,
Ki a kertbe virág.

Hanem az a virág,
Ki az úton sétál,
Lobogós gyolcs ingbe,
Övébe török sál.

SZOMORU HIR.

Szomoru hírt hoztak nekem az estve,
De még szomorubbat a minap estve.
Rózsám írta levelébe:
Nem vesz többet kegyelmébe,
Igazán.

Ritka rózsa, kinek nincsen levele,
Ritka legény, kinek nincs szeretője -
Ritka legény, ki azt tegye,
Akit szeret, hogy elvegye.
Igazán.

VOLT SZERETŐM.

Tisza mellett van egy város, Beregszász -
Volt szeretőm néha ötven, néha száz.
Volt szeretőm, néha száz is,
Jó volna most csak egy pár is, ihaja!

Erdélyország fővárosa Kolosvár -
Volt szeretőm, de elhagyott az is már;
Volt szeretőm, de elhagyott,
Irgalmatlan megtagadott, ihaja!

Ritka búza, ritka árpa, ritka rozs,
Ritka legény, ritka leány takaros.
Ritka leány, ki megállja,
Hogy a legényt meg ne szánja, ihaja!

LÁTOD-E AMODA...

Látod-e amoda
Azt a száraz nyárfát?
Mikor az kizöldül,
Akkor jövök hozzád. -

Istenem, teremtem,
Zöldül már az én fám;
Még se jön én hozzá
Az én kedves rózsám.

AZ ÁLNOK.

Ez az utcza a malomig de széles,
Ebben lakik az én babám, de kényes.

Piros selyem fodros kötő előttte,
Esztenedeje, hogy nem néztem szemébe.

Szeretetét félbe akarja hagyni,
Jaj, de álnok, hogy nem sajnál megcsalni.

A MEGCSALT SZIV.

Kedves babám, ha azt tudnád, amit én,
Jaj, de igaz szívű leány vagyok én!
Álnoksággal megcsaltad a szívemet,
A jó isten úgy áldjon meg tégedet!

MÁS KARJÁN.

A fuszujka szára
Fölfutott a fára -
Az én édesemnek
Csókra áll a szája.

Nem bánom, nem bánom,
Csak szívből sajnálom,
Hogy az én édesem
Más karján találom.

A CSAPODÁR.

Elmentem én a szőlőbe,
Ráhágtam a venyigére;
Venyigéről venyigére -
Fáj a szívem a szőkére.

Elmentem én a tanyára,
Ráhágtam a tökindára;
Tökindáról tökindára -
Fáj a szívem a barnára.

Onnan mentem a csárdába,
Barna babám látására;
S míg a barnát ölelgettem,
A szőkét elfelejtettem.

A HITSZEGŐ.

Csodálkozom drága kincsem, dolgozom:
Mással estél szerelembe, jól tudom.
Csókjaimat pazarlottam ajkadra,
Karjaimat kulcsolgattam nyakadra.
Bizonyítád az egekkel hűséged,
De egy látás hitszegővé tett téged.

ÁTALMENTEM...

Átalmentem szentiványi kőhídon,
Zöld pántlika lobog a kalapomon,
Zöld pántlika veri a kalapomat -
Más öleli a kedves galambomat.

MÁS KARJÁN.

Végig mentem egy asszonynak az udvarán,
Véletlenül bétékinték az ablakán.
Szeretőmet láttam,
Más karján találtam,
Verje meg az isten, jaj be megutáltam!

Azt gondoltam, hogy ő nekem hív szeretőm,
Hát pedig csak alattomos hitegetőm.
Nem hiszek szavának,
Maradjon magának,
Hamis teste, lelke szőkének, barnának.

HAMIS LEÁNY.

Maros vize partján állok,
A rózsámtól most megválok.
Nem szeretem, nem szeretem,
Hamis leány, nem kell nekem.

Ha én vagyok is mellette,
Más legényen jár a szeme:
Az egyiket bolondítja,
A másikat kikaczagja.

MÉRT VAGY OLYAN SZOMORÚ?

Árvacsalán-koszorú,
Mért vagy olyan szomorú?
Azért vagyok szomorú,
Mert elhagyott egy ifjú.

ABLAKOMBAN...

Ablakomban kinyillott a tulipán,
Rászállott a sárga lábú kis madár,
Sárga lábú kis madár is azt mondja,
Hogy nem voltál hű szeretőm de soha.

Ablakomban kinyillott a nefelejts, -
Kis angyalom, nem hittem, hogy elfelejts;
Lám én téged nem felejtlek el soha,
Míg siromat be nem lepi a moha.

Ablakomban kinyillott az ibolya,
Én vagyok annak a leszakasztója;
Én vagyok ám, én vagyok ám, én bizony,
Akit megcsalt az a szőke szép asszony.

SZABAD LESZEK.

Nem szeretek én már ezután,
Megcsalt szőke, megcsalt barna lány,
Esküszöm a magas egekre,
Szabad leszek, szabad, örökre!

Eszem azt a barna szemedet,
Ne csalogass vele engemet,
Csalfa szemed, csalfa szíved is,
Csalfa vagy te, rózsám, magad is!

UGARLEVÉL, EPERLEVÉL.

Három levele vagyok az ugarnak,
Három szeretője van az uramnak;
Leszakasztom az ugarnak levelét:
Elhagyja az uram a szeretejét.

Három levele vagyok az epernek,
Három szeretője van egy legénynek,
Három közül legkedvesebb a barna:
Homlokára bodorodik a haja.

NEM LESZ MINDÉG IGY.

Magas a torony teteje -
Bárányomnak nincs mezeje,
Bárányomnak zöld mező kell,
Magamnak szép szerető kell.

Azt gondolod, mindig így lesz,
Hogy szeretőm sohasem lesz?
Dehogyan nem lesz, de bizony lesz,
Nálad, rózsám, különb is lesz.

HAGYMA, HAGYMA...

Hagyma, hagyma, vörös hagyma -
No de nem bánom!
Mért nem eszed a szememet,
Hadd sirassam kedvesemet -
No de nem bánom!

HAMIS LEÁNY CSÓKJA.

Hova visz ez az út, hova megyek rajta?
Eltalállok rajta a babám házára?

Eltaláltam rajta a babám házára,
Csak ne tekintettem volna udvarába.

Átkozott legyen a hamis leány csókja,
Ott ült más fiával a pitarajtóba.

INKÁBB A MESTER.

Itt a kocsi, el kell menni,
Nem is tudok szólani.
Csak az nehéz a szívemnek,
Hogy tőled meg kell válni.
Vágyik szívem szívedre
Gyöngé gyermek létemre.
Lehajtanám bús fejemet
Fehér hattyúmelledre.

Egy kis kórót kaszáltattam,
Úgy megforrott, úgy, úgy, úgy.
Egy kis tejet forraltattam,
Úgy megforrott, úgy, úgy, úgy.
Pap fogja kezemet,
Úgy szégyenlem, úgy, úgy, úgy.
Mester mondja: hozzá menjek,
Úgy akarom, úgy, úgy, úgy.

XI. KESERGŐ SZERELEM.

ÁRVA VAGYOK.

Árva az a madár,
Kinek párja nincsen;
Én is árva vagyok,
Mert szeretőm nincsen.

Veled rózsám, veled,
Veled voltam egy pár;
De te nálad nélkül
Vagyok árva madár.

Árva vagyok, árva,
Mint mezőben tarló,
Kinek ékességét
Elvette a sarló.

Nekem is elvette
Egy semmirevaló,
Kinek a két szemét
Ássa ki a holló.

Sok helyet bejártam,
Sok szívet próbáltam,
De a magaménak
Párját nem találtam.

Hegyek közt lakásom,
Senkim a világon;
Csendes folyóvíznek
Csak zugását hallom.

A nyári folyóvíz
Télre megaluszik,
De az én bús szívem
Soha meg nem nyugszik.

Noha más rablott el,
Drága kincs, előlem:
Mégis örökre fogsz
Szerettetni tőlem.

AZ ÉG ALATT...

Az ég alatt, a föld színén
Nincsen olyan árva mint én:
Nincsen apám, nincsen anyám,
Nincs ki gondot viseljen rám.

Minden virág virágozik,
Csak az enyém hervadozik.
Hadd hervadjon, hadd száradjon,
Csak az isten el ne hagyjon.

Várda város kies helység,
Benne lakni gyönyörűség;
Akárkinek gyönyörűség,
Csak én nekem keserűség.

Megemésztett engem a bú,
Mint a levágott fát a szű;
Engem ugyan megemésztett
A titkon való szeretet.

Jó szeretni, de titkosan,
Nem mindenkor világosan;
Aki szeret világosan,
Megszenvedí nyilvánosan.

Akit a szerelem megfog,
Nem kell annak semmi dolog.
Engem a szerelem fogott,
Kell a kutyának a dolog.

Segélj meg, oh én istenem!
Te légy nékem hű vezérem,
Hogy egy társat találhassak,
Kivel holtig maradhassak.

A RÓZSA BÚJA.

Hervad az a rózsza,
Kinek töve nincsen:
Elhervadok én is,
Mert szeretőm nincsen.

Hervadj rózsám, hervadj,
Már az enyém nem vagy;
Míg az enyém voltál,
Piros rózsza voltál.

Piros rózsza voltam,
De már elhervadtam;
Sűrű könyeimmel
Orczámat kimostam.

Jobb lett volna nékem
Világra se lennem
Mintsem ily kinokat
Kelletik szenvednem.

Ver a hideg eső,
A szokmányom ázik,
Esik a hideg hó,
A lábam is fázik.

Elmehetek már én
Alá s fel az utcán;
Nem mondják már nékem:
Gyere be, violám!

Gyere be violám,
Csókold meg az orcám,
Én is megcsókolom
Százszor egymásután.

AZ ÁRVA.

Árva vagyok, mint gerlicze,
Mint akinek nincs senkije.
Árva vagyok apa nélkül,
De még inkább anya nélkül.

Apám sincsen, anyám sincsen,
Egy igaz barátom sincsen;
Nincsen senkim, ki szeressen,
Csak a rózsám s a jó Isten.

Az ég alatt s a föld színén,
Egy sincs olyan árva mint én;
Sírat engem a madár is,
Érttem lehajlik az ág is.

Jaj Istenem, aki árva,
Még a szél is inkább járja.
Én Istenem, árva vagyok,
Szélfuvatlan nem maradok.

Nincsen senki, ki szeressen,
Csak a rózsám s a jó Isten.
Én is árva, te is árva,
Bújjunk egymás árnyékába.

A BÁNAT ÖL.

Azt gondolod, kedves rózsám, megcsaltál,
Engem pedig meg se szomorítottál;
Megcsaltad te, kedves rózsám, magadat,
Mert én nálam nem találsz igazabbat.

Az élőfa soha sincs virág nélkül -
Az én szívem soha sincs bánat nélkül;
Az élőfát nagy szél éri, kitöri:
Én szívemet bánat éri, megöli.

ROSSZ VÁLASZTÁS.

Jaj de bánom egy dolgomat,
Hogy így megcsaltam magamat.
Virágok közt rózsá voltam,
Választani még se tudtam.

Választottam, de nem tetszik,
Most is a korcsmában iszik,
Érte mennék, de már késő,
Esik előttem az eső.

Én is voltam hajdanába
Virágok közt majorána,
Olyan kertészre találtam,
Nem öntözött, elhervadtam.

A DAL FORRÁSA.

A szőregi utcza
Kövel van kirakva,
Az én kedves rózsám
Sírva sétál rajta.

Csizma-kopogása
A szobámba hallik,
Keserves sírása
A szívemre hajlik.

Dallok rózsám, dallok,
De nem azért dallok:
Hogy jó kedvem volna,
Vagy bort ittam volna;

Hanem azért dallok:
Tőled elmaradok,
Bú szállott szívemre,
Bánat a fejemre.

A MEGÉRET BÁNAT.

Meg kell a buzának érni,
Mert mindennap verő éri;
Meg kell arczomnak hervadni,
Mert mindennap bánat éri.

Hogyha megérik a búza,
Szegény ember learatja;
Megért szívem búbánatja,
A halál lekaszálhatja.

AZT GONDOLOD...

Volt három szál rozmaringom,
Elvesztettem, jaj de bánom,
Szeretőmet de sajnálom,
Mikor más ölében látom.

Azt gondolod, nem is nehéz,
Mikor téged ölel más kéz?
Könnyes szemem távolról néz,
Hidd el rózsám, nagyon nehéz!

Bolondság volt nádhoz bízni,
Mely fel szokott szépen nőni,
De mihelyt szél kezdi fujni,
Mindenfelé kezd hajolni.

Én is bíztam egy nádszálhoz,
Mely elhagyott, hajlott máshoz,
Kiért immár halálomhoz,
Közel vagyok végórámhoz.

Azt gondolod, hogy én bánom,
Hogy te tőled el kell válnom;
Én előttem az csak álom,
Édes levendulaszálom.

Azt gondolod mindig így lesz,
Hogy szeretőm soha se lesz?
Dehogyan nem lesz, de bizony lesz,
Nálad, rózsám, hívebb is lesz.

HA MEGHALOK...

Ha fölmegek ama hegytetőre,
Megásatom síromat előre,
Majd meglátom, ki jön el siratni,
Ki fog rózsabokrot rá ültetni.

Ha meghalok, tudom: eltemetnek,
Azt is tudom, hamar elfelednek;
Feliratom keresztem fájára:
Itt nyugszik egy szerencsétlen árva.

ESTE.

Tisza közepibe fúj a szél,
Lenyugodott a nap, majd fölkel;
De én nekem mindig este lesz,
Míg a babám helyett más nem lesz.

KOMÁROMBAN ÉG A GYERTYA.

Komáromban ég a gyertya,
Barna legény gyújtogatja,
Hol eloltja, hol meggyújtja,
Bús szívemet szomorítja.

Lefoly a víz a lejtőre, -
Ne tarts szeretőt előre;
Ugy sem vesz el jövődre,
Sem azután esztendőre!

HEJ KORCSMÁROS!

Hej, korcsmáros, hozz egy itcze bort,
Hadd mossa le torkomról a port,
Hadd mossa le a bánatot szívemről,
Feledkezzem meg kedves szeretőmről.

ROSSZ FÉRJ MELLETT.

Fejik a fekete kecskét -
Verik a barna menyecskét,
Ha verik is, megérdemli,
Mert az urát nem szereti.

Ki az urát nem szereti,
Annak van most becsületi;
Nekem is van becsületem,
Az enyimet nem szeretem.

Ki az urát nem szereti,
Kopotnyikot főzzön neki,
Adja be azt vacsorára:
Kiteríti virradtára.

Én csak azért nem szeretem
Az uramat, mert félt engem;
Ha szép legénynyel beszélek,
Már azt mondja, rosszúl élek.

Eső után a nap derül,
Az én kedvem is megkerül:
Mihelyt a férjem halva lesz,
Mindjárt egy szép legény elvesz.

KÉSŐ BÁNAT.

Édes anyám mondta nékem,
Minek a szerető nékem?
De én arra nem hajtottam,
Titkon szeretőt tartottam.

Édes anyám sok szép szava!
Kire nem hajtottam soha;
Ráhajtanék, de már késő,
Esik előttem az eső.

Édes anyám rózsafája,
Én voltam legszebb rózsája,
De egy álnok leszakasztott,
Két karja közt elhervasztott.

TEMETŐBEN RÓZSA.

Meghalok, meghalok,
Beteg sem leszek én.
Szentmihályi temetőben
Feküdni fogok én.

Temető közepén
Rózsa fog virítani.
Szentmihályi szép legények
Oda járnak szedni.

Szedjétek, szedjétek,
Ti sok szép legények,
Csak ezt a gyöngye galyacskát
Össze ne törjétek.

HÁROM KEDVES.

Szabad a madárnak három ágra szállni,
Szabad a legénynek három lányhoz járni.

Az egyikhez elmegy, a másikhoz sétál,
Harmadiknak mondja, hogy sehová sem jár.

Nincsen a világon nagyobb nyomorúság:
Ki megházasodik s nem szereti egymást.

Könnyebb a tevének tű fokán átburjánzni,
Mint szerelem nélkül párnán aludni.

HALÁLVÁGY.

Anyám, anyám, kedves anyám,
Kedves fölnevelő dajkám,
Bárcsak engem kis koromba
Zártál volna koporsómba!

ROSSZAT JÓVAL.

Átalusztam én a Marost
S meg nem merültem,
Ficzkándoztam benn a vízbe
S partra kiültem.

De én nem vagyok az első,
Kit vízre vittél,
Se nem én vagyok utolsó,
Kivel így tettél.

Hanem én vagyok az, aki
Holtig minden jót
Kivánok neked, galambom,
Bár szíved rossz volt!

AZ ELSZALASZTOTT SZERELEM.

Szerelem, szerelem, átkozott gyötirelem,
Mért nem virágoztál minden fa tetején?

Minden fa tetején, diófa levelén,
Hadd szakasztott volna minden szegény legény.

Lám én szakasztottam, de elszalasztottam,
Utána futottam, de el nem foghattam!

A KEDVES OSTORA.

Van szeretőm, János nevű,
Van szép ökre, Daru nevű.
Selyem neki az ostora,
Zöld pántlika a csapója.
Kapum előtt csattogatja,
S szegény szívem hasogatja.

SÁRGA - PIROS.

Azért hogy én ilyen sárga vagyok,
Ne hidd rózsám, hogy én beteg vagyok;
Medsárgított engem a szerelem:
Nálad nélkül mit ér az életem!

Azért hogy én ilyen piros vagyok,
Ne hidd rózsám, hogy én füstve vagyok.
Nem kell nekem senki patikája,
Nem vagyok senki megúnt babája!

VOLTAM ÉN MÁR PIROS IS...

Voltam én már piros is,
Ha most sárga vagyok is:
De megölt a szerelem,
Nincs annál engedelem.

BOLDOGTALAN SORS.

Boldogtalan az én sorsom,
Rózsafa lesz a koporsóm,
Nem hittem, hogy valahára
Legyek babám unalmára.

Nekem a legtisztább estve
Fekete színre van festve;
Komor felettem az ég is,
Elhagyott a reménység is.

POGÁNY KEDVES KARJÁN.

Anyám, anyám, édes dajkám,
Édes felnevelő dajkám!
Születésemnek örültél,
Pogány karokra neveltél.

Virágzik már a cseresznye,
Édes annak a gyümölcse;
De az én szívem szerelme,
Keserű ennek gyötrelme.

Senki magát ne biztassa,
Míg madarát meg nem fogja,
Ha madarát megfoghatja,
Magát is úgy biztathatja.

ROSSZ EMBERREL.

Magas hegyről foly a patak -
Oh be rossz legénynek adtak!
Ha én attól megválhatnám,
A legényt megválogatnám.

Megválogatnám a legényt,
Mint a vásáron az edényt:
Az edénynek a mázassát,
A legénynek a szálassát.

A KESZKENŐ.

Nincs már nékem szeretőm,
Csak egy veres keszkenőm;
Gondolom a szeretőm,
Csókolom a keszkenőm.

KÖNNYESŐ.

Sem eső nem esik,
Sem felhő nem látszik,
Mégis az én bundám
Két oldalról ázik.

De hogy is ne áznék,
Mikor mindég sirok,
Bánátim árjával
Már többé nem birok.

Sír az egyik szemem,
A másik könnyezik.
Sírjon mind a kettő,
Mint a sebes eső.

Lehajtom fejemet
Rózsám a válladra,
Hullatom könnyemet
Hószinű nyakadra.

ZAVAROS HELYZET.

Zavaros a Duna, nincs tisztogatója, -
Szomorú a szívem, nincs vigasztalója.
Zavaros Dunának lesz tisztogatója,
Szomorú szívemnek lesz vigasztalója.

VÉGE VAN.

Tudod rózsám, tudhatod is,
Jó voltam én, de hamis is;
Megcsaltam én ezeret is,
Megcsallak, rózsám, téged is.

Annyi nekem az irígyem,
Mint a fűszál a mezőben;
Csipkebokor a szállásom,
Nincs Kaposon maradásom.

Szerettelek, azt megvallom,
De már annak vége vagyon,
Vége vagyon szerelmünknek:
Betelt kedve irigyünknek.

Szóltak, ha veled beszéltem
Irigyeltek, ha rád néztem,
Irigyeljék már, nem bánom,
Szerettelek, holtig bánom.

Szólt a világ, nem hajtok rá,
Szidott anyád, ne szidjon már,
De sokat szidott hiába,
Szálljon az a vén nyakába!

EGY IS ELÉG BÚ.

Kék a kötőm kerületi,
Barna legény kerülgeti,
De hiába kerülgeti,
Nem adnak már engem neki.

A ki szeret, az mindig fél,
Reszket, mint a nyárfalevél,
Búval fekszik, bánattal kél,
Nyugodalmat soha sem lél.

Ásd ki holló, azt a szemet,
A mely ötöt-hatot szeret,
Lám én csak egyet szeretek,
Mégis eleget szenvedek.

GYÁSZ A KEDVESÉRT.

A fekete csóka
Gyászt visel magáért, -
Én is gyászt viselek
Barna galambomért.

Délig feketébe,
Délután fehérbe,
Suta főkötőbe,
Sárga czipellőbe.

A MENYASSZONYI KOSZORU.

Megkötötték nekem a koszorút,
Tisztán tiszta fehér liliomból,
Tisztán tiszta csukros violából,
Tisztán tiszta bécsi majoránból.
Ága-boga hajolt a vállamra,
Kebelemre zöld leveles lombja,
Bús szívemre szállott víg illatja,
Sok víg napom fordult siralomra.

ÁNGYOM, ÁNGYOM.

Ángyom, ángyom, édes ángyom,
Mért szeret kend olyan nagyon?

Ha szeret kend, titkolja kend,
Ki ne világosítsa kend.

Jó szeretni, de titkosan,
Nem mindenkor világosan.

A ki világosan szeret,
Megirigylük az emberek.

SOK AZ IRIGY.

Engem hívnak szerelmesnek,
Engem minden estve lesnek.
Egész falu rólam beszél,
De azt csak elfújja a szél.

Ugy ég a tűz, ha tesznek rá,
Szól a világ, mit hajtok rá?
Ha hajtánék irigyemre,
Megölne a világ nyelve.

Ne hajts a mende-mondára,
Ülj a térdem kalácsára.
Átöllelek két kezemmel,
Hadd nézze más irigy szemmel.

Annyi nekem az irigyem,
Mint a réten fűszál terem;
Hol fölvesznek, hol letesznek,
Az irigyek majd megesznek.

A világnak irigyei
El akarnak emészteni,
El akarnak emészteni,
De az Isten nem engedi.

Annyit hajtok a szavára,
Mint kötényem madzagára,
Még arra is többet hajtok,
Ha leszakad, újat varrok.

IRIGYEIM.

Irigyeim annyin vannak,
Mint a kutya, úgy ugatnak.
Hagyok nekik jó napokat:
Hadd ugassák ki magokat!

AZ IRIGYEK MÜVE.

Hozzám is most kezde
Egy kis madár járni,
Virágos kertembe
Fészket kezde rakni.

Azt is az irígyek
Észre kezdék venni,
Az ő gyenge fészket
Széjjel kezdék hányni.

Írígym, írígym,
Gonosz akaróim,
Mért nem hagytok békét,
Kik egymást szeretik!

Hervadt az a rózsa,
Melynek színe nincsen,
Bágyadt az a madár,
Melynek társa nincsen.

Én is bágyadt vagyok,
A társam elhagya,
Csak az Isten tudja,
Meg se kapom soha.

MEGINT AZ IRIGY.

A fűzfa is lehajtotta levelit,
Hogy az eső ki ne mossza a tövit;
Én is búnak hajtottam a fejemet,
Elszólta az irígy a szeretőmet.

A CSILLAGOK...

A csillagok feketébe öltöznek -
Az irigyek mindig rólam beszélnek;
Akármerre fordítom bús fejemet,
Jótevőim, szánakozóm nincsenek.
Fagyalfának zöld az ága, levele -
Ragadjon le az irigyeim nyelve.

NE SZERESS...

Ne szeress, ne szeress,
Tudod, hogy nem kellesz,
Eltelt az az idő,
Mikor voltál kedves.

Te tettél fogadást
Én előttem, nem más,
Hogy te rajtam kívül
Soha sem szeretsz mást.

De te hamis voltál,
Engemet elhagytál,
Egy-két hamis csókért
Máshoz folyamodtál.

VÉGIGMEGYEK A TEMETŐN...

Végigmegyek a temetőn,
Eszembe jut a szeretőm,
De mi haszna jut eszembe,
Ha már el vagyon temetve.

Nézek végig temetőben,
Sírok sirja tetejében,
Itt fekszik egy hív szerető, -
Boldogítson a teremő.

ÖSMERETLEN TÁRS.

Ehol jön az este,
Hogy kell lefeküdni;
Ösmeretlen társat,
Hogy kell megölelni?

Mikor ölelgetném,
Fájnak a karjaim;
Mikor csókolgatnám,
Hullnak a könnyeim.

TISZA-DUNA KÖZBEN...

Tisza-Duna közben
Récze van a vízben;
Gyere, rózsám, ketten,
Fogjuk ki belőle.

Páratlan gilicze
Fogott hozzám jární;
Isten megengedi,
Párja fogok lenni.

Isten megengedte;
Rossz ember elvitte.
Verje meg az Isten,
A ki irígylette!

A TORONYNAK...

A toronynak mind a négy sarka bádog -
Körülfogta a szívemet a bánat,
Olyan bánat fogta meg a szívemet,
Kiről még az édes anyám se tehet.

TILALOM.

Micsoda láрма ez
Ama zöld erdőbe?
Talán a galambom
Lovat lop belőle?

Csörög a békója
Be vagyon már hajtva,
Főbíró udvarán
Szól a csengő rajta.

Kössétek, vígyétek,
Hadd fizessen érte:
Mert a piros hajnal
Tilalomban érte.

Tilalom, tilalom,
A mérei malom,
Nékem is tilalom,
A kedves angyalom.

Mert nem csókolhatom,
A mikor akarom.

A TE ÉDES ANYÁD...

A te édes anyád megátkozott engem,
Hogy a fekete föld borítson be engem.

Ne átkozzon engem, nem vagyok én oka,
Mert én az ő lányát nem szerettem soha.

LASSAN, LASSAN, ÉDES LOVAM...

Lassan, lassan, édes lovam, ne nagyon!
Meg talállok betegedni az úton,
Nincsen nékem, ki gondomat viselje,
Este-reggel az ágyomat megvesse.

Szentmártonban végig menni nem merek,
Mert azt mondják, hogy szeretőt keresek.
Kéket nyilik a viola, nem sárgát -
Az én babám mással éli világát.

Mi az oka, hogy a Tisza befagyott, -
Hogy engemet az én babám elhagyott?
Szokása a Tiszának a befagyás,
A leánynak a szerető-elhagyás.

HA SZERETŐM VOLNA...

Nincsen kedvem, nincsen
Mert szeretőm nincsen;
Ha szeretőm volna,
Kedvem is úgy volna.

Nincsen kedvem, nincsen
E világhoz való;
Mert szeretőm nincsen,
Kedvem szerint való.

Ha szeretőm volna,
Kedvem szerint való:
Kedvem is úgy volna,
E világhoz való.

TERHES FELHŐ...

Terhes felhő beborítja az eget -
Eltiltották tőlem a szeretőmet.
Bárcsak addig el ne tiltották volna,
Míg az Isten másikat rendelt volna!

MONDTAM, ANYÁM!

Mondtam, anyám, házasíts meg,
De azt mondtad, hogy ráérek.
Elvitték a szeretőmet,
Verje meg az isten őket!

Ki elvitte, éljen vele,
Csak előttem ne ölelje.
Mert ha előttem öleli,
Kész a szívem megrepedni.

KINEK VAN BAJA?

Nincsen annak semmi baja,
Ki szeretni nem tud soha.
De van annak nagy bánatja,
Ki babáját nem láthatja.

ELÉG VOLT A SIRÁSBÓL.

Sírtam én már eleget,
De nem sírok már többet,
Ugy is tudom, kis angyalom,
Hogy nem leszek a tied.

FEKETE KÖKÉNYNEK...

Fekete kökénynek
Fehér a virága -
Az én angyalomnak
Dombon van a háza.

Bár dombon ne volna,
Hogy ne látnék oda!
Szomorú szívemnek
Talán könnyebb volna.

SZABADSÁG REMÉNYE.

Szentes felől száll egy páva magába,
Nem száll az a páva erre hiába.

A pávának három tolla aranyos -
Nem vagyok én a babámmal szabados.

Lesz még idő, lesz még idő, de nem most,
Leszek én még a babámmal szabados.

A KEDVEST VÁRÓ.

Elment az én babám, itt hagyott engemet,
Elvitte magával minden víg kedvemet.

Alá foly a Tisza, nem foly többet vissza -
Elment az én babám, nem jön többet vissza.

A fecske is elmegy, de tavaszra megjön,
De az én galambom akkor is csak nem jön.

Ha tavaszra nem jön, tán megjön nyárára,
Ha akkorra, sem jön, koporsóm zártára!

MI HASZNA...

Gyolcs ingem, gyolcs gatyám mi haszna nekem már,
Ha a szívem belül fekete gyászban jár.

Nem megyek el már a kapud előtt többet,
Nem látom, akinél nem szült anya szebbet.

Nem mondják már nekem: gyere be violám,
Gyere be violám, csókold meg az orcám.

Én is megcsókolom vasárnap délután,
Vasárnap délután, kétszer egymás után.

Kínra születtem én, búra nevelkedtem,
Beborúlt örökre az ég is felettem.

AZ ELVESZETT ROZMARING.

Volt nekem egy rozmaringom,
Elvesztettem, jaj be bánom!
Örül az, aki meglelte,
De én holtig sírok érte.

Sír a kis lány a kocsiba,
Mikor viszik más faluba.
Sírhat ő is, mert van miért,
Az ő szülötte földeért.

NEM JÖTTEM VOLNA ÉN IDE...

Nem jöttem volna én ide,
Csalogattak engem ide;
Szőke kis lány szemöldöke
Csalogatott engem ide;
Bár ne csalogatott volna,
Szegény szívem nem gyászolna!

Most megyek ki a városból,
Nézz ki rózsám, ablakodból,
Nézz utánam keservesen,
Vagy látsz többé, vagy sohasem.
Ha nem látsz is, nekem hidd el,
Én soha nem felejtlek el.

Megátkoztam azt a szemet,
Amely egynél többet szeret,
Ki mindennek azt jelenti,
Hogy csupán csak őt szereti,
Lám én csak egyet szerettem,
Még is eleget szenvedtem.

VÉGE A NYUGALOMNAK.

Én csak hírül hallom keseredett szívvel,
Hogy az én édesem mással játszadozik.
Ékesen, kegyesen ölelgeti nyakát,
Kláris ajakával csókolgatja ajkát.
Oda sem mehetek, nem is izenhetek,
Arról azt gondolja, hogy én mást szeretek.
De ha azt gondolja, hamisan gondolja,
Hamis gondolatja el is kárhoztatja.
Csendesen folyó víz télben megaluszik,
De az én bús szívem soha meg nem nyugszik.

MEGIZENTEM.

Megizentem az édes anyámnak,
Készítse el az én gyöngy ruhámat,
Piros czipőt fekete sarokra,
Fehér szoknyát hat felhajtásosra.

Megizentem az édes anyámnak
Készítse el az én bokrétámat,
Két szélire szálas rozmaringot,
Közepibe bokros búbánatot.

A BOR VIGASZTAL.

Szolnok alatt folyik el a Tisza -
Engem rózsám, ne várj többé vissza,
Vagy a Tisza, vagy pedig a Duna
Temet még el éretted valaha.

Nem kell nékem se mulatság, se bál,
Ott mulatok, hol jár a tölt pohár,
Iszom, iszom az egészségedért,
De nem azért, hogy engem szeressél.

ANYA ÉS KEDVES.

Verd meg isten, verd meg
Szeretőmnek anyját,
Miért tiltá el tőlem
Az ő kedves fiát.

Ha neki fia volt
Nekem szeretőm volt,
Ha neki édes volt;
Nekem édesebb volt.

TÖVIS KÖZÖTT.

Jaj de nehéz a szerelmet viselni,
Tövis közül a violát kisedni.
Olyan irigy az a tövis, majd megszúr -
Körülvette a szívemet a nagy bú.

ÁTOK A HÜTLENRE.

Tavaszi szél utat szárazst,
Minden állat társat választ,
Hát én vajjon kit válasszak?
Szívet szívért kinek adjak?

Bolyog elmém mint a felhő,
Hull a könnyem, mint az eső,
Ki ölembe, ki a földre,
Ki kesergő kebelembe.

Árkot mosott két orcámra,
Mint a zápor az utcára;
Én istenem, rontsd meg, verd meg,
Aki miatt gyászt viselek!

MINDIG MÁS.

Én ültettem a rózsafát,
Más szedi le a bimbóját.
Én szerettem egy szép barnát,
Más éli vele világát.

Én ültettem az almafát,
Más szedi le az almáját,
Én szerettem meg egy kis lányt,
Más éli vele világát.

Én vettem a tiszta buzát,
Más eszi meg a pogácsát;
Ha kimegyek a mezőre,
Más fekszik a lepedőre.

Meg kell a búzának érni,
Mert a nap erősen éri -
Meg kell fejmemnek őszülni,
Mert szüntelen a bú öli.

A HID.

Az atádi hegy alatt
Felszedték a hidakat:
Én előttem nem szedik,
Mert nem szeretek senkit.

A PAJTÁS MIATT.

Soha sem cselekszem,
Amit cselekedtem,
Hogy a jó pajtásom
A rózsámhoz vigyem.

Ők ott ölelkeztek,
Én távolról néztem
Megütött a bánat,
Azzal visszatértem.

HA TUDNÁM, KI LESZ.

A pünkösdi rózsza
Kihajtott az útra:
Jere be, violám,
Szakaszsz egyet róla.

Mert én szakasztottam
El is szalasztottam,
De még szakasztanék
Ha rája találnék.

Ha azt én tudhatnám,
Ki lesz az én babám,
Kedveznék én annak,
Az én galambomnak.

LESZ-E MÉG KEDVEM?

Ősszel szokott a fecske elmenni,
De tavasszal vissza szokott jönni;
Most kezdtem én egy leányt szeretni,
Jaj de sokat kell érte szenvedni!

Most nincs kedvem, elvitte a gólya,
Mert ott jártam, hol nem kellett volna;
Majd lesz kedvem, meghozza a szélvész,
Füred alatt kifogja a révész.

Ez a város de be van kerítve,
Kedvesemet kivitték belőle,
Keskeny az út, nem tud visszajönni, -
A szerelem kezd tőlem elfogyni.

A BÉCSI KENDŐ.

Végigmentem a temetőn,
Elvesztettem bécsi kendőm;
Bécsi kendőt majd csak veszek,
De szeretőt hol keresek?

EZ AZ EDDE...

Ez az Edde szép helyen van,
Közepében a templom van,
Köröskörül arany csipke,
Rászállott egy bús gerlicze.

Ez az Edde szép helyen van,
Köröskörül szőlőhegy van:
Ott terem a bajor büszke,
Oda jár a bús gerlicze.

Ne búsulj te bús gerlicze,
Majd jön néked párod ide!
Nem kell nékem senki párja,
Mert az enyim el van zárva.

INKÁBB A HALÁL, MINT A RABSÁG.

Egerben a fűszál mind bánatnak hajlik,
Az én kedves rózsám rólam gondolkozik:
Rab vagyok, rab vagyok, szabadulást várok,
A jó Isten tudja, mikor szabadulok.

Kívánod-e rózsám szabadulásomat?
Vagy jobban kívánod csendes halálomat?
- Csak azért kívánom csendes halálodat:
Rabsággal töltöd el fiatalságodat.

SZERETEM A KÉK IBOLYÁT...

Szeretem a kék ibolyát:
Özvegy asszony barna fiát.
Ha én aztat nem ölelem,
Gyötör engem a szerelem.

NINCSEN OLYAN LENCSE...

Nincsen olyan lencse, kiben zsizsik nincsen,
Olyan legény sincsen, kiben hiba nincsen.
A csillagos ég,
Jaj de magos ég!
Mondd meg rózsám: szeretsz-e még?

A CZÉDULAHÁZ.

Debreceni czédulaház⁵ -
Földig beborított a gyász.
Sem anyámért, sem apámért,
Csak a kedves galambomért.

BÁNAT A KEDVES UTÁN.

Én istenem, mi az oka:
Körül veres az ég alja?
Bokros bú járja szívemet,
Bánom én az édesemet.

A CSERESZNYE.

Érik, érik a cseresnye,
Bodorodik a levele.
Ki kiborúl, ki beborúl -
Az én szívem csak szomorú!

BÚS SZERETŐ.

Két fa között kisütött a holdvilág -
Olyan vagy te, mint a pipitérvirág:
Fele sárga, fele fehér, fele más -
Megöl engem a nagy keserű sírás.

Nincsen szála a selyem keszkenőmnek,
Nincsen kedve a kedves szeretőmnek;
Veszek olyan keszkenőt, hogy szála lesz:
Tartok olyan szeretőt, hogy kedve lesz.

⁵ Sorozó helyiség.

A FOGOLY MADÁR.

Igazán szeress engemet,
Ne csald ártatlan szívemet;
Az én szívem csalni nem tud,
Igazán szeret, nem hazud.

Várj meg, várj meg, én édesem,
Még megver téged az isten,
Se nem értem, se nem másért,
Csak az igaz szeretetért.

Fogjon is meg az én átkom,
Igaz szívbeli bánatom,
Verjen meg az igazságom,
Utánad való járásom.

Elmentél s nem búcsuztál el,
Megátkozlak, hogy hervadj el;
Gyere vissza, búcsuzzál el,
Átok alatt ne hervadj el.

Olyan bánat a szívemen:
Kétrét hajlott az egeken,
Ha még egyet hajlott volna,
Szívem kettéhasadt volna.

Fáj a szívem kívül-belől,
Bánat szorítja kétfelől,
Fáj a szívem bánatjába,
Mert nem járhat szabadjába.

Mikor szabad madár voltam,
Ahol tetszett: ott sétáltam;
De már fogoly madár vagyok,
Kalitkába búsulhatok.

Én istenem, valahára
Felsüt-e napom sugára?
Felsütött, de nem tisztába,
Jaj, elborult gyász homályba.

XII. VÁLÁS.

A KEDVES UTJA.

A)

Szomorú az idő,
Meg akar változni,
Talán a rózsámtól
Kelletik elválni.

Hogyha én azt tudnám,
Melyik úton még el,
Felszántanám én azt
Aranyos ekével.

Be is vetném én azt
Szemen szedett gyöngygyel,
Be is boronálnám
Sűrű könyeimmal.

B)

Elment az én rózsám
Idegen országra,
Azt izente vissza,
Hogy menjek utána.

Ha én aztat tudnám:
Melyik úton ment el,
Azt én felszántanám
Aranyos ekével.

Azt én be is vetném
Apró szemű gyöngygyel,
Meg is megöntözném
Sűrű könnyeimmal.

Azt én meggyászolnám
Délig feketével,
Délután pediglen
Patyolat fehérrel.

C)

Elment a szeretőm
Idegen országba,
Azt írta levélben:
Menjek el utána.

Nem megyek utána
Idegen országba,
Inkább meggyászolom
Fekete ruhába.

Délig feketében,
Délután fehérben,
Tarka keszkenőben,
Piros czipellőben.

ISTEN GONDOT VISEL.

Találsz, rózsám, találsz,
Szébbet, gazdagabbat;
De soha nem találsz,
Nálam igazabbat.

Azzal ne dicsekedj,
Hogy engem megcsaltál;
Nem én vagyok első,
A kivel így bántál.

Másnak irigylettél,
Magad megvetettél;
Ily szerencsétlenné,
Valld meg, miért tettél?

Te tettél fogadást
Én előttem, nem más,
Hogy soha sem szeretsz
Én kívülöttem mást.

Hamis lelkű voltál,
Engemet megcsaltál,
Egy csókért, kettőért
Máshoz folyamodtál.

Azért én nem sírok,
Ha megvetettél is,
Parancsol az Isten
Szeretőt nekem is.

Záporosó után
Eszterhaj megcsordul -
Talán még idővel
Szived hozzám fordul.

KIS ANGYALOM, HAGYLAZ AZ ISTENRE.

Megüzentem az édes anyámnak:
Gyöngykoszorút kössön a lányának,
Két szélire két szál rozsmaringot,
Közepibe bokros búbánatot.

Kimegyek a temetőm szélére,
Kiasatom siromat előre,
Föltekintek sírva az egekre -
Kis angyalom, hagylak az istenre.

ISTEN FIZESSEN MEG.

Köszönöm édesem,
Hogy eddig szerettél,
A többiek között
Hozzám is eljöttél.

S arról sem tehetek,
Ha már megvetettél,
Nálamnál szebbeket,
Jobbakat kerestél.

Adjon Isten neked
Szebbet, jobbat, mint én,
Kivel a te szived
Sohase nyugodjék.

Sohase nyugodjék,
Örökké bánkódjék,
Mint a tenger habja
Örökké hánykódjék.

A GYŰRŰ.

Én elmenék zöld erdőbe sétálni,
Lefeküdtem árnyékába nyugodni.

Nyugodtomban el találék szunnyadni,
Oda jöve fülemile dalolni.

Oda jöve fülemile kis madár,
Utasodván, hogy engemet ott talál.

Hoza nekem körme között czédulát,
Abba látám szeretőmnek szándékát:

»Amely gyűrűt jegybe adtál, vedd vissza,
Mert annak a kisebb köve nem tiszta.

Ki a gyűrűt neked adta, add vissza,
Ha a gyűrűt elpiszkolta, hadd mossa!«

ELSZAKADT A SZERELEM.

Szerettelek rózsám, eleget,
De már bizony többé nem lehet:
Elszakadt a szerelem láncza,
Nincsen kovács, ki megcsinálja.

Zavaros a Tisza, nem tiszta -
Amely gyűrűt adtam, add vissza!
Visszaadom, rózsám, gyűrűdet,
Köszönöm a szivességedet.

SÁSAT ESZIK AZ ÖKRÖM...

Sásat eszik az ökröm,
Ha jóllakik, bekötöm.
Eje huja, ha jóllakik, bekötöm.

Az ajtóig meg vissza -
A gyűrűmet add vissza!
Eje huja, a gyűrűmet add vissza!

ÉDES FALUM HATÁRA.

Édes falum határa,
Itt hagylak nem sokára;
Itt hagyom a falumat,
Szánom a galambomat.

Oh beh vígan megyek el!
Egy zsák diót viszek el.
Ha megúnom, leteszem,
Mellé dülök, megeszem.

HOSSZU UTRA.

Elindulok hosszú útra,
Kiről rózsám ne várj vissza:
Hosszú útnak mennyi pora,
Én szívemnek annyi búa.

Elindulok szép hazámból,
Meg kell válnom violámtól.
Hosszú útnak mennyi köve,
Én szememnek annyi könye.

Erdő szélén nőtt viola,
Nem vétettem neked soha.
Ha én vétettem valaha,
Megbocsáss nekem, viola.

Ékes madár, ki elhagyál,
Békességes utakon járj;
Csendes folyóvizet igyál,
Rózsám, rólam gondolkozzál.

Én nem bánom, élj kedvedre,
Csakhogy meg ne bánd végtére,
Nem élsz ám mindig kedvedre,
Bú is szállhat még szivedre.

BETEG SE VOLTAM ÉN...

Beteg se voltam én,
Mégis meghaltam én:
Az új temetőben
Legelső voltam én.

Rózsa nyílt rajtam,
Violát neveltem;
Akiért meghaltam
Annak virágoztam.

Síromon a rózsza
Galambomat várja;
Gyer oda, galambom,
Szakassz egyet róla!

Falu bosszújára,
Ifjak bánatára,
Irigyek kárára,
Lányok siralmára.

JEGES A SUDÁRFA...

Jeges a sudárfa, nehéz vizet húzni,
Ismeretlen kis lányt nehéz megölelni.

Ölelni akarom: elsenyved a karom,
Csókolni akarom: nem az én angyalom.

A rekettyeágon szól a kakukmadár, -
Fordulj felém rózsám, mert megvirradt ám már.

Rakd meg rózsám, rakd meg lángoló tüzedet,
Hadd melegítsem meg elfázott kezemet.

Addig rakd a tüzet, míg el nem aluszik,
Nincsen oly szerelem, amely el nem múlik!

Adj uram egy esőt, egy szép csöndes esőt,
A gulyaménesnek jó legelő mezőt.

Sem eső nem esik, sem felhő nem látszik,
Mégis az én subám, benne barna babám
Két oldalra ázik!

MARADJ, HITETLEN!

A toronyra szállott a sas, -
Engem babám ne csalogass.
Csalogatott engem más is,
Náladnál szebb virágszál is.

Maradj, hitetlen, magadnak,
Nem hiszek mézes szavadnak.
Lesz még nekem jobb szeretőm,
Isten után gondviselőm.

Ugy elmegyek, meglássátok,
Hogy levelem se kapjátok.
Nem hogy levelem kapnátok,
De még hírem se halljátok.

ÁROK, ÁROK!

Árok, árok, de mély árok,
Melyen többet én nem járok;
Bár eddig se jártam volna:
Erre se jutottam volna.

A csököli réztoronyba
Kilenczet ütött az óra,
Nem ütött az nekem jóra:
Babám megy a kézfogóra.

A csököli kertek alatt
Három legény luczert arat,
Luczert arat a lovának,
Szeretőt keres magának.

Orgonafa virágozzál:
Barna kis lány gondolkozzál!
Gondolkozzál hűségedről,
Hittel ígért szerelmedről. -

KÉTSÉG.

Udvarom, udvarom, szép kerek udvarom,
Nem söpri meg többé az én gyöngye karom.

Udvarom közepén egy arany almafa,
Ahhoz van megkötve piros pej paripa.

Föl is van nyergelve, föl is kantározva,
Nosza, kedves pajtás, bujdossunk el rajta!

Két út van előttem, melyiken induljak?
Két szép szeretőm van, melyiktől búcsúzzak?

Egyiktől búcsúzom, a másik haragszik,
Igy hát az én szívem soha meg nem nyugszik.

UTOLSÓ CSÓK.

A gallyai faluvégen
Ragyog egy csillag az égen,
Én is oda való vagyok,
Ahol az a csillag ragyog.

Ne menj rózsám a mezőre,
Sokat sírtam a zöld fűre;
Szemeimnek gyöngyharmatja
Gyenge lábad föláztatja.

Göndör hajad simítsd hátra
Hadd nézhessek szép orczádra,
Adj egy csókot utoljára,
Búm eltemet nemsokára.

A BÚNAK PÁRJA.

Zavaros a Tisza vize nyárba,
Ha szépen felárad a partjába,
Ha megfűjja záporosó szele, -
Vajjon, rózsám, jutok-e eszedbe?

Akkor jutok én neked eszedbe,
Mikor bú száll szomorú szivedre.
Szállott már egy, rózsám, az enyimre,
Szálljon másik párja a tiedre.

SOHA TÖBBÉ!

Ne szeress, ne szeress,
Mert nékem nem kellesz,
Elmúlt az az idő,
Mikor voltál kedves.

Kertemben van egy fa,
Szár az ág van rajta;
Mikor az ki virít,
Akkor leszek tied.

Az pedig, tudhatod,
Soha ki nem virít,
Azért hát szívemet
Sohase szomorítsd!

EL KELL HAGYNI ŐT.

Esik eső, bugyborékol,
Szól a kakas, kukorékol,
Hajjaha!

Most fújják az én marsomat:
El kell hagyni galambomat,
Hajjaha!

VÁLÁS.

Zöld füre szokott a harmat leszállni, -
Hogy kell tőled, gyenge rózsám, megválni!
Megválásom nem annyira sajnálom,
Csakhogy szívből szerettelek, azt bánom.

Megizentem én a régi babámnak:
Fogadjon el még csak egyszer magának.
El nem fogad ő még egyszer magának:
Az lesz nekem a keserves búbánat.

Nincsen kedvem, mert elkedvetlenedtem,
Mert elhagyott, kit igazán szerettem.
Széles a víz, keskeny palló, leestem...
Rólad rózsám minden gondod levettem.

ÉN ELMEGYEK...

Én elmegyek nagy szomorán,
Te itt maradsz árván, rózsám.
Rózsa, rózsza, mért termettél,
Ha az enyim nem lehettél!

Ha az enyim lettél volna,
Szívem bánatban nem volna;
De hogy el kell válnom tőled,
Talán meg is halok érted.

Ugy kellett volna szeretni,
Hogy ne tudta volna senki;
De már tudja egész világ,
Viselem rózsám a bűját.

Sír a szemem, hull a könnyem,
Fázik orcám, fáj a szívem;
De hiába, nincs mit tenni,
Látod rózsám, el kell menni.

Én elmegyek, te itt maradsz,
Több panaszt már úgy sem hallasz.
Mit hallottál, az már elég,
Áldjon meg a jószágos ég.

VÁRTALAK...

Vártalak rózsám sokáig:
Vártalak én kilencz óráig,
Ha nem jöttél rózsám, ne is gyere már,
Más eljött, te nem is kellesz már.

Az utca végig kövecses,
Rajta menni rózsám keserves,
Leszakad a czipőm talpa sarkostól -
El kell válnunk, rózsám, egymástól.

CSAK HŰ MARADJ!

Állj előmbe rózsám, hadd búcsuzzam tőled,
Ha el nem búcsuzom: bujdossunk el ketten!
Vagy meghalok érted,
Vagy enyimmé teszek,
Édes szívem.

Fekete két szemed mire csalt meg engem,
Gyenge szép termeted mire hozott engem!
Vagy meghalok érted,
Vagy enyimmé teszek,
Édes szívem!

Ne menj el galambom, ne repülj el tőlem;
Jőjj vissza madaram, szállj bé ablakomban.
Vagy meghalok érted,
Vagy enyimmé teszek,
Édes szívem!

Ha elmégy, ha elmégy, csak hozzám igaz légy!
Igaz szereteted hamisra ne fordítsd!
Vagy meghalok érted,
Vagy enyimmé teszek,
Édes szívem!

CSAK EGY RÓZSA.

Ha csakugyan meg kell lenni,
Hogy Kövesdről el kell menni,
Könnyen kimegyek belőle:
Csak egy rózsát hagyok benne.

ISTENHOZZÁD.

Köszönöm galambom, hogy eddig szerettél,
Arról sem tehetek, hogy már megvetettél.
Nálamnál szebbet is, jobbat is kerestél,
Élj azzal vígabban, mint én velem éltél.

De ez jól van nekem, szegény árva fejem,
Mert a szeretetet nem is mérsékeltem;
A szívem s a lelkem nem is egyeztettem,
Próbára sem tettem, egyezik-e vagy sem.

Jót kívánok szívem: szíved vígan éljen,
Semmi szomorúság szívedhez ne férjen,
Czédus és tulipán kertedbe teremjen,
Zengő fülemile ablakodon pengjen.

Bánatnak fellegje téged elkerüljen,
Hogy annak zápora soha meg ne verjen.
Szerelem gyertyája asztalodon égjen,
Szépséged, jóságod az égig felérjen.

Két fehér karodon két szép arany perecz,
Éltessen az isten azzal, a kit szeretsz.
Azzal, akit szeretsz, soha el nem feledsz,
Akit a szívedből, mint engem, ki nem vetsz.

A BUZA.

Kapum előtt szép zöld búza,
Kihajlott a töltött utra,
Még a fejét ki se hányta:
Egy pár galamb körüljárta.

Háromszéki kis leányka,
Beh harmatos a szoknyája;
Harmatos buzát arattam,
A rózsámtól elmaradtam.

Ugy elmaradtam szegénytől,
Mint az elmúlt esztendőből.
Megkérdezném, de nincs kitől,
Hírét se hallom senkitől.

EGY ÁRVÁT KÜLDÖTTEM...

Egy árvát küldöttem hozzád, szép szerelmem,
Kire titkon bíztam írott kis levelem,
Nem is merem, szívem, följegyezni nevem,
Hogy tudtam: házadnál vagyon egy irigyem.

Mézzel folyó szókkal szívem hibát talál,
Mert rózsás kertedben más - rendeket kaszál,
Vetett nyoszolyádban idegen is meghál,
Kiért az én szívem szerelemtől megvál.

Hozzám, hű szolgádhoz, ha igaz nem voltál,
Légy igaz már ahhoz, a kihez pártoltál;
Hozzám ha hűséget csak színnel mutattál,
Isten legyen veled, ki tőlem megváltál.

Tégedet az isten minden jóval áldjon,
A te szíved soha búra ne találjon,
Mint égből a rózsát, harmattal ujítson,
Mégis a szeretet holtig megmaradjon.

Veled ismeretes ha nem lettem volna,
Bánatot szivemen nem viseltem volna;
Ha szívem szívedért nem szakadott volna,
Rózsaszínű orcám meg sem hervadt volna.

Ajtódat, kapudat bezárhatd előttem,
Mert hozzád-menésem nem esik meg könnyen,
Egy zöld ág se ejtse te reád virágát,
Az éjjeli hold is vonja meg világát.

MONDD MEG, RÓZSÁM, SZÁNDÉKODAT...

Mondd meg, rózsám, szándékosat,
Mihez tartsam már magamat?
Álnok a te szíved,
Elmaradok tőled
Utoljára, utoljára.

Édes anyám rózsafája
Engem nyitott utoljára.
Bár ne nyitott volna;
Bimbó lettem volna!
Szebb a bimbó, mint a rózsza.

VÉGRENDELET.

Ha meghalok, eltemetess,
Nevem márványkőbe metszesd,
Ki arra megy, magyarázza:
Itt fekszik egy szegény árva.

Ki arra megy, hadd olvassa:
Elhagyott egy barna rózsza.
Halva vagyok, barna rózsza,
Megpirosodom valaha!

KÉSŐ LESZ.

A gőzösnek mind a hat kereke
Bárcsak izzé-porrá törne,
Hogy engem el ne vihetne
Arra az idegen földre.

Ne ríjj, ne ríjj, édes feleségem,
Visszahoz a gőzös éngem;
- Vissza, vissza, jaj de mikor?
Öreg asszony leszek akkor.

IDEGENBEN.

Diófának ágas-bogas ága, -
Megver isten téged nemsokára,
Vert volna meg mind a három isten,
Mért csaltál el az idegen földre!

Ágas-bogas a diófa ága, -
Itt hagylak, angyalom, nem sokára.
Fölíratom hiremet, nevemet,
Ugy siratom kedves szeretőmet.

A CSÁRDA AJTAJA...

A csárda ajtaja
Soha sincsen becsukva,
Ott iszik a galambom,
Kivel magam mindig mulatom.

A csárda ablaka
Festékkal van becsapva;
Ott mérik a piros bort -
Engem a galambom elhagyott.

SZEGED-BUDAPEST.

A szegedi városháza
Megmutatja, hány az óra: -
Három fertály tizenegyre,
Ül a rózsám a gőzösre.

A gőzösnek hat kereke
Bárcsak izzé-porrá törne,
Hogy engemet el ne vinne
Arra idegen földre!

Magas a pesti kaszárnya,
Én ülök az ablakába,
Ott látom a kedves babám,
Könnyes szemmel tekinget rám.

AZÉRT, HOGY A SZERETŐM ELHAGYOTT...

Azért, hogy a szeretőm elhagyott,
Fel nem akaszthatom én magamot.
Feltekintek a csillagos égre,
Bizom magam csak a jó Istenre.

Bánom, hogy megismerkedtem véled;
Ilyen hamar el kell válnom tőled,
Azzal köszönted meg hűségemet:
Gyászba borítottad a szívemet.

Isten hozzád, zádori nagy utcza,
Lábom többé saradat nem úszsza;
A mit eddig úszta is, köszönd meg, -
Kedves rózsám, az isten áldjon meg!

Az én rózsám kötött bokrétája
Harmadnapig állott a pohárba.
Ugyan rózsám, minek is kötötted,
Mikor tudtad: nem leszek a tied!?

A HAJNYIRÁS.

Ugyan ki találta azt ki,
Hogy vasutat kell csinálni!
Azon jár el a gőzkocsi,
Ki a bús regrutát viszi.

Viszi, viszi Eger felé,
Az egri kaszánya felé,
Ott várják a bús regrutát,
Kinek göndör haját nyírják.

Mikor göndör hajam nyírják,
Rózsám kötényébe rakják;
Nincsen annyi hajam szála,
Ahány könnye csordul rája.

UTOLJÁRA.

A gőzösnek mind a hat ablaka, -
Nyujtsd ki rózsám kezéd rajta,
Nyujtsd ki rózsám utoljára,
Bú temet el nemsokára.

Út a toronyóra kakas-szóra,
El kell válni virradóra,
Adj egy csókot utoljára
Kedvesednek ajakára.

ELMENT, NEM JÖN.

Elment az én babám
Itt hagyott engemet,
Elvitte magával
Minden vig kedvemet.

Amott foly a Duna,
Nem jön az már vissza,
Az én kedvesemet
Nem hozza már vissza.

Nem bánom, nem bánom
Csak szivből sajnálom,
Hogy az én édesem
Más karján találom.

A fecske is elmegy,
De tavaszra megjön,
De az én galambom
Akkor is csak nem jön.

MIKOR JÓ VISSZA.

Elmentél angyalom,
Itt hagytál engemet,
Elvitted magaddal
Minden jó kedvemet.

Elment a madárka,
Üres a kaliczka,
Azt izente vissza:
Visszajő tavaszra.

Mikor kapum előtt
Ingyen vásár esik,
Pántlikának singit
Az ölükkal mérik.

XIII. BÚCSÚ.

VAJJON MIT ÍRJAK RÓZSÁMNAK...

Vajjon mit írjak rózsámnak,
Legkedvesebb violámnak?

Reszket kezem, nem írhatok,
Fáj a szívem, nem szólhatok.

Hozd ki rózsám, kantáromat,
Kantározd meg a lovamat.

Látod rózsám, hogy nyergelek,
Még sem hiszed, hogy elmegyek.

Lovam lába indulóban,
Magam szája bucsuzóban.

Nézz utánam keservesen,
Látsz-e többé vagy sohasem.

Ha meg nem látsz az életben,
Meglátsz a magas egekben.

HAJNAL.

Szólnak a kakasok,
Majd is reggel lesz már,
Fordulj felém babám,
Mert magad maradsz már.

Bár csak az a hajnal
Hamar ne hasadna,
Gyenge szerelmünknek
Vége ne szakadna!

VÉGBUCSU.

Búra, búra, búbánatra,
Bár ne is születtem volna;
Édes szülém kis koromba
Zárt volna a koporsóba.

Tett volna egy lepedőbe,
Vitt volna a temetőbe.
Ne nőttem volna fel nagyra,
Nem volnék a világ rabja.

Te voltál szeretőm, nem más,
Még is gyalázatomra jársz;
No csak járjál, én nem bánom,
Kedvesebb más, a mint látom.

Adjon isten jobb szerelmet,
Többet nem fogod kezemet,
Jól megnézd kökényszememet,
Többé nem beszélek veled!

ÖRÖK BUCSU.

Elmegyek, elmegyek, el is van vágyásom,
Mert már nékem itten nincsen maradásom.

Akkor várd galambom, visszajövetelem,
Mikor a tűzhelyen bazsarózsa terem.

Azt pedig tudhatod, hogy sohase terem,
Ne is várd, galambom, visszajövetelem.

ÉJJELI BUCSUZÁS.

Elmegyek én a rózsámhol,
Felköltöm én mély álmából.
Ébredj rózsám mély álmodból,
Hadd bucsuzzam városodtól.

Elmennél-e, itt hagynál-e?
Vagy hogy szived nem fájna-e?
Ha kő volna, meghasadna,
Üveg volna, elpattanna.

HOSSZAS BUCSU.

Estve kezdem pej paripám nyergelni,
Hajnalig tart a rózsámtól búcsúzni;
Elbúcsúzik kedves rózsám, örökre,
Nem kacsintgatsz világoskék szemembe.

ISTEN HOZZÁD...

Isten hozzád, szép viola,
Nem vétettem neked soha,
Nem is vétek a míg élek,
A míg bennem zeng a lélek,
Zeng a lélek, zeng a szó,
Zeng a szerelemajtó.

NINCSEN KEDVEM.

Kiöntött a Duna vize messzire,
Valamennyi szép leány van, elvitte;
Fogja hát ki mindenki a magáét,
Ne szeresse soha senki a másét.

Nincsen kedvem, mert elvitte a fecske,
Egy száraz jegenyefára letette,
Akkor leszek édes rózsám a tied,
Mikor az a jegenyefa megered.

ELMEGYEK, ELMEGYEK.

Elmegyek, elmegyek, messze földre megyek,
Ennek a falunak lakosa nem leszek.

Ha elmégy, ha elmégy, csak hozzám igaz légy,
Igaz szereteted hamisra ne fordítsd.

Kisérj el galambom, csak a kapuig is,
Azután elmegyek magam egyedül is.

ELMEGYEK ÉN, MEGLÁSSÁTOK...

Elmegyek én, meglássátok,
Soha hírem se halljátok,
Levelemet megkapjátok,
Sírva, ríva olvassátok.

Elmegyek én nemsokára
Idegen föld határára,
Fölszállok a függéfára
Árva gilicze módjára.

ELMEHETSZ!

Elmehetsz, elmehetsz,
Nekem már nem kellesz.
Elmult az az idő,
Melyben voltál kedves.

Nem azért szeretlek,
Hogy én elvegyeek.
Csak azért szeretlek:
Szóval hitegetlek.

NÁLAD NÉLKÜL.

Fehér az én ingem,
Megölelhetsz engem,
Piros az én orcám,
Megcsókolhatsz, rózsám.

A test lélek nélkül
Rothadásra készül,
Jaj az én lelkemnek,
Rózsám, nálad nélkül.

SÜRÜ KÖNNYEM...

Sűrű könnyem összeszedem tintának,
Majoránna ágát vágom pennának,
Avval írok a rózsámnak levelet,
Irja vissza, ha igazán nem szeret.

ÁLDÁS A KEDVES UTJÁRA.

Amerre mégy, édes rózsám, kívánom,
Hogy előtted a rét rózsává váljon;
A zöld fű is édes almát teremjen,
A te szíved holtig el ne felejtсен!

KORÁN.

A Tiszából a Dunába
Foly a víz -
Mi az oka édes rózsám,
Hogy te sírsz?

Hogy ne sírnék, keseregnék,
Bánkódnék?
Most kezdtelek szeretgetni,
Már elmégy.

RITKA A HŰ LEGÉNY.

Ingadozó nádszál
Én hozzám mért hajlál,
Ha igaz hű társam
Lenni nem akartál?

Ritka madár, ritka
A fekete hattyú,
Még annál is ritkább
A húséges fattyú.

Ritka legény, ritka,
Ki igazán szeret,
Ha ma hozzád hajlik,
Holnapután megvet.

VOLT!

Patakparton nem jó lakni félelem nélkül,
Szeretőt sem jó tartani szerelem nélkül,
A szerelem sem esik meg édes csók nélkül,
Édes csók sem eshetik meg ölelés nélkül.

Nekem is volt egy szeretőm, de az olyan volt,
Egy nap, két nap ha nem látott, mindjárt beteg volt.
Megtaláltam, megkérdeztem: babám, mi lelt volt?
»Hű szívemet a szerelem körülfogta volt.«

VOLT SZERETŐM...

Volt szeretőm tizenhárom,
Tíz elhagyott, maradt három,
Abból is elhagyott egy pár,
Csak egyre maradtam immár.

Volt szeretőm öt is, hat is,
De most nincsen csak egy vak is,
Nem becsültem meg a hatot,
Megbecsülném most a vakot.

SIRFELIRAT.

Ha meguntad rózsám,
Velem életedet:
Csináltass koporsót,
S temess el engemet.

Irasd fel fejfámra:
Itt fekszik egy árva,
Kinek szerelemből
Történt az halála.

ÉN LEMENTEM A KIS KERTBE...

Én lementem a kis kertbe,
Leültem a fa tövébe,
Hullott rám a füge,
Fügefának levele -
Régi rózsám jut eszembe.

De hiába jut eszembe,
Mikor rég el van temetve:
Már egy esztendeje
Porlik a temetőbe -
Holtig fáj a szívem érte.

A mezei kis pacsirta
Mind a két szemét kisírta,
Sírok én magam is,
Sír a szívem, lelkem is;
Érted, rózsám, sírhatok is.

NÉZZ KI, RÓZSÁM.

Eljárákálhatsz már előttem,
Egy ígét se hallasz tőlem,
Nem mondja már többet a szám:
Gyere be, gyenge violám.

Elmehetsz már én mellettem,
Szeretőt is tarthatsz tőlem,
Ne félj, hogy megírigyelem,
Soha szemedre se vetem.

Elmehetsz már a kert alatt,
Nem kérdik, hogy ki lánya vagy;
Ha kérdik is, csak azt kérdik,
Hány szeretőd lesz még őszig?

Elmenj innen, ne fűtöréssz,
Kis kertemen ne törd a rést,
Mert hiába töröd a rést,
Engem ugyan te el nem véssz.

Nézz ki rózsám, ablakodból:
Most indulok a faludból.
Nézz utánam keservesen,
Vagy látsz többet, vagy soha sem.

Szerettelek, de nem hitted,
Hű szerelmem megvetetted,
Megvetetted s eltaszítál,
Engem búbanatnak adtál.

Megérem még azt az időt,
Sírva még el kapum előtt,
Megöleled kapum fáját,
Ugy síratod a gazdáját!

Elmehetsz már házam előtt,
Nem vigyázlak mint ezelőtt.
Szólok hozzád egy vagy kettőt,
De azt sem úgy mint ezelőtt.

TALÁLOK SZERETŐT.

Esik eső, esik,
Hadd essék folyvást;
Azt gondolod, rózsám,
Nem találok mást?

Találok szeretőt,
Szépet, csinosat,
Meg ha én akarok,
Gavallérosat.

ISTEN HOZZÁD, KEDVES RÓZSÁM...

Isten hozzád, kedves rózsám, itt hagylak,
Az úr isten oltalmába ajánllak,
A merre jársz, két szemem meg ne lássa,
Mert a szívem szörnyűt hasad bújába.

Isten hozzád, már kantárom kezembe,
Mindjárt teszem lábam is a kengyelbe,
A merre jársz, két szemem meg ne lássa,
Mert a szívem szörnyűt hasad bújába.

A cziprusfa szép virágzó kertjében,
Fürödjél meg annak tiszta vizében!
A madár is te néked énekeljen,
Minden fűszál virágokat teremjen.

HÓ.

Esik a hó, engem belepett -
Engem a szeretőm megvetett;
Köszönöm a szivességedet,
Hogy eddig szerettél engemet.

Éjtszaka huhukol a bagoly,
Mert nem lehet annak mindenkor;
Éjtszaka virrad a legénynek,
Ahol ágyat vetnek szegénynek.

HIÁBA JÖN.

Én ezután már nem bánom,
Kocsi jöjjön értem három,
Lovaslegény tizenhárom,
Még sem leszel az én párom.

AKKOR!

Mondd meg édes rózsám,
Hogy mikor jössz hozzám,
Télbe, karácsonba,
Kis karácson napján?

Látod ama hegyen
Azt a száraz nyárfát?
Mikor az kizöldül,
Akkor megyek hozzád.

Még megéred rózsám:
Bezöldül az én fám,
Bezzeg akkor te is
Visszajönnél hozzám!

ELMARADTUNK.

Kidőlt a mandola
Fástól, ágastól:
Elmaradtunk már mi,
Rózsám, egymástól.

Elmaradtunk, mint a
Madár párjától,
Elmaradtunk már mi
Rózsám egymástól.

ÁRVA MADÁR.

Ágas-bogas a diófa ága -
Elmegyek én innen nemsokára.
Leíratom híremet, nevemet,
Sírva hagyom kedves szeretőmet.

Ez a falu be vagyon kerítve,
De ha lehet, kimegyek belőle,
Barna babám maga marad benne,
De ha lehet, kicsalom belőle.

Olyan vagyok, mint az árva madár:
Egyik ágról a másik ágra száll.
Én istenem, de meglátogattál,
Szeretőmtől de elválasztottál!

JAJ DE SZÉPEN...

Jaj, de szépen ragyognak a csillagok!
Egyik lánytól a másikhoz ballagok;
Uti pálczám lógázom a kezembe,
Ha kutya jön, majd végigvágom vele.

Akik nékem jó pajtásaim voltak,
Nagy farsangkor már mind megházasodtak.
Én istenem, fordítsd meg a világot,
Hogy ne kelljen itt hagynom a rózsámat.

Kis-Kun-Majsa városháza udvara -
De erősen ültem föl a kocsira!
Jaj be erős a rózsámtól búcsúzni,
Még erősebb a hazámtól megválni!

KATONAHIVATÁS.

Magasan repül a darú -
Isten hozzád, kedves falu!
Itt kell hagyni kis falumat,
Benne az én kedves galambomat.

Ha elmegyünk a muszkára,
Visszavárhatsz nemsokára,
Ha elmegyünk a törökre,
El kell válni tőled mind örökre.

Kis angyalom, arra kérlek:
Légy hű, amig visszatérek,
Hű szívedbe rejts el engem,
Vagy látsz engem többet, vagy sohasem!

Csikóból lesz jó paripa,
Árvából lesz jó katona.
Csikóból lesz jó paripa,
Azon megyünk, rózsám, a táborba!

KATONÁNAK KELL MENNI.

Jaj istenem, katonának kell lennem,
Azt se tudom, mely órában kell mennem.
Sírat engem az erdei madár is,
Hogy ne sirna még az édes anyám is.

Hármat sippant a gőzösnek a sípja -
Holnap megyek a vizitációra.
Mikor engem ferseldoktor vizitál,
Kedves rózsám a folyosón sirdogál.

NEM HITTEK, HOGY KATONA LESZEK ÉN!

Nem hitted, hogy katona leszek én,
Majd elhiszed, ha masirozok én:
Kék atilla szorítja mellemet,
Rezes csákó nyomja a fejemre.
Gyász bokrétát teszek a fejemre,
Ugy sétálok a császár elejbe.

Láttatok-e vizen bugyborékot,
Rózsás kertben sárga liliomot?
Láttam bizon, le is szakajtottam,
Kedves rózsám csákójához szúrtam.

AZT GONDOLTAM, MÍG CSAK ÉLEK...

Azt gondoltam, míg csak élek,
Mindig víg napokat érek.
De már látom, hogy nem élek,
Mindig szomorubbat érek.

Ugy elmegyek, meglássátok,
Hogy a hírem se halljátok.
Mikor híremet halljátok:
Leveletem olvassátok.

Akkor jutok én eszedbe,
Mikor levél a kezédbe;
Akkor sem jutok egyébről,
Csak az igaz szeretetről.

KANIZSAI DOBOGÓS HID ALATT...

Kanizsai dobogós híd alatt
Kedves rózsám búzát vág az alatt.
Jaj, de szépen lobog a gyolcs inge,
Édes anyám véres verejtéke.

Még azt mondják a falusi lányok:
Mind huszárok lesznek a betyárok.
Egyet láttam, fölül a lovára:
Kedves babám császár katonája.

Nem messze van ide a zöld csárda,
Ott iszik az én rózsám bújába.
Jaj, be szépen pöng a sarkantyúja,
Bús szívemet jaj be szomorítja.

EGYEDÜL.

Vásárhelyi kanális, kanális -
Elhagyott a babám is, babám is,
Nem bánom én, ha el, ha el, ha el is,
Megélek én egyedül egymagam is.

Vásárhelyi fatányér, fatányér, -
Meg ne bomolj a lányér, a lányér,
Ha megbomlasz, ha meg, ha meg, ha meg is,
Megél a lány egyedül egymaga is.

VISSZAVÁROM.

Elment Szegedre a sajka,
Elment kedves rózsám rajta.
Ha visszajön, visszavárom,
Szomorú szívembe zárom.

HA TE UGY, ÉN IS UGY.

A kalapom teteje,
Tolú vagyon mellette,
Egyik ága lehajlott -
A szeretőm elhagyott.

Ha ő elhagy egy hétre,
Én elhagyom két hétre,
Ha ő elhagy két hétre,
Én elhagyom örökre!

A TISZÁBÓL A DUNÁBA.

A Tiszából a Dunába foly a víz,
A lányokat mind elvitte az árvíz;
Ha elvitte, vigye is el örökre,
Jó az isten, másikat ad helyette.

A Tiszából a Dunába foly a víz,
Legényeket mind elvitte az árvíz.
Minden leány fogja ki a magáét,
Ne ölelje egyik a másikáét!

A SZERETŐHÖZ, AKI MÁST VÁLASZTOTT.

Jól megvizsgáld rózsám
Kihez adod magad:
Nehogy vagy egy rosszhoz,
Hogy elveszítsd magad.

Mert nem kölcsönkenyér,
Hogy azt te megadhasd;
Sem pediglen nem zsák,
Hogy azt kifordithasd.

Bánatnak fellege
Téged elkerüljön,
Istennek áldása
Házadnál derüljön.

Szépséged, jóságod
Az égig felérjen,
Gyenge fülemile
Ablakidon zengjen.

A szekerem rúdja
Ki vagy fordítva,
A jó isten tudja:
Jóra-e vagy rosszra;
Magam úgy gondolom:
Talán siralmamra.

EMLÉKEZTETŐ.

Ne menj el, rózsám, egy hétig,
Hogy éljek kedvemre addig;
Most éltem volna kedvemre,
S most is bú áradt szívemre.
Verje meg az egek ura,
Ki a szeretet rontója!

Ha elmész is, járj békével,
Rólam se felejtkezzél el,
Csendes folyóvizet igyál:
Mindig rólam gondolkozzál.

S akkor jussak én eszedbe,
Mikor kenyér lesz kezedbe:
Akkor se jussak egyébről,
Csak az igaz szeretetről.

HIRE SINCS A KEDVESNEK.

Elmennék én valamerre,
Valamely ország szélére,
Fészkét raknék pálmaágra
Árva gerlicze módjára.

Fecske, gólya el-elrepül,
De fészkére visszakerül,
Meglátom-e még hazámat,
Benne kedves violámat?

Még a föld is sír alattam,
A rózsámtól elmaradtam,
Ugy elmaradtam szegénytől:
Hírét se hallom senkitől.

MEGIZENTEM.

Megizentem a rózsám anyjának:
Elvállal-e engem még fiának?
Ha nem vállal engemet fiának,
Én se mondom őt édes anyámnak.

Megizentem a kedves rózsámnak:
Elvállal-e engem galambjának?
Ha nem vállal engem galambjának,
Vállalja el, kit szeret magának.

A HALOTT KEDVES.

Búzával él a vadgalamb -
Szomorún szól a nagy harang,
Szomorún szól, a mint hallom,
Halva fekszik én galambom.

Bárcsak addig ki ne vinnék,
Míg én innen oda érnék,
Koporsójára borulnék,
Jaj, de keservesen sírnék!

RÓZSAVIZ.

Budapestről rózsavizet hozatok,
Benne fehér slingölt kendőt mosatok,
Majd jó lesz az az én kedves babámnak,
Ugy is tudom: elviszik katonának!

KI GONDOL A LEÁNYNYAL.

Kis kertembe hervadozik a virág,
Szomorú lett már én nékem a világ.
Elhurczolják a legényt katonának,
Ki gondol majd bújával a leánynak?

Csákót tettek már a rózsám fejire,
Dunavizen szállítják el messzire;
Duna vize hozd vissza őt én nekem,
Mily keserű nála nélkül életem?!

SIR A FEHÉRNEMÜ.

Sötét felhő beborítja
A szép csillagos eget -
Jaj, de régen nem láthattam
A kedves szeretőmet!
Szállj le madár, ha lehet,
Irtam egy kis levelet,
Vidd el az én szeretőmnek:
Ne sirasson engemet!

Én Istenem, én Istenem,
De elvetted azokat:
A ki én rám fehér inget,
Fehér gatyát mosogat!
Siratja az én ingem:
Hogy nincsen feleségem,
Kesereg az én zsebkendőm,
Elhagyott a szeretőm.

NEM VISELTED GONDOMAT...

Ha tudtad rózsám, hogy enyém vagy,
Miért adtad máshoz magadat?
Azért adtam máshoz magamat,
Nem viselted, rózsám, gondomat.

KIS CSUPOR, KIS SZERELEM.

Oh be parányi kis csupor,
Be parányi tűznél felforr!
Ez a parányi szerelem
Be hamar elmúlik velem!

ELHAGYOTT HÁZ.

Parton van a kedves rózsám háza,
Nem megyek én többet ő hozzája!
Körül nőheti a zöld fű,
Nem taposom többet körű'!

KÉT SZIV ELVÁLÁSA.

Szivárvány havassán
Felnőtt rozmarinszál
Nem szereti helyét,
El akar bújdosni.

Ki kell onnat venni,
Uj földbe kell tenni,
Rózsám ablak' alá,
Kéne palántálni.

Megéltünk volna mi
Még a kősziklán is,
Elfeküdtünk volna
Ketten egy párnán is.

Szerethettél volna,
Ha szép nem voltam is,
Mert én szerettelek,
Ha szegény voltál is.

Könnyebb a kősziklát
Lágy iszappá tenni,
Mint két egyes szívnek
Egy mástól elválni.

Mikor két édes szív
Egy mástól megválík,
Még az édes méz is
Keserűvé válík.

CSAK MÉG EGYSZER!

Tisza vize Szöged alatt kanyarog,
Kis galambom, ne tartsd soká haragod!
Csak még egyszer derüljön ki szép szemed,
Míg én élek, soha mást nem szeretek.

Messzi látszik a tübeti nagy toron,
Kis galambom, látlak-é még egykoron?
Ölelem-é gyöngé vállad valaha?
Csókolom-é piczi szádat, vagy soha?

AZ IGAZI.

Eszem a te istenedet,
Mért nem szeretsz te engemet?
Ha szeretsz is, nem ér semmit,
Nem szeretek már én senkit.

Kimentem én a kis kertbe,
Arczczal borultam a földre,
Még se láttam, kit kellene,
Kit a szívem kedvellene.

MAJD KINYILIK.

Szomorú már járásom, kelésem:
Mert elhagyott, kit híven szerettem,
Majd kinyílik a teljes viola -
Tiéd leszek még rózsám valaha!

UTOLSÓ ESTE.

Ez a csárda fehérre van meszelve, -
Utójára voltam nálad az este,
Utójára fogtam az ajtód szíját,
Adjon Isten babám sok jó éjszakát!

Teljes kalász lehajtotta a fejét,
Záporosó mind kiverte a szemjét,
Én is lehajtottam a bús fejemet,
Esküvőre viszik a szeretőmet.

SZOMORU UDVAR.

Szomorú udvar ez nekem,
Ajtót sem nyitnak itt nekem,
Nem is nyitnak itt egyébnek,
Csak a szolgalegényeknek.

ROSSZ CSERE.

Rácz-Körösztúr felő'
Fúj a hideg szellő,
Jaj! de rossz hírt hallottam
Kedves babám felő'!

Azt a hírt hallottam:
Hogy megházasodtál;
Áldjon meg az Isten,
Ha jobbra találtál!

Jobbra nem találtam,
Csak szebbre akadtam,
Verje meg az Isten...
Jaj! de megcsalódtam!

AMERRE ÉN JÁROK.

Amerre én járok,
Még a fák is sírnak,
Gyenge ágairul
Levelek lehullnak.

Hulljatok levelek,
Rejtsetek el engem,
Mert az én galambom
Sírva keres engem.

Hulljatok levelek
Sűrűn az utamra,
Hogy ne tudja rózsám,
Merre ment galambja.

FEHÉRBEN.

Édes rózsám, elvettelek volna,
Ha fehérbe nem öltöztél volna;
Fehérbe öltöztél mint a páva,
Ugy álltál a kocsma ajtajába.

AZT GONDOLTAM, ESŐ ESIK.

Azt gondoltam, eső esik,
Pedig a szemem könyezik:
A szeretőm halva fekszik,
Holnap délre eltemetik.

Bár csak addig ki ne vinnék,
Míg én innen oda mennék,
Koporsójára borulnék,
Jaj, be keservesen sírnék!

AKKOR VESZLEK EL...

Akkor veszlek el, galambom
Ha elfogy az a nagy halom.
Inkább kosárral elhordom,
Csak engem végy el, galambom.

De te elmégy, s engem itt hagysz,
Szívemre bűt s bánatot hagysz,
Olyat mint a szomszéd halom;
Érted halok meg, galambom.

Elment, elment az én párom,
Még az éjjel visszavárom.
Visszavárom éjszakára,
Csókot nyomok orcájára.

SZERENCSÉS UTAT!

Az ablakom pirossal virágzik,
Ablakráám zölden levelezik,
Az is búval vagyon ám kirakva,
Barna babám könnyen nyitogatja.

Nyújtsd ki babám a te jobb karodat,
Ugy ereszd el kedves galambodat.
Utoljára öleljük meg egymást,
Adjon isten szerencsés utazást!

HORGOLT KENDŐ.

Budapestről rózsavizet hozatok,
Abba fehér horgoltkendőt mosatok:
Majd jó lesz az az én kedves rózsámnak,
Októberben elviszik majd huszárnak.

CSERESNYEFA PIROSAT VIRÁGZIK.

Cseresnyefa pirosat virágzik -
Az én babám lakodalmast játszik,
Majd elmegyek a lakodalmába,
Megcsókolom ott is utóljára.

Erre alá piros az ég alja -
Haragszik a babám édes anyja,
Ha haragszik, nem tehetek róla,
Ugy sem leszek a fiáé soha.

A KAPOSÍ KANÁLIS...

A kaposi kanális -
Elhagyott a babám is.

Ha elhagyott, hagyjon is:
Megélek én magam is.

Lám a piros rózsa is;
Kinyillott az maga is.

Kékvirágos a kendőm -
Elhagyott a szeretőm.

Ha elhagyott, lesz másik,
Nem búsulok sokáig.

A HEGYRŐL A VÖLGYBE.

Fölmentem a hegyre,
Lenéztem a völgybe:
Hej! a szeretőmnak
Más ült az ölébe.

Sirass, rózsám, sirass,
Míg előtted vagyok,
Azután ne sirass,
Mikor elutazok.

Ha én tőlem elméssz:
Soha vissza ne nézz,
Talán a szívemnek
Nem lesz olyan nehéz.

Hogy tőlem elmentél
S visszatekintettél:
Azzal a szívemen
Nagy sebet ejtettél!

A KÉT KEDVES.

Volt nekem szeretőm
Falu végén kettő,
Nem volt búzakenyér,
Megholt mind a kettő.

Egyiket temettem
Virágos kertembe,
Másikat temettem
Szívem közepébe.

Egyiket öntözöm
Tiszta Dunavízzel,
Másikat öntözöm
Sűrű könnyeimmal.

MAJD VISSZAJÖN.

Egy asszonynak két eladó lánya,
Egyik szegfű, másik majoránna,
Szegfű mondja a majoránnának:
A rózsámat viszik katonának.

Kis kertemben rózsá lesz, rózsá lesz -
Egy szép legény ígérte, hogy elvesz:
Majd az ősszel szőlőszüret után
Eljön értem sötét pejparipán.

A SIRÁSÓ.

Árva vagyok, árva lettem,
Szerencsétlennek születtem,
Mert attól elrekesztettem,
Akit igazán szerettem.

Bezárom hát bús szívemet,
Síratom szeretetemet;
El kell hagynom kedvesemet,
Vele együtt mindenemet.

Ott, ahol nem látnak mások,
Magamnak majd egy sírt ások:
A búm és könnyhullatásom
Lesz én nékem a sírásóm.

HÁZAD ELŐTT...

Házad előtt volt az elesésem,
Elejtettem sárga nyelvű késem,
Késem után az arany gyűrűmet -
Jaj, de szánom kedves szeretőmet!

Gyenge harmat neveli a búzát:
Édes anya neveli a lányát,
De idővel más viseli gondját,
Más is éli vele a világát.

KIÖNTÖTT A MARCZAL VIZE.

Kiöntött a Marczal vize, kiáradt -
Körülfolyta szívemet a búbánat,
Körülfolyta, mint a dinnyét az ina -
A kedvesem katonának van írva.

KIS PEJ LOVAM NEM ESZI A ZABOT.

Kis pejlovam nem eszi a zabot,
Angyalomnál az árpára kapott,
Mert az árpa jobb abrak, mint a zab -
Kedves rózsám, maradhatsz magadnak!

MÁTÓL HOLNAPUTÁNIG.

Csireg-csörög a csörgei malom -
Levelemet most írja angyalom,
Máma írja, holnap elolvasom,
Holnapután el kell masiroznom.

GYÁSZOS HETEK.

Kis angyalom, világoskék a szemed, -
Megöl engem a te keserüséged;
Nálam vagyon bús leveled leírva,
Te bánatod teszen babám a sírba.

A Dunából a Tiszába foly a víz -
Mi a hibád kis angyalom, hogy úgy sírsz?
- Hogyne sírnék, keseregnék én mindég;
Most kezdtelek szeretgetni, már elmégy.

Hogyha elmégy, kis angyalom, itt ne hagyj;
Mert, ha itt hagysz, megátkozlak, elhervadsz:
Száradjon el a két karod angyalom,
Kivel engem ölelgettél, csillagom!

Hervadj rózsá, ha leszakasztottalak!
Ne haragudj rózsám, hogy elhagytalak.
- Nem haragszom, ha így hozta az idő,
Mert nem voltál igaz szívű szerető.

Fekete pántlikás az én kalapom:
Három hete, hogy a rózsám elhagyott;
Három hete, hogy engemet nem szeret,
De én nékem elfeledni nem lehet.

XIV. SZERELEM ÖRVÉNYEI.

GYERTYAVILÁG.

Falu végén gyertyavilág,
Ott varrják a két szél gatyát.
Oda legény, oda vele,
Ott a gatyá, ugorj bele!

De szépen ég az a gyertya,
Be szép barna legény tartja.
El-eloltja, meg-meggyújtja,
Csak a szívem szomorítja.

SZEM ÉS SZÁJ.

Olyan a szemed járása,
Mint a csillag ragyogása,
Olyan a szád mosolygása,
Mint a hajnal hasadása.

A te szemed olyan kerek,
A mennyit lát, annyi szeret;
Lám az enyém olyan igaz:
Száz közül is téged választ.

A BÖRTÖNBEN.

Kimenék a hegyre
Benézék az aljba,
Hogy meglássam rózsám,
Néz-e az ablakba.

Ott láték egy házat,
Árgyilus a neve,
Benne van egy asztal
Bánattal terítve.

Azon egy pohár bor,
Erdélyi a neve...
Köszönd reám, rózsám,
Hadd igyam belőle!

- Mintsem rád köszönném,
Inkább elönteném,
Vagy itt a kulacsom,
Inkább belétölném.

KESERVES ÓRA.

Ritka a katona, kinek párja nincsen -
Ritka a szerelem, kiben hiba nincsen.
Mi haszna szeretem, ha el nem vehetem!
Olyat nem szeretek, kit el nem vehetek.

Akkor lesz, akkor lesz a keserves óra,
Ha az én galambon felül a fakóra,
Bevágja csákóját fekete szemébe,
Hogy ne lássa senki, hogy hull az ő könyje.

Fujjad szellő, fujjad zöld erdő harmatját,
Hogy ne lássa senki piros csizmám nyomát,
Piros csizmám nyomát, selyem kendőm habját,
Selyem kendőm habját, bús szívem bánatját.

SZERELEM JUTALMA.

Neked, édes rózsám, mi bajod érkezék,
Talán a vacsorád nem igen jól esék?

Hoztam egy üveg bort, hogy igyál belőle;
Szomoru a szived, majd megvidul tőle.

- Nem kell nekem borod, csak idd meg te magad,
Ha nem sajnálottad árva lányságomat.

Sajnáltalak rózsám, mikor megcsaltalak,
De már a jó isten viselje gondodat.

- Adjon isten, rózsám, néked olyan csodát,
Hogy az egész világ rólad vegyen példát.

Én nem bánom, rózsám, legyen földmozdulás,
Hogy jusson eszedbe sok erős fogadás.

A SZENTGYÖRGYI PIACZON.

A szentgyörgyi piacon
Elejtém a pántlikás kalapom,
Azon kérem alakom, alakom:
Adja fel a pántlikás kalapom.

A szentgyörgyi piacon
Szappant árul egy asszony,
Én is veszek darabot, darabot,
Körülmosom magamat.

Körülmostam magamat,
Még sem láttam páromat;
Ha fellelném páromat, páromat:
Felejteném gondomat.

AZ ÉN RÁMÁS CSIZMÁM...

Az én rámás csizmám szegre van akasztva,
Hozd ki édes rózsám, hogy huzzam lábamra,
Ott annak a helye,
Megforgatlak benne,
Gyenge majorána!

Az én cifra szűröm szegre van akasztva,
Hozd ki édes rózsám, hogy tegyem nyakamba.
Ott annak a helye,
Betakarlak vele,
Gyenge majorána!

Süt a szép holdvilág a pitarajtómba,
Takargat a rózsám cifra subájába.
Ne takarj be nagyon,
Mert melegem vagyok,
Gyenge majorána.

Álnok hunczut voltál, de nagyon megcsaltál,
Szűrőd alá nagyon, nagyon betakartál.
Ne takarj be nagyon,
Mert melegem vagyok,
Gyenge majorána!

Elmegyek én innét az alföldre lakni,
Megtanulok én ott szilaj csikót lopni.
Ne menj el, drága kincs,
Még egyszer rám tekints,
Gyenge majorána!

SÁRGA CSIKÓ...

Sárga csikó, bársony nyereg, -
Jaj de beteg ez a gyerek!
Ne is legyen egészsége,
Hej, mért nem lettem felesége!

Kevés kárba nem sok haszon,
Jaj de beteg a szép asszony!
Ne is legyen egészsége,
Hej, mért nem lettem az ő férje!

A PESTI KASZÁRNYA...

A pesti kaszárnya
Nem az isten háza;
Sok szegény leánynak
Hervad ott rózsája.

Hervadj rózsá, hervadj,
Mert az enyim nem vagy;
Míg az enyim voltál,
Pirosat nyillottál.

A KESZKENŐ.

Nincsen nekem szeretőm,
Csak egy rongyos keszkenőm,
Szebbik felét fordítom,
S édesemet gondolom.

Jaj istenem, este van,
A keszkenőm nála van;
A keszkenőm nála van,
Víg örömem benne van.

ADD NEKEM!

Jaj istenem, add nekem;
Be igazán szeretem, szeretem!
Ha azt nekem nem adod,
Jaj, én érte meghalok, meghalok.

FEKETE GYÁSZBAN...

Fekete gyászban jár szívem,
Nincsen nekem semmi kedvem:
A kivel élni szerettem,
Attól immár távol estem.

A mit szívem nem remélett,
A szerencse abba ejtett,
Miben szívem dicsekedett,
Attól elidegenített.

Nem szólhatok, csak hallgatok,
Mert szómmal nem használhatok
Másoknak példát adhatok:
Szeretőben hogy bizzatok.

Én is bíztam egy nádszálhoz
Ki elhagyott, hajlott máshoz,
Kéért immár halálomhoz,
Közel vagyok végórámhöz.

BAJ.

Könnyű hosszú fából
Keskeny pallót csinálni -
Jaj, de bajos, jaj, de bajos
Hű szeretőt találni.

Most akadtam én egy
Szeretőre, de jóra:
Az visz engem, az visz engem
A bánatos hajóra.

NEM KELL A BOR.

Mi lelt rózsám, mi lelt?
Változik a színed.
Itt a bor előtted,
Igyál egy keveset!

Nem kell a te borod,
Kell a nyavalyának!
Mért tevél engemet
A világ csúfjának!?

A PÜNKÖSDI RÓZSA...

A pünkösdi róza
Kihajtott az útra,
Jer ki rózsám, jer ki,
Szakaszsz egyet róla.

Én is szakasztottam,
De elszalasztottam;
De még szakasztanék,
Ha jóra találnék.

Ha jóra, ha szépre:
Régi szeretőmre,
Kiért az én szívem,
Gyászban jár örökre.

EL AZ IRIGYEKTŐL.

Elmegyek én, itt hagyom a hazámat,
A hegyek közt felállítom tanyámat,
Nem látom én, csak azt a nagy hegyeket:
Kis angyalom, azok szánnak engemet.

Sok fű terem a margitai réten,
Még annál is több irigyem van nékem;
Talán bizony pajtásaim irigylík:
Szebb szeretőm van én nékem, mint nekik.

Még azt mondják, sem asztalom, sem székem,
Igaz is az, minek is volna nékem?
A zöld pázsit mind asztalom, mind székem,
Hat bárónak sincsen olyan, mint nékem.

NEM SZERELEMBŐL.

Azt gondolod, hogy szeretlek?
Egyszer-kétszer megölellek;
De csak azért ölelgetlek,
Hogy mit vegyek ki belőled.

HA KIMEGYÜNK...

Ha kimegyünk rózsám a szőlőbe,
Szőlőt szedünk bársony keszkenőbe.
Piros alma a négy szögletébe,
Csörgős dió köllős közepébe.

Láttál-e már vizen bugyborékot,
Közepébe két szál rozmaringot?
Láttam bizony, le is szakajtottam,
Kalapomon el is hervasztottam.

Búza, búza, tiszta búzavirág -
Gyaláz engem mind az egész világ;
Semmi, lelke, nem tehetek róla:
Édes rózsám, veled estem szóba.

HEJ, VIOLÁM...

Hej violám, violám!
Nem lesz több víg órád,
Se víg órád, se napom
Veled, kedves galambom.

Hej, Budavár, Budavár!
Volt szeretőm, de nincs már;
A ki volt is, elhagyott:
Az isten jobbat adott.

Sűrű csillagos az ég,
Majd eszedbe jutok még,
De már akkor késő lesz,
Mert a szíved másé lesz.

AMODA EGY VIRÁG...

Amoda egy virág,
Érzem az illatját,
Szeretem a szagát,
De legjobban magát.

Megfujom sipomat,
A hegy oldalában,
Hallod-e galambom
Vászoli utcában?

- Hallom rózsám, hallom,
Róla nem tehetek;
Gyöngé szavaidra
Oda nem mehetek.

OH, TE RAVASZ RÓKA...

Oh, te ravasz róka,
Szerelmem csalója!
Adj választ, ne fárassz,
Ha igazán szeretsz.

- Én választ sem adok,
Nem is fáradozok,
Mert az én édesem
Betegágyba fekszik.

Oda sem mehetek,
Nem is izenhetek;
Erről azt gondolja,
Hogy én mást szeretek.

No ha azt gondolja,
Hamisan gondolja,
Hamis gondolatja
El is kárhoztatja.

JAJ ISTENEM, BEH MEGVERTÉL...

Jaj Istenem, beh megvertél engem!
Kit szeretek, azt nem adtad nekem;
A ki nem kell, az keresi kedvem,
Jaj Istenem, meghasad a szívem!

Fényes csillag, beh sokat utazol,
Nem láttad-e rózsámat valahol,
Vagy az úton vagy az út szélén,
Vagy a sűrű erdő közepében?

ÁROK, ÁROK...

Árok, árok, de mély árokba estem!
Rólad, rózsám, minden gondom levettem,
Elfelejtlek, hogy még eszembe se jutsz,
Hűségédért, jószágodért fizessen meg a Jézus.

Már ezután többet járok Gyulára,
Az én rózsám oda vagyon bezárva,
Irok neki egy keserves levelet,
Hogy az Isten szabadítsa, ha lehet.

Haj, likas a keszkenője, a veres,
Kihull belőle a szegfű, a teljes;
Én nem bánom, ha szegfűje kihull is,
Csak a rózsám ide jönné, a hamis.

NINCS SZÉNA, VAN SZÉNA.

Nincs széna, nincs szalma
A széna-tartóba,
Megszidnak, megvernek
Érted az éjszaka.

Lesz széna, lesz szalma
A széna-tartóba,
Megölellek galambom
A pitarajtóba!

Van széna, van szalma
A széna-tartóba,
Megcsókollak, galambom
A pitarajtóba.

Hadd hajtsák, hadd hajtsák
Az irigyek a szót,
Máskor is kinyitom
Rózsámnak az ajtót.

NEM KELL A FIA.

Még azt mondja szeretőmnek az anyja:
Tubarózsát, rózsát virít a fia.
Hátha mindjárt tiszta aranyt virítna,
Ugy se, ugy se kéne nekem a fia!

SZEGÉNYSÉG.

Szegény vagyok, szegénynek születtem
S a rózsámat igazán szerettem,
Írígyleim rabolták el tőlem,
Szegény most lett igazán belőlem.

Fújja a szél a nyárfa levelet,
Még az is, azt gondolom, kinevet;
Még a fű is felállott ellenem,
Bujdosóvá tett már a szerelem.

ŐSZ.

Őszi harmat, hideg eső,
Őszszel érik meg a szőlő,
Ha megérik, bornak szűrik -
A szép leányt férjhez kérik.

Ne menj rózsám a tarlóra,
Gyenge vagy még a sarlóra;
Ha elvágod kis kezedet,
Ki süt nekem jó kenyeret?

Én ültettem a diófát,
Más köti hozzá a lovát;
Én szerettem meg a szép lányt,
Más éli vele világát.

UGYAN BABÁM...

Ugyan, babám, mért haragszol én rám,
Hogy az este ki nem jöttél hozzám?
Megvertem az ablakod fejfáját,
Álnok kis lány, még sem szóltál hozzám.

VERD MEG, URAM, AZT AZ EMBERT...

Verd meg, uram, azt az embert,
Ki nem szánt,
Ki elvette szeretőmet,
Nem sajnált.
Verje is meg mind a három
Teremtőm,
Mert elvette az én régi
Szeretőm.

Szép a pávának a tolla,
Aranyos -
Nem vagyok én életemmel
Szabados.
Megérem én azt az időt,
Ha nem most,
Leszek én még életemmel
Szabados.

MEGVEREK VALAKIT...

Megverek valakit,
Vagy engem valaki,
De az én rózsámat
Ne szeresse senki.

Vagy levág valaki,
Vagy én le valakit,
Hej, de galambomhoz
Nem bocsátok senkit.

XV. SZERELEM ISKOLÁJA.

A SZERELEM UTJÁN.

Ki a szerelemnek
Utján akar járni:
Eszesnek, okosnak
S józannak kell lenni.

Mert én elindultam
Szerelem-tanulni,
Majd fele utjáról
Vissza kellett térni.

Mért nem adott anyám
Olyan iskolába,
Hogy kitanulhassak
Szerelem útjába!

JOBBAN ESIK.

Szombat este hét órára
Hozzád megyek vacsorára.

Forralj nekem édes tejet,
Apríts bele lágy kenyeret.

Jobban esik a vacsorám,
Ha te adtad, édes rózsám!

LÁGY KENYÉR, KIS LEÁNY.

Lágy a kenyér, pirítani nem lehet, -
Kicsiny a lány, férjhez adni nem lehet;
Meg kell előbb kérdeni a leánytól:
Ad-e csókot a legénynek magától.

BUZA ÉS SZERETŐ.

Ritka búza, ritka,
Kiben konkoly nincsen
Ritka a szerető,
Kiben hiba nincsen.

Mit ér a nagy erdő
Zöld levele nélkül,
Mit ér a szerelem
Jó reménység nélkül!

MAGYAR SZÓ, MAGYAR CSÓK.

Most jöttem Aradrul,
Nem tudok magyarul,
Hej, kedves teremtésem,
Taníts meg magyarul.

Szeretem a magyart,
A magyar menyecskét;
Hej, kedves teremtésem,
Csókolom képecskéd.

Áldja meg az isten,
A ki tud magyarul,
Hej, kedves teremtésem,
Csókolj meg magyarul.

SZÉPÍTÉS.

Ha bevetem kertem végét
Tiszta buzával,
Arra sétál a szeretőm
Harmad magával.

Mondjál engem kis angyalom,
Testvérbátyádnak!
Hogy ne mondják, ne gondolják,
Hogy szeretőm vagy.

HA NEKEM SZÓLTÁL VOLNA...

Ha nekem szóltál volna:
Most szeretőd szebb volna,
De nekem nem szóltál,
Velem csak tréfáltál,
Elmult időd ne sirassad már.

Késő immár bánkódni,
Elmult időt siratni;
Máskor eszed légyen,
Szíved bátrabb légyen
Szívtől szívnek szólani nem szégyen.

Én te hozzád hív voltam,
Csak te neked nem szóltam,
Nem mertem próbálni,
Szíved ostromolni;
Féltem: szégyenben kell maradni.

Nyisd ki festett kapudat,
Tükör két ablakodat,
Hadd lássam pálmádat,
Piros két orcádat,
Enni való szép formádat.

Csillagok sokasága,
Nap és hold ragyogása
Mindenek hasznára,
És vidámságára;
Csak a szívem jár érted gyászba.

Maradj mégis reményem,
Tündöklő szép napfényem:
Im látod utamat,
Induló lábamat,
Talán többé vissza sem jövök.

A KALAP.

Ez a kis lány karton ágát
Magasra vetette,
A rózsája a kalapját
Rajta felejtette.

Hozd ki rózsám a kalapom,
Hadd tegyem fejembe,
Hogy ne süssön a fényes nap
Ragyogó szemembe!

Hozd ki rózsám kis kalapom,
Tegyem a fejembe,
Hogy ne nézzen minden kis lány
Ragyogó szemembe!

SIR A LEÁNY...

Sir a leány a kocsiba,
Mikor viszik más faluba;
Sirhat is az, mert van miért,
Az ő szülötte földeért.

Sirhat az az édes anya,
Kinek katona a fia,
De még jobban az az anya,
Kinek eladó a lánya.

KIVEREM A LOVAM...

Kiverem a lovam a rétre,
Magam is kimegyek melléje.
Vágok ott rendet a kaszával,
Jól tartom a lovam szénával.

Kihajtom a lovam a rétre,
Magam is lefekszem melléje.
Szedek ott füvet a sarlóval,
Jól tartom a lovam sarjával.

Kiverem a disznóm a nyájra,
Magam is kimegyek utána.
Vágok ott dudvát a kapával,
Jól tartom a disznóm dudvával.

Kihajtom az ökröm a gyepre,
Magam is kimegyek melléje.
Vágok ott szárat a vágóval,
Jól tartom ökrömet a szárral.

Kihajtom a ludam a gyepre,
Magam is kimegyek melléje.
A ludam a gyepen legelész,
Galambom mellettem heverész.

MINDIG JOBB A SZINBOR...

Mindig jobb a színbor, mint a lőre -
Ne szeresd azt a kis lányt előre;
Könnyen megtörténik esztendőre:
Későn megy a menyegzőre.

Magas fa tetején költ a kánya -
Jaj be kényes az a biró lánya;
Pedig esztendőre ő se bánja,
Ha kiviszik a tanyára.

ANNYISZOR NEM!

Kakas a szemeten
Annyit nem kapar,
Hányszor az én rózsám
Engem betakar.
Pedig éjjel-nappal
Mindig egyre kapar,
Annyit nem kapar,
Hányszor betakar.

Disznó a mezőben
Annyit nem turkál,
Hányszor az én rózsám
Engem megdorgál.
Pedig éjjel-nappal
Mindig egyre turkál,
Annyit nem turkál,
Hányszor megdorgál.

Csikó a ménesen
Annyit nem nyerít
Hányszor az én rózsám
Engem beterít.
Pedig éjjel-nappal
Mindig egyre nyerít,
Annyit nem nyerít,
Hányszor beterít.

Bakter a toronyban
Annyit nem kiált,
Hányszor az én rózsám
Csókkal megkinált.
Pedig éjjel nappal
Mindig egyre kiált,
Annyit nem kiált,
Hányszor megkinált.

Asztal a szomszédban
Annyit nem asztal,
Hányszor az én rózsám
Engem vigasztal.
Pedig éjjel-nappal
Mindig egyre asztal,
Annyit nem asztal,
Hányszor vigasztal.

A malom kereke
Annyit nem fordul,
Hányszor az én rózsám
Engem megcsókol,
Pedig éjjel-nappal
Mindig egyre fordul;
Annyit nem fordul,
Hányszor megcsókol.

Biharban, Borsodban
Nincs annyi esküdt,
Hányszor az én rózsám
Nekem megesküdt.

LEGÉNYEMBER, HÁZASEMBER.

Mikor ifjú legény voltam,
Czifra bokrétásan jártam:
De hogy már megházasodtam,
Fityeg a kapcza utánam.

Eszkendőre, vagy kettőre
Gondom leve a rengőre,
Három sing pókakötőre,
Kilencz garas főkötőre.

SZERELEM VIRÁGA.

Kerülj rózsám, kerülj,
Kertem megett kerülj,
Ott is csak úgy kerülj,
Hogy búa ne merülj.

Mert ha buba merülsz,
Engem el se kerülsz.
Mert ha buba merülsz,
Engem el se kerülsz.

Üssed, rózsám, üssed
Asszonyod kutyáját,
Hogy el ne ugassa
Szerelem virágát.

Virág szerelmemet:
Szép István nevemet,
Virág szerelmemet:
Szép István nevemet.

FÖLDEÁKI FALUVÉGEN...

Földeáki faluvégen
Régen leesett a hó -
Ugy hallottam, kis angyalom,
Elesett veled a ló.
Gyöngé karod kitörted,
Magad sebesítted,
Ugy is tudod, kis angyalom,
Hogy én a tied leszek.

El kell menni, masírozni,
Kész az uti czédula.
Kitörött a lovam lába
Nem mehetek sehova.
Bár találnék orvosra,
Vagy egy szép leányzóra,
Aki engem bajaimból
Szépen kigyógyítana!

Egy kis kertet kerítettem
Rózsámnak udvarában.
Elszántottam, elvetettem
Violaszín virággal.
Barna kis lány locsolja,
Tudja, mi a jutalma:
Arra megy a kis galambja
Körül-körülcsókolja.

ÉRTED VAN.

Azt gondolom, eső esik,
Pedig a szemem könyezik;
Szemem könyes, orcám nedves,
Mind te érted van ez, kedves!

HA MEGUNOM...

Ha megunom magános életem,
Felszántom a virágos kis kertem,
Vetek bele dupla szegfűt kettőt -
Egy se legény, ki nem tart szeretőt.

Piros alma leesett a sárba,
Ki fölveszi, nem lesz az hiába!
Én elmegyek, fölveszem, megmosom -
A babámat ölelem, csókolom.

NE HIGYJ NEKI!

Ne higj a legénynek,
A tüzes lelkének,
Mert meg tudja csalni
Gyermekeit embernek.

Zörgő mogyoróval,
Csattogó dióval,
Selyem szalagjával,
Sűrű hazugsággal.

AZ IRÓDEÁK.

Én vagyok az íródeák,
Nem kell nekem gyertyavilág,
Megölelem a szép leányt
Setétben is,
De még a szép menyecskét is,
Menyecskét is.

Én vagyok az írődeák,
Íríg reám a fél világ.
Íríglik, hogy szeretnek a
Leányok is,
De még jobban, hogy még a szép
Menyecskék is.

Én vagyok az írődeák,
Nem kell nekem gyertyavilág,
Megírom én a rózsámnak
A levelet
Éjszaka is a ragyogó
Csillag mellett.

KÉT ALMA.

Két alma van a szűrőm ujjába -
Válogat a legény a leányba.
Egye meg a válogató fene,
Ha nincs módja, mit válogat benne!

A KERTÉSZ.

Nekem van egy virágkertem,
Abban sok vadrózsa terem,
Én vagyok annak kertésze,
Mikor tetszik: levelésem.

Gyakran oda járogatok,
Rózsáit meglátogatom.
Ma is egyet elültettem,
A tövit megöntözgettem.

Ezután is belé járok,
A mikor lehet: gyomlállok.
Oltogatok a töveken,
Hogy vadrózsa ne teremjen.

ELHERVAD A RÓZSA...

Elhervad a rózsza,
Melynek töve nincsen, -
Én is elhervadok
Mert szeretőm nincsen.

Mit ér a hat ökör
Hosszú istállóban,
Ha szerelem nincsen
Czifra vetett ágyban?

ESIK ESŐ, ZÚG A MALOM.

Esik eső, zúg a malom,
Bort iszik az én galambom.
Csak hadd igyék, hadd vigadjon,
Csak engemet el ne hagyjon!

Kertem alatt foly a Tisza,
Zavaros a víz, nem tiszta.
Eredj, rózsám, hozz belőle,
Hadd muljon a szomjam tőle.

Tisza vize be zavaros, -
Az én rózsám szép s takaros.
Nem is adnám e világért,
Nem senkinek birtokáért.

AZ ÉN LIBÁM...

Az én libám nem lesz mindig liba,
Én sem leszek mindig a lakziba,
Mert a lakzi nekem nem nagy remény,
Ha csak magam nem leszek vőlegény.

TIED LESZEK.

Nem megyek én sebesen,
Csak az úton csendesen;
Ott sem áll meg a szemem,
Csak az én édesemen.

Majd megnézem mentemben,
Mi van a kis kertedben:
Apró virág, viola, -
Tiéd leszek valaha.

ELÉG HÁROM.

Volt szeretőm kettő, három,
Egy utcában tizenhárom;
Tíz elhagyott, maradt három,
Elég az még ezen nyáron,
Elég az még ezen nyáron.

Szép a szeme, szép a haja,
Piros mind a két orczája,
Hajnal hasad ajakába,
Rózsa nyilik a szájába,
Rózsa nyilik a szájába.

KALAP ÉS KEDVES.

Kis kalapom darutollas fekete,
Árvalányhaj bokréta van mellette,
Ott vettem a túri vásár idején,
Kis gömöri betyár legény vagyok én.

Meguntam a kis kalapom hordani,
A rózsámat hazugsággal tartani;
Meg is mondom neki szívem szándékát:
Én miattam kereshet már más rózsát.

LEVENDULA.

Buza, buza, be szép tábla buza,
Közepébe két szál levendula,
Levendula levelében:
Ültem a rózsám ölében.

A NYOSZOLYÁN.

Czifra gombos nyoszolya,
Benne fekszik Kalára;
Beh jó benne heverni,
Kalárát megölelni!

Tul a Tiszán, meg innét
Barna vagyok, megillet;
Barna vagyok magam is,
Barna a galambom is.

A LEGÁTUS.

Minap a mint Debreczenbe jártam,
A szekeren rákvevőre vártam,
Egy legátus állott meg előttem,
Szemem, szívem rajta felejtettem.

Fél kezében volt tentatartója,
Másikában arany rézporzója,
Hónaalja tele levelekkel,
Piros ajka mézes beszédekkel.

Nem tudom: mi bajom lett láttára,
Szívem nyilalt mindenik szavára,
Kék szemébe hogy feltekintettem,
Az eget is kékebbnek szemléltem.

Édes anyám, ha bevisz kend rákot,
Hozza ki kend azt a szép deákot
Megtalálom addig koporsómat:
Hadd írja meg a bucsuztatómat.

JAJ BE SZENNYES...

Jaj be szennyes a kendője!
Talán nincsen szeretője?
Adja ide, hadd mossam ki,
Ugy sem szeret engem senki.

Kinek nincsen szeretője,
Menjen ki a zöld erdőbe;
Írja fel a falevéltre,
Hogy neki nincs szeretője.

HA TUDHATNÁM...

Ha én azt tudhatnám:
Ki lesz az én rózsám,
Kedveznék én annak,
Az én galambomnak.

Fehér az én ingem,
Megszerethetsz engem;
Piros az én orczám,
Megcsókolhatsz, rózsám.

HÁROM KENDŐ.

Három piros kendőt veszek,
A nap rám süt, piros leszek;
Piros leszek, merre járok,
Ugy is szeretnek a lányok.

Három fehér kendőt veszek,
Ha felteszem, fehér leszek;
Fehér leszek, mint a hattyu,
Nem ölel meg minden fattyu!

MÉRT NINCS...

Mért nincs minden lánynak
Ut az udvarába,
Aranyos diófa
Pitar-ajtájába?

Magas a teteje,
Csipkés a levele:
Mért nincs minden lánynak
Igaz szeretete?

ARRA ALÁ BARANYÁBA...

Arra alá Baranyába
Nagy természet van a lányba,
Maga mondja a legénynek:
Csókoljon kend engemet meg.

Mondd meg hugám a nénédnek,
Adjon csókot a legénynek!
Nem mondom meg a nénémnek;
Magam is adok szegénynek.

XVI. ENYELGÉS, TRÉFA.

HOVÁ TEGYEM...

Hová tegyem a kalapom,
Hogy meglegljem reggel?
Reggel rózsám, reggel,
Hogyha a nap felkel.

Hová tegyem a subámat,
Hogy meglegljem reggel?
Reggel rózsám, reggel,
Mikor a nap felkel.

Hová tegyem tarisznyámat,
Hogy meglegljem reggel?
Reggel rózsám, reggel,
Mikor a nap felkel.

Tedd emide, tedd amoda,
Tedd az ablakomba.
Ott megleled reggel,
Mikor a nap felkel.

UJ A CSIZMÁM...

Uj a csizmám, nyikorgós, nyikorgós,
Most vette azt a csikós,
Hej a csikós, a csikós,
Ha még egyet ilyet, olyat,
Olyat vesz:
Két nyikorgós csizmám
Lesz, ha vesz,
Hogyha vesz.

Uj a szoknyám, pepita, pepita,
Tegnap vette a Miska,
Hej a Miska, a Miska.
Ha még egyet ilyet, olyat,
Olyat vesz:
Két pepita szoknyám
Lesz, ha vesz,
Hogyha vesz.

Uj a szoknyám, kanavász, kanavász,
Most vette azt a kanász,
Hej a kanász, a kanász.
Ha még egyet ilyen, olyat,
Olyat vesz:
Két kanavász szoknyám
Lesz, ha vesz,
Hogyha vesz.

Uj a kendőm, olajos, olajos,
Most vette azt a Lajos,
Hej a Lajos, a Lajos.
Ha még egyet ilyen, olyat,
Olyat vesz:
Két olajos kendőm
Lesz, ha vesz,
Hogyha vesz.

EJ HAJ, LILJOM TERINGETTE!

Ej haj, liljom teringette!
Tudom: hol voltál az este.

Az ablakon voltam lesbe,
Szép leány ült az öledbe.

Tudom: hozzád el is menne,
Hanem oda mente kéne.

De annak még a posztója
A szebeni festőházba.

De annak még a guzsalya,
A Hargita oldalába.

HEJE-HUJJA!

Heje-hujja, lebuji, lebuji!
Tőlem rózsám, ne bujj, ne bujj!
Én ugyan tőled nem buvok,
Mikor látlak, megújulok,
Kedves angyalom.

SZÉLES A DUNAVÍZ...

Széles a Dunavíz,
Keskeny palló rajta,
Ne menj rá, te kis lány,
Mert leesel róla.

Nem esem, nem esem,
A Duna vizébe,
Inkább veled esem
Rózsám szerelembe.

NEM SZERETEM...

Nem szeretem az uramat,
Csak a mostoha fiamat;
Arra is ha megharagszom,
Itt a csárda, majd beiszom.

Volt szeretőm egy nagy ragyás,
Vegye elé a nyilalás,
A nyilalás el ne hagyja,
Mig a lelkét ki nem adja!

KÖRÖSBE KÉRETNEK...

Körösbe kéretnek engem,
Elmenjek-e édes lelkem?
Ha elmegyek, majd jól járok,
Szentjános-kenyeret rágok.

Jaj istenem, mit csináljak:
Férjhez menjek, vagy szolgáljak?
Férjhez megyek: jól megvernek,
Ha szolgállok: kifizetnek.

Jaj istenem, de sok Pista!
Bárcsak nekem is egy jutna.
Jutott is egy, de milyen jó:
Pokol fenekére való!

ARRA ALÁ DECSI HATÁR SZÉLÉN...

Arra alá decsi határ szélén,
Rózsa terem a barázda szélén:
Három szál -
Kutya vagy te rózsám, megcsaltál.

Ezt a kis lányt nem az anyja szülte,
Rózsafának teteje termette.
Három szál -
Kutya vagy te rózsám, megcsaltál.

Ez a kis lány úgy éli világát,
Éjfél tájban süti a pogácsát,
Éjfélig,
Várja a babáját hajnalig.

Édes anyám azzal búsít engem,
Ha meghalok, nem sirat meg engem.
Nem bánom,
Majd megsirat az én pajtásom!

ZÖLD A KÖKÉNY...

Zöld a kökény, majd megkékül -
Most vagyok szerető nélkül.

Olyan vagyok én a nélkül,
Mint a rózsavirág nélkül.

Kinek nincsen szeretője,
Adjon annak teremője.

Nekem sincsen, neked sincsen,
Bár csak adna neked engem!

MINDENÁRON.

Lisztet pénzen vettem,
Vajat kölcsön kértem
Mégis a rózsámnak
Pogácsát sütöttem.

Pénteken szapultam,
Szombaton kimostam,
Mégis a rózsámnak,
Fehér ruhát adtam.

RECZEPICZE, HAJ!

Ez a szemem, ez, ez, ez,
Jobban kacsint, mint emez.
Reczepicze, haj!
Leveles a galy,
Engem rózsám meg ne csalj.

Édes szemem, jól vigyázz,
Mert a másik meggyaláz.
Reczepicze, haj!
Leveles a galy.
Engem rózsám meg ne csalj.

Ez a karom, ez, ez, ez,
Jobban ölel, mint emez.
Reczepicze, haj!
Leveles a galy,
Engem rózsám meg ne csalj.

Édes karom jól vigyázz,
Mert a másik meggyaláz.
Reczepicze, haj!
Leveles a galy,
Engem rózsám meg ne csalj.

Ez a lábom, ez, ez, ez,
Jobban járja, mint emez.
Reczepicze, haj!
Leveles a galy,
Engem rózsám meg ne csalj.

Édes lábom jól vigyázz,
Mert a másik meggyaláz.
Reczepicze, haj!
Leveles a galy,
Engem rózsám meg ne csalj.

A CSŐSZ.

Talán megbolondult a csősz?
Ennek bizony, anyjok, ne főzz,
Meg ne kínáld jó boroddal,
Se a lovát abrakoddal.

Megkinálom biz én apjuk,
Mert mi kendet ritkán látjuk,
Ha kimegy kend a tanyára:
Haza se jön éjszakára.

ELHAJTANÁM A LIBÁT...

Elhajtanám a libát
Komáromig mezitláb.
Libaláb, libaláb,
Komáromig mezitláb.

Ha galambom láthatnám,
Tovább is elhajtanám.
Libaláb, libaláb,
Komáromig mezítláb.

Komáromi kis leány,
Vigyél által a Dunán.
Libaláb, libaláb,
Vigyél által a Dunán.

Ha átviszel a Dunán,
Megcsókollak a partján.
Libaláb, libaláb,
Megcsókollak a partján!

JUHÁSZLEGÉNY...

Juhászlegény bundája, hm,
Szőrivel kifordítva, hm;
Azért van kifordítva:
Az eső meg ne vágja, hm.

Juhászlegény süvegje, hm,
Legyürve a szemibe, hm;
Azért van az legyürve:
Hogy a nap meg ne süsse, hm.

Juhász legény kendője, hm,
Selyemmel van beszegve, hm;
Azért van az beszegve:
Mert a babája szegte, hm.

Juhász legény táskája, hm,
Pirosra van kivarrva, hm;
Azért van az kivarrva:
Mert a babája varrta, hm.

Juhászlegény rózsafa, hm,
Rózsa a két orczája, hm;
Virit a két orczája:
Én vagyok a babája, hm.

BÁRCSAK EZ AZ ÉJTSZAKA...

Bárcsak ez az éjtszaka
Szentgyörgy napig meg ne virradna!
Tizenhárom éjjel meg egy nap
Kimulatnám rózsám magamat.

EGY-KÉT PÁR CSÓK...

Egy-két pár csók nem a világ,
Száradjon meg, a ki nem ád.
Adjál rózsám holdvilágon,
Nem kell az a más világon.

A GYÁVA.

Hogy mehetnék én te hozzád,
Én édes szerelmem?
A kutyának ugatása
Észre vétet engem.
Adok csontot a kutyának,
Véget vet az ugatásnak.
Bejöhetsz hozzám.

Hogy mehetnék én te hozzád,
Én édes szerelmem?
A lovaknak dobogása
Észrevétet engem.
Adok szénát a lovaknak,
Vége lesz a dobogásnak.
Bejöhetsz hozzám.

Hogy mehetnék én te hozzád,
Én édes szerelmem?
A ludaknak gágogása
Észrevétet engem.
Adok zabot a ludaknak,
Vége lesz a gágogásnak.
Bejöhetsz hozzám.

Hogy mehetnék én te hozzád,
Én édes szerelmem?
A macskának nyávogása
Észrevétet engem.
Adok tejet a macskának,
Véget vet a nyávogásnak.
Bejöhetsz hozzám.

Hogy mehetnék én te hozzád,
Én édes szerelmem?
Az egérnek czinczogása
Észrevétet engem.
Félre vitéz, minek is élsz,
Ha már egy egértől is félsz:
Ne járj el hozzám!

A MADÁR.

Gyere be, gyere be gyönyörű kis madár,
Csináltattam neked aranyból kaliczkát.
Aranyból kaliczkát, ezüstből ajtaját,
Ezüstből ajtaját, gyémántból válluját.

Nem szoktam, nem szoktam kaliczkában lakni,
Csak szoktam, csak szoktam zöld erdőben lakni.
Zöld erdőben lakni, zöld ágakra szállni,
Fenyőmagot enni, gyöngyharmatot inni.

HEJ KOLOSVÁR...

Hej Kolosvár, hej Kolosvár!
Volt szeretőm, de nincsen már.
Hej rózsám, violám,
Csókold meg a két orczám!

Egy kis lány az ellenségem,
Mégis ő lesz feleségem.
Hej rózsám, violáin,
Csókold meg a két orczám!

KERÉK EZ A ZSEMLYE...

Kerek ez a zsemlye,
Nem fér a zsebembe:
Haragszik a rózsám,
Nem ül az ölembe,
Én sem az övébe.

Hosszu pesti zsemlye,
Elfér a zsebembe:
Mégbékélt a rózsám,
Leül az ölembe,
Én is az övébe.

PIPI A KENDŐJE...

Pipi a kendője,
Barna szeretője.
Ucczu édes rózsám,
De illenél hozzám,
Ha az enyém volnál!

Nem vagyok a kendé,
Mert kend nyalka legény;
Ha kendet megfogják,
Katonának adják,
Szivem szomorítják.

FELESÉG - SZERETŐ.

Csikból hoztam feleséget,
De nem hoztam nyereséget;
Hej feleség, feleség!
De nincs benned nyereség.

Oh te vasfogú vén bába,
Ki szeretne valójába?
Mikor te előttem jársz,
A hideg mindenkor ráz.

Szegfű, rózsá, majoránszál,
Az illatja szivemig száll;
Jaj, hogy nem szakaszthatok,
Jaj istenem, meghalok!

MENJEK, NE MENTEK?

Elmegyek én másfelé,
A tokaji hegy mellé,
Arra szűrök a jó bort,
Ott tán meg nem öl a gond.

Elmegyek én messzire,
Ama kék hegytetőre,
Onnan visszatekintek,
Neki bucsuszókat intek.

Ha majd azon túl leszek,
Többet vissza se nézek:
Miért nézzek én vissza,
Ha szemem őt nem látja.

De, ha őt nem láthatom,
Se éjjelem, se napom;
Azért hát el se megyek,
Jöszte babám, ölelj meg!

ELESETT A LUD A JÉGEN...

Elesett a lud a jégen,
Majd felkel a jövő héten,
Iczacza!

Hegyes kőnél foly a patak -
Hej, be rossz legénynek adtak,
Iczacza!

Ha még egyszer leány lennék,
Megnézném, hogy kihez mennék,
Iczacza!

Megválogatnám a legényt,
Mint a piacon az edényt,
Iczacza!

Az edénynek a mázassát,
A legénynek a pirossát,
Iczacza!

Avval élnék a kedvemre,
Boldog lennék életembe.
Iczacza!

SEGITSÉG.

Ha kicsiny is a legény,
Lehet azért vőlegény.
Széket tesztek alája:
Ugy megy fel a kis ágyra.

ROSSZ HÁZASSÁG.

Bánom, hogy megházasodám,
Kisasszonyt tukmáltak reám.
Nincs több, csak két tehenem,
Ennyiből áll mindenem;
Kell a cifra főkötő,
Drága keztyű, keszkenő,
Strimfli, papucs, viganó,
Még mi? tudja a manó.

SOKFÉLE KEDVES.

Ugat a kutyám, a Rajna,
Jön a szeretőm, a barna;
Ha barna is, de, de, de, de nem cigány:
Szeret az engem igazán.

Ugat a kutyám, a hangyás,
Jön a szeretőm, a ragyás;
Azért, hogy ő ki-ki-ki-kicsit ragyás,
Az az igaz magyar fajzás.

Ugat a kutyám, a kicsi,
Jön a szeretőm a piczi;
Ha egy kicsit na-na-na-nagyobb volna,
Mindjárt hozzámvalóbb volna.

Magas a torony teteje, -
Rózsi a szeretőm neve;
Ha egy kicsit ki-ki-ki-kisebb volna,
Mindjárt hozzámillőbb volna.

Reczés a szőlő levele,
Jön a szeretőm, a szőke;
Ha szőke is, de, de, de, de nem német,
Szeret az engem, míg élek.

NINCSEN FELESÉGEM, DE MAJD LESZ...

Nincsen feleségem, de majd lesz,
Haza viszem télben, ha hó lesz.
Veszek neki csizmát, pirosat,
Üttetek rá patkót, magosat.
Fényes a te patkód, ragyog is,
Ragyogó csillag vagy magad is.

KERTEMBEN.

Tegnapelőtt kertembe
Lyukat ásott az ürge.
Megállj ürge, megleslek,
Icza te!
Kendermadzagra kötlek!

Kertemben volt egy dinnye,
Azt az ürge megcsipte,
Megállj ürge, megleslek,
Icza te!
Kendermadzagra kötlek.

Kertemben nyíl a rózsza,
Azt valaki meglopta.
Megállj tolvaj, megleslek,
Icza te!
A rózsámért megverlek.

Kertemben nyíl tulipán,
Mind elcseni egy kis lány.
Megállj kis lány, megleslek,
Icza te!
Talán el sem eresztlek.

XVII. SZERELEM SZÁZ ALAKBAN.

A SZEGÉNY LEÁNYOK.

Arra járjunk, arra,
Merre furulyáznak:
Merre a legények
Éjjel-nappal járnak.

Szabad a legénynek
Éjjel nappal járni,
De a szegény lánynak
Házához kell várni.

Házához kell várni,
Talpon istrázsálni,
Sok éjjeli álmát
Érte elmulatni.

LEÁNY VAGYOK.

Lány voltam én, vagyok is,
Kértem csókot, adtam is,
Egyet kértek, kettőt adtam,
Szerелеmbе болondultam.

GYÖNGYÉLET.

Gyöngyélete van a lánynak,
Szeretőt talál magának,
De a legény, mint a kutya,
Kustorog egész éjszaka.

Ha este van a faluba,
Lányok mennek a fonóba,
Legények meg az ablakra,
Tekintgetnek a lányokra.

PÁNTLIKA ÉS KONTY.

Addig élem világomat,
Míg szél fujja pántlikámat.
A pántlika könnyű ruha,
Mert azt a szél könnyen fujja.
De a konty az nehéz ruha,
Mert azt a bú nyomdogálja.

PÁNTLIKA ÉS KALAP.

Addig éli a leány világát,
Míg szél fújja piros pántlikáját,
Ha nem fújja piros pántlikáját,
Búval éli a leány világát.

Addig éli a legény világát,
Míg szél fújja bokrétás kalapját,
Ha nem fújja bokrétás kalapját,
Búval éli a legény világát.

MENYASSZONY, VŐLEGÉNY.

Menyasszony, menyasszony!
Nem vagy már kisasszony;
Van tenéked férjed,
Kitől jussod kérjed.

Vőlegény, vőlegény!
Nem vagy szabad legény.
Van te néked párod,
Kitől jussod várod.

MAGYAR MENYECSKE.

Jobb a bor, jobb a bor,
Jobb a pálinkánál:
A magyar menyecske
A német leánynál.

NINCS HUNCZUTABB A LEGÉNYNÉL.

Nincs édesebb a nádméznél,
Nincs hunczutabb a legénynél.
Este a lányt megcsókolja,
Ha elfordul: kicsufolja.

Az estének nincsen vége,
A legénynek nincsen szeme,
Szeme volna: haza menne,
Itten nem szemtelenkedne.

HA LEÁNY NEM VOLNA.

Szól a világ, mit hajtok rá:
Ugy ég a tűz, ha tesznek rá!
Tettek is rá, tesznek is rá,
Ugy-e, babám, ne hajtsunk rá?

Megmondtam, hogy lányt ne szeress,
Ha menyecskére szert tehetsz,
Nem egyébre való a lány,
Csak járatni maga után.

Nem is leány, ki nem barna;
Nem is legény, ki nem nyalka;
Nem is asszony, ki nem csalfa,
Ki az urát meg nem csalja.

Nem is erdő, kibe fa nincs,
Nem is falu, kibe lány nincs;
Ha leányok nem volnának,
A kutyák sem ugatnának.

MÁR MINÁLUNK...

Már minálunk így köszönnek:
Adjon isten engem kendnek!
Én pedig ezt így fogadom:
Köszönöm, édes galambom.

Már mi nálunk az a szokás:
Nem is leány, ha nem ragyás.
Illik neki rettenetes,
Ha egy kicsit himlőhelyes.

KÖTŐDÉS.

Karalábi nem gyökeres -
Nem is leány, ki nem begyes;
Nem is leány, ki nem barna,
Kinek nem bodor a haja.

Bodor a kend hunczutkája,
Tudom, ki a kend rózsája!
Hosszú a kend pipaszára,
Még sem gyolcs a kend gatyája!

VIRÁG A VIRÁGNAK.

Hol voltál te, kis nyulacska?
Az erdőben.
Minek voltál az erdőben?
Vesszőcskéért.
Minek neked az a vessző?
Kertecskének.
Minek neked a kertecske?
Virágoknak.
Minek neked az a virág?
Bokrétának.
Minek neked a bokréta?
Virágomnak.

ANYJA LEÁNYA.

Este későn ne járj hozzám,
Tilalomban tart az anyám.
A minap is erre jártál,
Ablakomon hallgatóztál.

A sarkantyud megpendüle,
Erre anyám felébrede,
Fenyegete engem azért,
Miért szeretem a legényt?

De én erre fellobbantam,
Szeme közé lobbantottam:
Nézzük a régi időket,
Kend is tartott szeretőket!...

HAMAR MEGVAN.

Elvitte a víz a pallót -
Elhagyott szeretőm, ki vót.
Megcsináltatom a pallót,
A lesz a szeretőm, ki vót.

A GYOLCS ING.

Gyolcs az üngöm, fehér gyolcs az újja,
Akkor lobog: mikor a szél fújja;
Ha nem fújja, magam lobogtatom,
A babámat avval csalogatom.

VÁRDA VÁROS...

Várda város kies helység
Benne lakni gyönyörűség:
Akárkinek gyönyörűség,
Csak én nékem keserűség.

Minden virág virágozik,
Csak az enyim hervadozik.
Hadd hervadjon, hadd száradjon,
Csak az Isten el ne hagyjon.

Segélj meg oh én Istenem,
Te légy nekem hű vezérem,
Hogy én egyet találhassak
Kivel holtig maradhassak.

PICZINY CSIZMÁM...

Picziny csizmám jaj, de nagyon tiszta! -
Nem szólok én a legénynek vissza;
Megveti már az én bús szívemet,
Elvette az én gyöngyéletemet.

Ősszel szokott a fecske elmenni,
De tavasszal vissza szokott jönni.
Keskeny az út, nem tud visszajönni -
A szerelem kezd tőlem távozni.

AZ ÁRULÓ KEDVES.

Esik eső, esik,
Kis pej lovam ázik,
Ezüst kantár fékszárain
Ej haj! gyöngé kezem fázik.

Rakd meg rózsám, rakd meg
Lobogós tüzedet,
Hadd melegítsem meg nála
Ej haj! gyöngé kezeimet.

Fujd el szellő, fujd el
Szőke Tisza habját,
Hogy meg ne ismerje rózsám
Ej haj! csónakom járását.

Mert ha megismeri
Csónakom járását:
Utánam küldeti rózsám
Ej haj! vármegye zsandárját.

A MADÁR ÉS A LEGÉNY.

Magasan repül a héja,
Éles körme közül él a -
Hát én csak magam egyedül
Járok a galambom körül.

Hogy tud az a madár élni,
Mikor nem is tud beszélni?!
Lám én jól tudok beszélni,
Mégis alig tudok élni!

ÁLTAL MENTEM A HIDON...

Általmentem a hidon keresztül,
Elvesztettem sarkantyúm pengéstül;
Majd föladja az a piros rózsá,
Ki ajkamat gyakran megcsókolja.

MAJD MEGBÉKÜL.

Szomorú hírt hoztak nekem
Nem régen:
Hogy az én galambom tőlem
Idegen;

Haragszik rám, azt mondja,
Nem lesz reám több gondja!
Ha haragszik ő:
Majd megbékül ő!

FEHÉR, SÁRGA, BARNA ÉS PIROS.

Én fehér keszkenőt veszek,
Rám süt a nap, fehér leszek;
Fehér leszek, mint a hattyú,
Nem csókol meg minden fattyú.

Sárga keszkenőt is veszek,
Rám süt a nap, sárga leszek;
Sárga leszek, mint a virág,
Menyecskéknek áll a világ.

Barna keszkenőt is veszek,
Rám süt a nap, barna leszek;
Barna leszek, mint a csóka,
Rám illik a babám csókja.

Bécsi keszkenőt is veszek,
Rám süt a nap, piros leszek;
Piros leszek, mint a rózsza,
Rám illik a babám csókja.

KÖLCSÖNÖSEN.

Sárga csikóm réz patkóra,
Jegyet váltunk húshagyóra;
Jegybe adom a szívemet,
Te meg nekem a tiedet.
Hús forintot pántlikára,
Majd a menyegző napjára.

FENYEGETÉS.

Ha nem leszel jó szerető,
Borítson el a temető,
Lepjen el a sárga halál,
Takarítson szárnya alá!

LEÁNYT SZERET.

Galambfalvi nagy hegy alatt
Barna legény zabot arat.
Zabot arat, nem vad lencsét...
Leányt szeret, nem menyecskét.

A NÁNAI CSÁRDA.

Nincsen olyan csárda, mint a nánai,
Nincsen olyan kis lyány, mint a bábai,
Csárdás kis kötője,
Piros cipellője -
Illik az neki.

Nincsen olyan csárda, mint a nánai,
Nincsen olyan legény, mint a bábai,
Körűlvágott haja,
Pántlikás kalapja -
Illik az neki.

A LEGÉNY BÚJA.

Jaj be szegény legény vagyok,
Egy pénznek ura nem vagyok,
Kölcsön kérnék, de nem kapok,
Nagy interest nem adhatok.

Lyukas házamon a fedél,
A gólya is rászállni fél,
A nagy adó terhe alatt
Házgerendám majd leszakad.

Jaj be szegény legény vagyok,
Csókot pénzért sem kaphatok.
De ha egyszer megindulok,
Fejem alá is rakhatok.

Szánjon meg hát, hugom asszony:
Legyen feleségem asszony.
Építsünk a szereteten,
Ugy megleszünk mind a ketten.

SÁRGA CSIKÓ, ÁRVA KIS LÁNY.

Sárga csikó, sárga csikó, sárga,
Az én rózsám árva, szegény árva,
Az én rózsám nem lesz mindig árva,
Szület után én leszek a párja.

Azért hogy én szegény legény vagyok
Barna kis lány szeretője vagyok,
Szeret az a barna kis lány engem,
Meghalni is kész volna érettem.

A PARIPA.

Általmentem a Tiszán
Két kerekű talyigán.
Visszajöttem azután
Daruszőrű paripán.

Van paripám jó hámos,
Bagaria szerszámos;
Ha én azt megfuttatom:
Galambomat meglátom.

ASSZONY LESZ.

Ennek a kis lánynak
Hosszú a kötője,
Mondtam az anyjának,
Vágjon el belőle.

Az anyja azt mondta,
Nem vág el belőle,
Ugyis nem sokára
Asszony lesz belőle.

CSAK, HA JUT.

Zöld vetés közt keskeny az ut -
Én csak akkor kapok, ha jut.
Akkor kapok csókot lánytól,
Ha más elveri magától.

SZÉP A ROZMARINGSZÁL...

Szép a rozmaringszál bokorba,
Mikor kötik azt koszorúba;
Felteszik a szűz lány fejére,
Ugy kísérik a menyegzőre.

A TORONY.

Magas a torony teteje,
Az én rózsám építette,
Czippus fából kimetszette,
Én voltam annak levele.

HA SZÜRÖM LESZ.

Ha szűröm lesz, bocskorom,
Bizony megházasodom;
Ha szép feleségem lesz,
Bizony belé takarom.
Ucczu belé, meg-meg belé,
Bizony belé takarom.

A FALU ROSSZA.

Elmennék én te hozzátok egy estve,
Ha az anyád az ablakon nem lesne,
Ott sem tennék, kedves rózsám, egyebet,
Szűz válladra hajtanám bús fejemet.

Nem járok én többé kurta subába,
Nem járok én a rózsám udvarába,
A minap is, hogy ott voltam egy estve,
Már az anyja az ablaknál kileste.

Én vagyok a falurossza egyedül,
Engem ugat meg a kutya messziről;
Isten hozzád születésem faluja,
Többet benned nem ugat meg a kutya.

FOGADÁS.

Jaj de szép a tiszta búzagarmada!
Nem vagyok én a legények bolondja;
Inkább leszek a szerelem virágja,
Annak is a leggyönyörűbb zöld ága.

CSAK UGY, MINT OTTHON.

Végigmentem a szőregi útczán,
Betekintek a rózsám ablakján,
Kedves rózsám úgy éli világát:
Fehér hajra veti föl az ágát.

Jöjj be rózsám a fehér szobámba,
Ülj le rózsám a zöld kanapéra!
Majd lehúzó a ránczos csizmádat,
Megcsókolom két piros orczádat!

LEÁNYOSZTÁLY.

A sarlai legények
Leányosztályt tevének.
Gyöngyöm, violám,
Szép aranyalmám!

Egy legénynek nem jutott,
Nagyon megharagudott.
Gyöngyöm, violám,
Szép arany almám!

Majd ha máskor osztatik,
Akkor neki juttatik.
Gyöngyöm, violám,
Szép arany almám!

LÉGY JÓ!

Le van a szívem lánczolva,
Nincsen aki feloldozza,
Te oldozd fel, kedves babám,
Hadd lehessen szabad madár.

Eszem az istened anyját,
Ne pirongass, mint a kutyát;
Ha pirongatsz, sem ér semmit,
Ugy sem szeretek mást senkit.

Azok ugyan megítélnék,
Kik az ablak alatt ülnek,
A pletykákat hajtogatják -
Arra ne hajts kedves babám!

NEM SZERETEM AZ URAMAT...

Nem szeretem az uramat,
Csak a kisebbik uramat,
Arra is ha megharagszom,
Itt a korcsma, majd beiszom, haja, haj!

A CSALFA LEGÉNY.

De megcsalt egy legény engemet,
Elcsalta tőlem a gyűrűmet;
Azt mondta: álljak ki a kis kapuba,
Mikor kilenczet üt az óra.

Kilenczet ütött már az óra,
Még sincs a rózsám a kapuba',
Ha tudnám: melyik a rózsám szobája,
Igyenest bemennék hozzája.

Tizet is ütött már az óra,
Mégis kint állok a kapuba';
- Jobb volna, ha sírnál édes kedvesem,
Ugy se leszel te a szeretőm!

NEM BÁNOM.

Nem bánom én, kedves rózsám,
Ha így is, ha úgy is,
Ha szeretsz is, kedves rózsám,
Ha nem is, ha nem is:
Pedig a te kerted alatt
Be sokszor rám virradt a nap,
Apró fürtű gubád alatt
Be sokszor megcsókoltalak!

A MAGÁT MUTOGATNI VÁGYÓ.

Ha énnekem gyorsom, kontyom volna,
Még jó reggel felöltöztem volna,
A piacra kísértáltam volna,
Magam ottan mutogattam volna!...

LEÁNYOK, MENYECSKÉK, ÖREGEK.

Szomszéd asszony szép leánya
Reá kapott a rózsánkra,
Ha én őtet megfoghatnám,
A törvénynek majd beadnám.

A törvény is csak azt mondja:
Leányt illet meg a rózsza,
Menyecskéket levendula,
Öregeket a kórója.

ARRA ALÁ FARAGNAK AZ ÁCSOK.

Arra alá faragnak az ácsok,
A rózsámnak koporsót csinálnak.
Eredje kis lány, kérdezd meg az ácsot:
Ád-e csókért egy kötény forgácsot?

NEM A HUGOM, A GALAMBOM.

Mikor piros hajnal hasad,
Kis pej lovam nyereg alatt;
Lovam lába indulásra,
Rózsám szája bucsuzásra.

Általmentem a kőhidon,
Utánam jött barna hugom,
Nem a hugom, a galambom,
Piros orcáját csókolom.

LÁGY A KENYÉR...

Lágy a kenyér, pirítani nem lehet -
Gyöngé kis lányt férjhez adni nem lehet,
Meg kell előbb tudakolni a lánytól:
Van-e kedve férjhez menni magától.

KEDVES NÉLKÜL.

Jaj, de szennyese a kendője,
Talán nincsen szeretője?
Adja ide, hadd mossam ki,
Ugy sem szeret engem senki.

Kinek nincsen szeretője,
Menjen ki a zöld erdőre,
Irja fel egy falevélre,
Hogy nincs neki szeretője.

Kinek meghalt szeretője,
Menjen ki a temetőbe,
Irja fel a keresztfára,
Hogy itt nyugszik kedves párja.

AZ ELVESZTETT SARKANTYU.

Általmentem a hídon keresztül,
Elvesztettem sarkantyum pengéstül,
Majd feladja az a piros rózsza,
Ki ajkamat gyakran megcsókolta.

VÉGRENDELET.

Édes anyám meghalok,
Házasodni akarok!
- Édes fiam, ne halj meg,
Inkább házasodjál meg.

Édes anyám, meghalok,
Férjhez menni akarok!
- Édes lányom, ne halj meg,
Inkább szeretődhez menj.

Ha meghalok, nem bánom,
Testamentomban hagyom:
Négy szép legény vigyen ki,
Szeretőm kísértjen ki.

Rózsából lesz temetőm,
Liliomból lepedőm,
Rozmaringból keresztem,
Soha el nem felejem.

Anyám, anyám, jó anyám!
Készítsd el fehér ruhám,
Elindulok nagy útra,
Király sohse várj vissza.

ERDŐ, ERDŐ, DE MAGOS VAGY.

Erdő, erdő, de magos vagy,
Kedves rózsám, de messze vagy!
Ha az erdőt levághatnám,
A galambom megláthatnám,
Az én kedves rózsabimbóm, galambom.

Erdő nincsen zöld ág nélkül,
Mező sincsen virág nélkül,
Az én szívem sincs bú nélkül,
Mert távol van kedvesétül
Az én kedves rózsabimbóm, galambom.

Jegenyefa tetejében
Két holló ül feketében,
Gyász ruhájok engem illet,
Mert engemet már nem szeret
Az én kedves rózsabimbóm, galambom.

Beállok hát katonának,
Palatinus huszárjának,
Majd ha ott hagyom éltemet,
Akkor tudom, hogy megszeret
Az én kedves rózsabimbóm, galambom.

NAGY ÁRON VETT SZERETŐ.

Szeretőmet vettem én meg
Nagy áron,
Át is jártam érte vagy húsz
Határon,
Hol esőben, hol árvízben
Hol sáron,
Szeretem is, míg élek e
Világon.

BOLOND LEÁNY.

Jár az ökör, jár a járom után -
Jár a legény szeretője után.
Találkozik olyan bolond leány:
Maga jár a szeretője után.

NINCS BENNE HASZON.

Az én ludam nem lesz mindig liba -
Én sem ülök mindig a lakziba;
A lakziban úgy sincs semmi haszon,
Ha magam nem lehetek menyasszony.

ENGEM SZERESS.

Minden falu édes hazám,
Minden asszony édes anyám,
Minden szép lány feleségem,
Kivel világomat élem.

Három kéve fekete nád -
Tagadd meg értem az anyád;
Olyan igaz leszek hozzád,
Mint tulajdon édes anyád.

Eszem a teremő fadat,
Engem szeress, ne anyádat;
Mert az anyád inni adott,
De én édes csókot adok.

ERDŐ, BUZA, ÁRPA.

Amott látszik egy szép kerek erdő,
Közepibe két szál nyírfavessző;
Azt az erdőt levágnám,
Ha a rózsám megláthatnám -
Erdő, erdő, erdő,
De szép kerek erdő!

Amott látszik, egy szép tábla búza,
Közepibe két szál tuba-rózsa,
Azt a búzát learatnám,
Ha a rózsám megláthatnám!
Búza, búza, búza,
De szép tábla búza!

Amott látszik egy szép tábla árpa,
Közepibe két szál majoránna,
Azt az árpát lekaszálnám,
Ha a rózsám megláthatnám!
Árpa, árpa, árpa,
De szép tábla árpa!

TIZBŐL HÁROM.

Arra alá a tengerben
Rózsa nyílik a kenderben
Van szeretőm tizenhárom:
Minden ágon kettő-három.

Van szeretőm tizenhárom:
Tize meghal, mégse bánom;
Azért marad kettő-három,
Kivel játszom jövő nyáron.

A PACSIRTA.

Fölmenék egy hegyre,
Benézék egy kertbe,
Ott látám kedvesem,
Sajnálám édesem.

Még is megszólítám:
Hová mégysz, violám?
Aratót keresni:
Szeretőt számlálni.

Furcsa egy pacsirta,
Aki ezt így írta:
Nálam a gyűrűje,
Más a szeretője.

BARNA, DE NEM CZIGÁNY.

Fényes csillag van az égen,
Barna szeretőm van nékem;
Ha barna is, de, de, de,
De nem *czi-czi-czigány*,
Szeret az engem igazán.

Ugat a kutyám a Tarna,
Jön a szeretőm, a barna;
Ha barna is, de, de, de,
De nem *czi-czi-czigány*,
Szeret az engem igazán.

A KESKENY UTCZÁBAN.

Jaj, de nagyon keskeny ez az utcza,
Hej, de sokszor végigmegyek rajta!
Meg-megállok benne egy kis háznál,
Az én régi kedves galambomnál.

MI BÁNTJA?

Száraz földbe elvetettem a búzát,
Nem tudom a kedves babám szándékát;
Eszteje már mióta kérdezem:
Valld ki babám, mi bú van a szíveden?

CSAK A SZIVED ENYÉM LEGYEN.

Kinek a kutyája,
Kinek a kutyája
Ugat a kapuba?

Sok irigyim vannak,
Sok irigyim vannak,
Nekem a faluba.

Nem bánom én, hadd legyen,
Hadd legyen sok irigyem,
Csak a szived, galambom,
Hej! csak az enyim legyen!

A ROZMARINGÜLTETŐ.

Kedves babám nappal szántja a földet,
Közepibe rozmaringot ültetget;
Rozmaringszál kivirágozza magát -
Az én babám búval éli világát.

PACSIRTASZÓ MELLETT.

Fönn száll a pacsirta,
Az eget hasítja -
Fordúlj felém rózsám
Csókold meg az orcám,
Ugyse soká látsz már!

HA LEÁNY NEM VOLNÁL.

Sűrűn szokott az akácza sarjadni -
Sűrűn szokott a szerelem változni;
Bár az Isten egy leányt se teremne,
Hogy a szerelemnek így vége lenne!

MAJD A RUHA BÁNATOT HOZ.

Árok, árok, de mély árok!
Hozzád kis lány már nem járok:
El köll mennem messze földre,
De még én magam se tudom: merre!?

Szeretsz-é még, mint szeretted,
Vagy hogy már elfelejtetted?
Ha nem szeretsz, majd megbánod:
Ha az eksztraruhát rajtam látod.

HOSSZU SZERELEM.

Olyan szeretőm van nékem,
Hazáig elkísér engem;
Kétszer jön fel a holdvilág,
Mikor magától elbocsát.

RÖVID SZERELEM.

Nagy szaga van a püskösdi rózsának -
Híre van a vásárhelyi leánynak;
Annak határában nevelkedtem én,
Szőke kis lány szeretője vagyok én.

Szőke Tisza kicsapott az alföldre,
Szőke kis lány sírdogál a szélbe,
Szőke kis lány, ne keseregj babádon:
Még a madár sem marad meg egy ágon.

A BOKRÉTA.

Ne menj el, szívem, Szilágyba,
Maradj szép Erdélyországba'.
Ne menj el idegen földre,
Nálam sem léssz elfelejtve.
Kötök én neked bokrétát,
Mely bokréta magam leszek,
Tíz újjom lesz a tíz ága,
Karcsú derekam kávája,
Gombos ajakam boglára,
Két orczám piros rózsája,
Fekete szemem szegfüje,
Sárga hajam kötő selyme,
Két karom az ölelője.

MOST JÓ SZERETŐT TARTANI.

Most jó szeretőt tartani
Most van mivel csalogatni:
Most érik a jó mogyoró,
Szőlőhegyen alma, dió.

Barna szeretőm van nékem,
Szőkéért tán becserélem.
Mert a szőke fejr karja
Szépen ölel, ha akarja.

Galambomnak kis karjai
Nem akarnak meghajlani.
Ha nem hajlik: hogy ölel meg?
Ha nem ölel: hogy szeret meg?

VIRÁGSZEMLE.

Kimenék egy hegyre,
Benézék egy kertbe,
Ott látám édesem,
Az én édes rózsám
Talpig feketébe.
Kit kékbe kit zöldbe,
Kit talpig veresbe,
De az én édesem
Földig feketébe.
Megkérdezém tőle:
»Hol jártál édesem?«
- Csak ide nem messze.

Virágos kertembe
Gyászvirágot szedni,
Szerető-vizsgálni.
»Szedjed rózsám, szedjed
Azt a gyászvirágot,
Hanem nekem szedj csak
Rózsát, tulipántot,
Rózsát tulipántot,
Tedd a kalapomba,
Legyen szép szeretőm,
Legyen szép bokrétám
A lakodalomra!«

NAGY A VÁLASZTÉK.

Tán azt hiszed, mákvirág,
Belőled áll a világ?
Van náladnál szebb virág,
Abból sem áll a világ!

BEKERITVE.

Ez a falu de be vagyon kerítve,
Kincsem rózsám, hogyan mégy ki belőle?
Be vagy te a szívembe kerítve,
De ki soha nem is mégy ám belőle.

Tulsó soron most nyílik ki a rózsza,
Még ide is illatozik a szaga.
Leszakasztom a szélső levelét,
Nem felejttem el a galambom nevét.

VISSZATÉRÉS A RÉGIHEZ.

Elvágтам az újjam, de nem fáj,
Fügefa levelét tettem rá.
Fügefa, levele, gyógyíts meg -
Jere szívem Maris, csókolj meg.

Elvitte az árvíz a pallót:
Nem az a szeretőm, aki volt.
Visszahozza árvíz a pallót:
Az lesz a szeretőm, aki volt!

MOGYORÓ ÉS VŐLEGÉNYSÉG.

A torjai mogyoró
Jaj de édes, jaj de jó!
Abból bizon nem eszel,
Míg vőlegény nem leszel.

ESIK ESŐ...

Esik eső, hej de szépen csepereg -
Az én rózsám szobájában kesereg,
Ki-kinyitja szobája két ablakát,
Úgy hallgatja az eső zuhogását.

Esik eső, az ereszen lecsorog -
Az én rózsám mindig csak sír, csak zokog.
Ne sírj, kis lány, ne hullasd a könnyedet,
Találhatsz még szép szeretőt eleget.

Esik eső, csörög-csattog a járom,
Szánt a rózsám szentkirályi határon:
Erős a föld, vas az eke, nem vágja -
Terem legény minden kis lány számára.

SZÁRAD A BOKOR...

Szárad a bokor a tetőn:
Száradj meg, kedves szeretőm!
Száradj, tikkadj, lohadj, dagadj,
Ahol most vagy: oda ragadj!

NE EPEDJ!

Van egy kis ház nádtetejes,
Abban egy kis lány epedez.
Ne epedezz, kincsem lelkem,
Ma még megölelhetsz engem!

A CSAP-UTCZÁN...

A Csap-utczán végig, végig, végig
Minden kis kapuban virág nyílik,
Minden kis kapuban kettő három,
Csak az enyém hervadt el a nyáron.

Édes anyám, szomorú a fiad,
Fájdalomban szíve majd megszakad;
Ha az Isten elvette őt tőlem,
Mért hagyott itt engem örülőben?

Ne vigasztalj, édes kedves anyám,
Hadd sírjam ki magamat igazán;
Ki megbántott, meg is gyógyít engem,
A jó Isten könnyörül lelkemen.

RÓZSASZEDÉS.

Oda ki a Csöngörbe
Rózsa terem a fűbe,
Jere kis lány, szedjük le,
Köss bokrétát belőle.

Tedd a szatyrod végibe,
Vidd a város szélibe;
Add oda egy legénynek,
Fiatalnak, ne vénnek.

Ha kérdi, hogy: ki kötötte?
- Szeretője tisztelte.
Mondd meg: kötök másszor is,
Megcsókolom százszor is.

A GERLICZE FÉSZKE.

Lám megmondtam, bús gerlicze,
Ne rakj fészket az útszéltre,
Mert az úton sokan járnak,
Fészkedre reátalálnak.

Rakjál fészket az erdőre,
Annak is a közepére,
Czédrusfának tetejére,
Fügefának levelére!

CSERE AJÁNLAT.

Kinek van, kinek van,
Karika-gyűrűje?
Annak van, annak van
Barna szeretője.

Kinek van, kinek van
Tarka keszkenője?
Annak van, annak van
Barna szeretője.

Van nekem keszkenőm,
Fehér is, tarka is,
Van nekem szeretőm
Szőke is, barna is.

Nekem is van kettő,
Cseréljünk fel véle;
Amivel többet ér,
Megfizetek érte.

HARANGOZNAK...

Harangoznak Csengerbe,
Vajjon ki halt meg benne?
Egy szép barna legénynek
Szeretője szegénynek.

Harangoznak estére,
Menjünk a temetésre.
Egy szép barna menyecske
Halt meg a szerelembe.

A KERESÉT.

Három huszas, látod-e?
Ha megiszom, bánod-e?
Hogyne bánnám, édesem,
Mikor veled keresem.

Három huszast kerestem,
Selyem kalapot vettem,
Majd meglátod estére,
Ki teszi a fejére?

CSÜTÖRTÖKTŐL SZOMBATIG.

Szerettelek kis ideig;
Csütörtöktől szombat estig;
De az anyád haragudott,
Hogy én már te hozzád járok.

Szerettelek kis ideig;
Csütörtöktől szombat estig;
Ugy-e babám, sok szép idő?
Áldjon meg a jó Teremtő.

MIT ÉR, HA JÖN IS.

Állok, állok a kapuba',
A rózsámat várom;
Amoda jön a mint látom
Nem gyalog, lóháton.

Mit ér nekem hogyha jön is,
Nem mehetek véle;
Fáj a szívem kívül-belül,
Majd meghasad érte!

A KEDVES ÖKRE.

A temető közepibe',
Ott legel a babám ökre,
A' van a szarvára vágva:
Én vagyok az igaz árva.

GYERÜNK TOVÁBB!

Magasan száll a vad liba a réten,
Helyet keres ezen a nagy vidéken,
Gúnár után azt kiáltja a liba:
Nincs itt jó hely, gyerünk innét máshova!

MÁR EZUTÁN...

Már ezután éjszaka nem járok,
Mert megtudják, hogy szeretőt tartok.
Rászokott a szemem az intésre,
Gyenge karom az ölelgetésre.

Már ezután kis kalapot veszek
És melléje rozmaringot teszek,
Szagos leszek, a merre én járok,
Annál jobban szeretnek a lányok.

VÁROSBAN TARTOTT SZERETŐ.

Verje meg az Isten,
Veretlen se hagyja,
Ki a szeretőjét
Más városban tartja.

Lám én az enyimet
Egy városban tartom;
Mégis egy hónapban
Jó, ha egyszer látom.

SZŐKE, BARNA.

Elégett a réten a nád,-
Jobban szeretem a barnát.
Haja czucza, trillalom,
Elhagyott az én galambom!

Akármilyen égett tőke,
Szebb a barna, mint a szőke.
Haja czucza, trillalom,
Elhagyott az én galambom!

Szőkét ne végy, mert beteges,
Pirosat se, mert részeges.
Haja, czucza, trillalom,
Elhagyott az én galambom!

Barnát vegyél, az lesz a jó,
Az lesz a jó, házba való!
Haja czucza, trillalom,
Elhagyott az én galambom!

ESŐBEN.

Az én rózsám a korcsmába,
Lobogós ing, gatyá rajta,
Érte mennék, eső esik,
Majd szégyenli, ha elesik.

Esik eső a fenyvesen, -
Ne kapj rózsám a nemesen,
Inkább kapjál a paraszton,
A kupeczes kalaposon!

SE NEM PARASZT, SE NEM NEMES.

Esik eső a haraszton -
Nem kapok én a paraszton,
Jó az Isten, jót ad nekem,
Hej! szolgalegény vesz el engem.

Esik eső a fenyvesen,
Nem kapok én a nemesen,
Jó az Isten, jót ad nekem,
Hej! szolgalegény vesz el engem.

PIROS BARNA SZÉP KIS LEÁNY.

Árokparton szól a haris madár -
Nem süt többet én rám a meleg nyár,
Mert én pörge kalapot viselek,
Piros barna szép kis lányt szeretek.

CSAK AZ ANYÁDNAK NE MONDD!

Haza felé a szekerem rúdja, -
Szeretlek én, az Isten is tudja,
Szeretlek én, csak ne mondd anyádnak,
Eszem azt a csókra termett szádat!

BÁR NE VOLNA OLY SZÉP!

Három éle van a sásnak -
Szebb szeretőm van mint másnak,
Bárcsak ilyen szép se volna,
Hogy irigyem egy se volna.

TILOS AZ ÖLELÉS.

Nagy fának jó az almája,
De magossan van az ága:
Karcsú a rózsám növése,
Tilalom az ölelése.

MIT ÉR MINDEN, HA NINCS SZERETŐ.

Száz forintot adtam én egy pej lóért,
Másik százat irhás subám, cifráért,
Van paripám, irhás subám, de minek,
Ha elszólták, a ki engemet szeret?!

A BOR ÁRA.

Sárga csikó, selyem nyereg -
Beteg a városi gyerek;
Arra ülnék, arra mennék,
Megnézném, ha beteg-e még?

Megittam szeretőm borát,
Köszönöm jóakarátját;
Nosza szűzek, szánjatok meg:
Borom árát adjátok meg.

A SZÜR ÁRA.

Jaj be fázom rétümögbe.
Takarj rózsám a szürödbe!
- A szűrőmnek nagy az ára,
Nem takarlak be hiába.

A MOLNÁR LEÁNYA.

A Tisza, a Duna zavarodik,
A molnár, a molnár álmosodik;
Ne szunyadozz, szívem molnár!
A garad, a garad üresen jár.

A Tisza, a Duna habját hajtja,
A molnár a lányát nagyra tartja;
Ne tartsa kend olyan nagyra,
Szebb is van, jobb is van a faluba.

A Tisza, a Duna be zavaros,
Az én kis galambom be haragos;
Ne haragudj, édes rózsám!
Elveszlek, elveszlek szüret után.

ERDŐ, ERDŐ...

Erdő, erdő, be szép kerek erdő!
Közepibe két szál gyenge vessző.
Gulya-ménes legeli azt,
Az én rózsám tereli azt,
Ej haj kedves rózsám,
Tőled meg kell válni.

Erdő, erdő, be szép kerek erdő!
Be szép legény kerüli azt kettő.
Ha az isten megengedi,
Őszszel párja fogok lenni.
Ej haj kedves rózsám,
Tőled meg kell válni.

Guba, guba, debreczeni guba!
Kit nem adnék hat ökörért soha.
A hat ökör szántó-vető,
De a guba melengető.
Ej haj kedves rózsám,
Tőled meg kell válni.

A SZÁMADÓ ZÁLOGBAN.

Négy ökröm van eladó,
Magam vagyok számadó:
Számolok én egy nyájról,
Meg a barna babámról.

Négy ökröm van behajtva,
Magam vagyok zálogba.
Barna rózsám, váltsál ki,
Ne hagyj itten meghalni.

BABOT VITTEM...

Babot vittem a malomba,
Felöntöttem a garatra.
Azt gondoltam: kukoricza,
Kicsapott a víz alatta.

Vesd le rózsám a szűrödet,
Hadd ugorjam veled egyet!
Nem vetem le a szűrömet,
Igy is, úgy is ugrom egyet.

NEM HISZEK SENKINEK...

Nem hiszek senkinek, sem feleségemnek,
Hogy csókot nem adott a szegény legénynek.
Adtam is, adok is a szegény legénynek;
Jól tudom magamról: jól esik szegénynek.

KÖKÉNYFA, ALMAFA, BARACZKFA.

Virágzik a kökényfa,
Apró virág van rajta;
Apró virág, apró lány,
Mégis jobb a nagyobb lány.

Virágzik az almafa,
Fejér virág van rajta;
Fejér virág, fejér lány,
Mégis szebb a barna lány.

Virágzik a baraczkfa,
Piros virág van rajta,
Piros virág, piros lány,
Piros kendő a nyakán.

A LÁNY HIRE.

Nagy árnyéka van a fának -
Nagy híre van a szép lánynak.
Ugy folyik annak a híre,
Mint Dunába a Vág vize.

DERÜL-BORUL.

Sötét felhők béborítják az eget -
Elszólták tőlem a szép szeretőmet;
Kiderítik a csillagok az eget -
Leszek még én kedves rózsám a tied!

SZERET-E MÉG.

Vásárhelyi kerek halom -
Régen nem láttam galambom,
Elküldöm hozzá levelem:
Hogyha szeret-e még engem!

Megírom a kedvesemnek:
Küldjön mássát levelemnek,
Irja bele, hogy szeret-e,
Azt is, hogyha megvetett-e.

KORAI SZERELEM.

Haragszik az édes anyám,
Hogy egy legény jár én hozzám.
Elgondolom gyengeségem:
Tudni se kék még azt nékem!

Anyám, anyám, édes anyám,
Ne haragudják kend én rám.
Megszolgálom még valaha,
A mit járt kend utánam ma.

NE MENJ EL!

Mén a hajó lefelé
Török-Kanizsa felé,
Barna kis lány bujába
Ül a hajó farába.

Barna kis lány, ne menj el,
Maradj velem az éjjel;
Adok olyan pár csókot:
Megér ezer forintot.

HÁROM CSILLAG, HÁROM KEDVES.

Három csillag van az égen egy sorba -
Három szeretőm van nékem egyforma,
Mind a három piros, barna, takaros,
Megcsókolnám mind a hármat, de nem most!

Három csillag van az égen egy sorba -
Három szeretőm van nékem egyforma,
Három közül egy az igaz szerető,
Azt az egyet áldja meg a teremtő.

AZ IGAZ SZIVÜ.

Tisza partján csináltattam egy csárdát,
Abban méri kis angyalom a borát.
Ezüst itcze, arany messző,
Azért járok este késő
Te hozzád.

Nyisd ki rózsám leveles kis kapudat!
Hadd vezessem be a kis pej lovamat,
Adjál neki szénát, zabot,
Ugy sem hever harmadnapot
Tenálad.

Kilenczet ütött az óra, este van,
Haza mennék, kis angyalom, sötét van,
Kedves rózsám, gyujtsál gyertyát,
Mutasd meg az ország útját,
Merre van?

Kis angyalom ha te tudnád, amit én,
Milyen igaz szívű legény vagyok én,
Álnokságot én nem tudok!
Olyan igaz szívű vagyok,
Tehozzád.

BOLOND, AKI LÁNYNAK HISZEN.

Zöld a kökény, majd megkékül -
Most vagyok szerető nélkül;
Bár az isten olyat adna,
A ki hozzám hű maradna!

Szerettelek egy ideig,
Valami fél esztendeig;
Szidott anyád, ne szidjon már,
Maradhatsz már, kedves rózsám!

Bolond, ki a lánynak hiszen,
Hogy csak őt szereti híven;
 Annyit szeret, a mennyit lát,
 Szíve hajlékony, mint a nád.

Én is kezdtem egynek hinni,
Igért hűségében bízni;
 Szeretett is, a míg látott,
 Ha nem látott, máshoz állott.

LEÁNY MINT KERÜLŐ.

Akkor volna szép az erdő,
Ha lány volna a kerülő.
 Csili-csalárom, csili-csalárom!
Ha lány volna a kerülő.

Megkerülném én az erdőt,
Megcsókolnám a kerülőt,
 Csili-csalárom, csili-csalárom,
Megcsókolnám a kerülőt.

HIDEG SINCSEN...

Hideg sincsen, mégis befagyott a tó,
Ihatnék a babám lova, a fakó.
Eredj kis lány, vágd ki neki a jeget,
Hadd igyon a babám lova eleget!

ÉN AZT MEGTESZEM...

Én azt megteszem:
Tót lányt elveszem,
Őtet küldöm a dologra,
Magam lefekszem.
Én azt megteszem,
Katát elveszem,
Én aluszom, ő dolgozik,
Este megverem!

Ha felébredek,
Csapszékbe menek,
Őtet küldöm a templomba,
Én más szeretek.
Ha megéhezem,
Vesést süttetek,
Őtet kolompérral tartom,
Magam jót eszek.

BIZTATÁS.

Czifra palota,
Zöld az ablaka, -
Gyere ki te tubarózsa,
Vár a viola!

A VÁNDORLÓK.

Érik a szőlő,
Hajlik a vessző,
Borul, a levele,
Két szegény legény
Vándorolni készül,
De nincsen kenyere.

Eredj haza rózsám,
Süss neki rétest,
Hadd legyen jó kedve,
Jól megzsírozd neki,
Jól megtúrozd neki,
Ugy add a kezébe.

Sütöttem is neki,
Főztem is neki,
Még sincsen jó kedve,
Haj édes anyám,
Szerelmes dajkám,
Mit tegyek már vele!

EZ A KIS LÁNY...

Ez a kis lány olyan kis lány:
Maga jár a legény után,
Maga mondja a legénynek:
Adjon isten engem kendnek.

- Nem vagyok én olyan kis lány,
Nem járok a legény után;
Nem is mondom a legénynek:
Adjon isten engem kendnek.

PIROS, PIROS...

Piros, piros, pappiros -
Ugy szép a lány, ha piros;
Ha nem piros, színtelen,
Sokat szenved büntelen!

Piros kukoriczaszár,
Kapálatlan maradtál.
Kapálja meg az a lány,
Ki a legény után jár.

GYŐRI VÁSÁR, PESTI VÁSÁR...

Győri vásár, pesti vásár -
Mind hitvány a görbei lány:
Mind derék a kisberki lány:
Mindig a legény után jár.

Mosd ki babám gyolcs ingemet -
Hogy ne rágja szenny testemet.
- Ki is mosom, kivasalom,
Gyöngé karodra úgy adom.

SZERELEM.

Nyárban esik, nyárban a derék aratás,
Karácson havában a szeretőtartás;
Kinek esik jóra, kinek esik rosszra,
Sok édes anyának szíve fájdalmára.

EGÉSZSÉG ÉS BÁNAT.

Nem azért jöttem én ide,
Hogy a subám itt igyam be;
Hanem azért jöttem ide:
Vagy-e rózsám egészségbe?

Egészségben jóban vagyok,
Nálad nélkül sokat vagyok,
Sokat vagyok nálad nélkül,
Búsulok is nálad nélkül.

NINCS A NÉLKÜL.

Retteg pej paripám
Az égcsattogástól:
Az igaz szeretet
Fél az árulástól.

Nincs tavasz, nincsen nyár
Piros rózsza nélkül:
Az igaz szeretet
Nincs ölelés nélkül.

Nem volt tél, nem is lesz
Havas eső nélkül:
Az igaz szeretet
Nem lehet csók nélkül.

SZEM ÉS SZÍV.

Az én szemem olyan kerek,
A hányat lát, annyit szeret;
De a szívem olyan igaz,
Ezer közül egyet választ.

De haragszom a szemedre,
Mért kacsingat az enyémre;
De még inkább a szívedre,
Mért gyulasztott szerelemre.

Rózsám, rózsám, mit kacsingatsz,
Mikor most is csak hamis vagy;
Ha elraboltad szívemet:
Boldogítsad életemet.

AZ IDEGEN KEDVES.

Este akar lenni
Le kell már feküdni,
Az idegen testet
Hogy kell megölelni!

Ölelni akarom:
Karjaim elhalnak;
Csókolni akarom:
Könnyeim hullanak.

A HÁROM ALMA.

Elment, elment piros édes alma,
Kérde őtet szentiványi alma,
Utána ment a borízú alma:
Hova, hova piros édes alma?

Eluntam már a kérőket várni,
Magam fogok szerencsét próbálni;
Legelőbb is deákot próbálok,
De azután katonához állok.

Párta, párta, búra termett párta,
Hogy a tatár régen le nem vágta!
Mert ha fogom, annyira hajítom:
A tengerbe kővel leborítom.

A KÖKÉNY.

Ha én azt megtudtam volna,
Hogy a kökény édes volna,
Egy marokkal szedtem volna,
A zsebembe tettem volna,
Kedvesemnek adtam volna,
Egy pár csókot nyertem volna.

NEM IS RÓZSA...

Nem is rózsza, kinek nincsen gubája -
Nem is leány, kinek nincsen babája;
Nékem is egy barna kis lány könnyörgött,
Hogy szeressem, de én nékem nem köllött.

CSAK AZÉRT.

Ez a kis lány
Ugy éli világát:
Ha az anyja aluszik,
Süti a pogácsát.
Nem tom mért,
Nem tom mért,
Ott van a kedvese:
Csak azért.

A KEDVES LEVÉL.

Oh jegenye, jegenye,
Jegenyefa levele!
Este jött a kezembe
Szeretőmnek levele.

Hogy kezemre kerüle,
Felolvasám kedvemre;
Bokréta van mellette,
Azt édesem kötötte.

Kössél rózsám másszor is!
Megcsókollak százszor is;
Csak köszönni nem elég,
Csók is kell melléje még.

A MÁS MENYASSZONYA.

Ez a kis lány férjhez akar menni,
Ama legény el akarja venni;
Bár elhívna a lakodalmába,
Megcsókolnám menyasszony korába.

SOHA!

Míg a tóba halak laknak,
Addig rózsám el sem hagylak;
Abba pedig mindig laknak,
Igy, így hát rózsám el sem hagylak.

Míg a tóba halak lesznek,
Addig rózsám el sem veszlek;
Abba pedig mindig lesznek:
Igy, így hát rózsám el sem veszlek.

ÚTMUTATÁS.

Csillagok, csillagok,
Szépen ragyogjatok!
Annak a legénynek
Utat mutassatok.

Utat mutassatok
Annak a legénynek,
Ki nem tudja házát
A szeretőjének.

LEGÉNYHÚSÉG, LEÁNYHÚSÉG.

Ne higyj annak a legénynek,
Ki azt mondja, hogy elveszlek;
Mert a legény hitegető,
Hej, verje meg a jó teremő!

Hihetsz annak a leánynak,
Ki azt mondja, hogy megvárlak;
Mert a leány hű szerető,
Hej, áldja meg a jó teremő!

A DUNÁBA SOK A VÍZ.

A Dunába sok a víz -
Jaj, ki a legénynek hisz;
Mint a víz a Dunából,
Nem fogy az sohse ki bujából.

KÖNNYÜ SZERETETÜ.

Aki engem szívből szeret,
Könnyen magáévá tehet;
Szeress engem szívedből,
Két fekete szemedből.

A GYENGE ÁGY.

Erre kakas, erre tyúk,
Erre van a gyalogút.
Ide te, oda te,
Subám alá gyere te!

Egyszer voltam nálatok,
Letörött az ágyatok.
Ide te, oda te,
Subám alá gyere te!

Ha még elmék hozzátok,
Jól megcsináltassátok.
Ide te, oda te,
Subám alá gyere te!

MADÁRKERGETÉS.

Egy madarat kergettem,
De utól nem érhettem,
Más vitte el helyettem,
S azt nem igen szerettem.

Mikor szinte megfogtam,
Szépen elszalasztottam,
S nála nélkül maradtam,
Nála nélkül maradtam.

VÉKONY HŰSÉG.

Sárga zsinór, selyem sújtás -
Hová megyünk este, pajtás?
Ide fel a guzsalyasig,
Ott mulatnak jó hajnalig.

A guzsalyas messze innen,
Ne fáradjunk oda ingyen,
A leányoknak hűsége
Vékony mint a fonal vége.

DIÓFA ALATT.

Nincs minden legénynek udvarában kútja,
Sem minden ablaknál leveles diófa.
Leveles diófa, szép leány alatta,
A kivel az éjjel játszadoxni tudna.

Nincs minden leánynak udvarában kútja,
Pitvarajtájában leveles diófa,
Leveles diófa, szép legény alatta,
Akivel az éjjel játszadoxni tudna.

BÉRES GYEREK...

Esik eső bodor ökröm szarvára -
Ne adj kis lány béresgyerek szavára -
Mert a béres megcsalja a szívedet,
Elveszítéd gyönyörű életedet!

Béresgyerek, ne rakd meg a szekeret,
Tüskés sarjú megböki a tenyered!
Édes anyja a távolból neveti,
Hogy a lányát béreslegény szereti.

TÁNCZ KÖZBEN.

Sipít-ripít a sarkantyú,
Csókot kér a barna fattyú,
Adjon neki, adjon neki
A kisasszony!
Ne sipítson, ne ripítson
Olyan nagyon!

Erre, erre, most ment erre,
Haragszik rám, nem néz erre.
Ha haragszik, mért jár erre,
Mért jár erre,
Mért jár az én ellenemre,
Ellenemre?

NINCSEN SZEME.

Elszakadt a búza töve -
Nincsen a legénynek szeme;
Szeme volna: szégyenlene,
Kettőt, hármat nem szeretne.
Megérhetné egy rózsával,
Vagy én velem, vagy egy mással.

CZIPŐ ÉS BUNDA.

Piros czipő piros pántlikára,
Illik a csók a barna leányra,
Mennél jobban rakogatjuk rája,
Annál jobban mosolyog orcája.

Bunda, bunda, apró szőrű bunda,
Nem adnálak hat ökörért oda;
Mert az ökör csak járomba való,
De a bunda szép leány takaró.

NEM MIND ARANY...

Nem mind arany, ami fénylik,
Nem gyémánt, ami tündöklük,
Nem szeretőd az mindenik,
Aki színből hizelkedik.

Hiába kelsz, hiába jársz,
Hiába taposod a sárt,
Mert én rózsám, gyenge vagyok,
Nem is hozzád való vagyok.

JÓL MEGGONDOLD!

Ez a barna legény házasodni akar,
De nem megy hozzája, kit elvenni akar.

Jól meggondolod, rózsám, elejét-utóját,
Hogy kivel kötöd be két szemed világát.

Mert nem kölcsönkenyér, hogy visszaadhatnád,
Se nem tarka kendő, hogy megfordíthatnád.

HIU VÁRAKOZÁS.

Felszántom a berek alját,
Vetek bele bazsarózsát.

Bazsarózsa, ne virágozz -
Barna legény ne váraozz!

Mert ha én rám váraozol,
Soha meg nem párosodol.

NEM LESZEK ÉN TÖBBET DIÁK...

Nem leszek én többet diák,
Leteszem a diákruhát;
Leteszem a könyvecskéket,
Ölelem a menyecskéket.

Nem leszek én többet legény,
Mert a legény igen szegény;
Alig ül az ágy szélére,
Mindjárt hányják a szemére.

Tegnap ültem az ágyszélre,
Mindjárt hányták a szememre.
Ne hányd rózsám a szememre,
Meghalok szégyenletembe.

A DIÁK.

Esik eső, zúg a dara -
Ne nézz rózsám, a diákra,
Mert a diák el nem veszen,
Utóljára csúffá teszen.

A TEMPLOMKERÜLŐ.

Rózsa, rózsá, piros rózsá,
Mért nem jársz te a templomba?
Hej, míg két orczád pirosítod,
Hej, a templomot elmulatod.

A LEÁNYÉRT.

Rongyos a kend háza vége -
Piros a kend lánya képe,
Adja nekem kend a lányát,
Befedetem én a házát!

KUKORICZA SZÁRA...

Kukoricza szára
Felfutott a fára -
Hej, az én galambomnak
Dombon van a háza.

Mikor arra járok,
Nagyokat durrantok;
Hej, az én galambomnak
Szívére bűt hajtok.

Ne szomorkodj rózsám,
Most is szeretlek ám;
Hej, ha nem szeretnélek,
Nem emlegetnélek.

Majd jövő farsangkor,
Többet mondok akkor,
Hej, violám enyém lesz
Esztenő ilyenkor.

A KEDVES FELÉ.

Száraz fűre deres harmat hulladoz,
Édes lovam, ne egyél, mert bajt okoz:
Inkább selyemkantárt veszek fejedre,
S bársony nyerged lesz, csak hordozz kedvemre.

Kemény száraz galyak fedik az utat,
Édes lovam, lábad meg is botolhat,
Haj! ne repülj velem rózsám házáig,
Hogy ne fájjon szegény szívem sokáig.

Fényes csillag kezd ragyogni az égen,
Olyan tisztán nem tündöklött már régen;
Fényes csillag, ragyogj nekem odáig,
Hogy setétbe ne ballagjak sokáig!

Csillámlik az Olt folyása messziről,
Talán ki is öntött már a fészkéből;
Hej! Olt vize, ne öntsd el az utamat,
Hogy ne féltsem lovamat és magamat.

Ablak előtt gyenge világ csillámpol,
Mellette szép barna leány szunyákol.
Barna rózsám, ne szunyákolj, gyere ki,
Kedvesed már rég vár téged ide ki!

A KEDVES KENDŐJE.

Kilencz hete mióta itt
Halászok,
Könyeimtől egy csepp vizet
Sem látok.
Kifogtam a barna babám
Kendőjét,
Beirattam zöld selyemmel
A nevét.

SOK SZERETŐ.

A fekete retket
Csütörtökön vetik -
Azt a szőke leányt
De sokan szeretik.

Ne félj pajtás, ne félj,
Hogy soká szeretik;
Valamerre jár-ke,
Tudom, kikerülik.

AZÉRT, HOGY ÉN SZEGÉNY VAGYOK...

Azért, hogy én szegény vagyok,
Fekete hat lovon járok;
Fekete hat lovam karcsú,
Magam vagyok barna fattyú.

Kupeczes kalapot veszek,
Mellé rozmaringot teszek;
Szagos leszek, merre járok,
Jobban szeretnek a lányok.

ESŐBEN.

Szentes felől jön egy szeles felhő,
Szaladj kis lány, mert megver az eső;
De te, rózsám, ne szaladj előle,
Itt a subám, betakarlak véle.

CZIGÁNY LEÁNY, TÓT LEÁNY.

Hej, cigány lány, cigány lány,
Mért nem fészülködsz meg már?
Reggel, délbe bolyhos vagy,
- Ihaj-csuhaj! -
Mégis csak az enyim vagy.

Hej, tót leány, tót leány,
Mért vagy olyan halavány?
Azért vagyok halavány,
Nem festem én
Magam mint a zsidó lány.

NEM FOROG A MALOM...

Nem forog a malom vitorlája -
Barna kis lány, mi lesz vacsorára?
Halpaprikás, mi gondja van rája?
A rózsámat várom vacsorára.

A SZARKA.

Mit keressz szarka a szemétben?
Szőrszálat szedünk a szemétből.
Mit csinálsz szarka a szőrszállal?
Szitát kötünk a szőrszálból.
Mit csinálsz szarka a szitával?
Szilvát szedünk a szitába.
Mit csinálsz szarka a szilvával?
Disznót hizlalunk a magjával.
Mit csinálsz szarka a disznóval?
Szekeret kenünk a hájával.
Mit csinálsz szarka a szekérrel?
Menyasszonyt hozunk véle.
Mit csinálsz szarka a menyasszonnyal?
Megölelem, megcsókolom.

KUTYA, MACSKA.

Verd meg Isten ezt a czudar világot!
Rosszabb életem van mint a kutyának;
Mert a kutya bebujik a szénába, szalmába,
De én csak úgy csavargok a világba!

Verd meg Isten ezt a czudar világot!
Rosszabb életem van mint a cziczának;
Mert a czicza megfogja az egeret, verebet,
De én rá se tehetem a kezemet.

A KIS MADÁR...

A kis madár kalitkába
Csipeg-csipeg nagy bújába;
Sirok én is keservesen,
Ha nem látlak szemtől-szemben.

KOLOSVÁRI VÁRRA...

Kolosvári várra
Leszállott egy páva,
Az én kedves galambomnak
Csókra termett szája.

Nézz ki rózsám, nézz ki
A várnak ablakán,
Amott jön a te kedvesed
Egy szürke paripán.

Ezüst a kantárja,
Arany a zablája, -
Az én kedves galambomnak
Én leszek a párja!

VOLT SZERETŐM...

Volt szeretőm, de a víz elvitte,
Szentmártoni híd alá vetette.
Pipikendőm a lajbizsebében -
De keveset ültem az ölében!

Házam előtt nyomtatják a zabot,
Kis kertemben rakják az asztagot.
Rózsás kis kertemben szól a kakuk -
Kedves rózsám, német rabja vagyok!

HEJ, KIKIRICS...

Hej kikirics, kikirics,
Nekem ugyan ne viríts;
Virítok én magamnak
S a kedves galambomnak.

Hej viola, viola,
Violaszín nyoszolya;
Ucczu, hugom-asszonyék,
Kendteknek is ilyen kék!

KADARKUTI DOBOGÓS KŐHIDNÁL...

Összedőlt a sajtárom dugája, dugája,
Elhagyott a szeretőm bujába, bujába;
Ha elhagyott, majd megvár, majd megvár
Kadarkuti dobogós kőhídnál.

Kadarkuti dobogós kőhídnál
Három huszár rozmaringot kaszál,
Én vagyok a rozmaring szedője:
Barna legény igaz szeretője.

Kadarkuti híd alatt, híd alatt
Megkötözték mind a hat lovamat,
Lovam mellé engemet magamat,
Magam mellé kedves angyalomat.

LENGE NÁD, VÉKONY NÁD...

Lenge nád, vékony nád,
Nem járok én rózsám tehozzád;
Nem hagylak el örökre,
Tied leszek én majd az őszre.

Majd őszre, zöld füre
Szilaj csikót hajtok mezőre;
Szilaj csikót, pej kanczát,
Azon járok, rózsám, te hozzád!

SZÉP A SZÉP LÓ...

Szép a szép ló, ha szépen fel-
Nyergelik.
Szép a rózsám, ha szépen fel-
Öltözik.

Mikor megyen a templomba
Elöttem:
Majd kirepül az én szívem
Belőlem.

HUZD RÁ!

Hajlós buzogány -
Húzd rá, te czigány!
Ha te huzod, én meg járom,
A rózsámat ide várom.

ÁLL ELÖTTEM EGY...

Áll előttem egy virágszál,
Örvendetes liliomszál,
Kis kertemben ékesen áll,
Ki életem: egy virágszál.

Áll előttem szép violám,
Rózsaszínű szép Ilonám,
Kegyes tekintetű rózsám,
Gyönyörűséges violám.

Kis kertemben szép virágok,
Jó illatú szép virágok,
Tündöklő szép piros rózsák,
Gyönyörűséges violák.

Oh, szép virág, szerelmedben,
Mikor volnék szép kertemben,
Rózsa-, violaszedésben,
A te nagy és szép kedvedben!

Akkor léssen vigasságom,
Rózsa-arczodat ha látom
És ékesen csókolgatom,
Akkor léssen ujulásom.

Néked egészség adassék,
Szép termeted becsültessék,
Jó híred neked hallassék
És éntőlem szeretessék.

Füleidbe immár vegyed,
Fordítsd reám személyedet.
Halld meg keserűségemet -
Tartsd meg az én életemet!

Legyen bocsánat énnekem
Tőled, oh, én szép szerelmem;
Noha tőled távol estem:
Ne felejts el azért engem.

TEGNAPELŐTT...

Tegnapelőtt, csütörtökön
Egy kis leány ment a gyöpon,
Láttam visszatekinteni,
El nem tudom felejteni.

Ha el tudnám felejteni,
Talán boldog tudnék lenni:
Jaj istenem, felejtesd el:
Hiszen úgy sem vehetem el!

A SAS ÉS A LEGÉNY.

Kutágasra szállott a sas -
Többet rózsám ne csalogass!
Csalogatott engem más is,
Náladnál szebb virágszál is.

EZ AZ UTCZA KÖRÜL SZEGLETES...

Ez az utca körül szegletes,
Magam vagyok benne egyenes,
Egyenes, mint az egyenes nád, -
Érted hal meg a kedves rózsád.

Esik a hó, belep engemet, -
Barna legény szeret engemet.
Köszönöm a szivességedet,
Hogy eddig szerettél engemet.